

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

SAKKEJA, PORUKOITA, JENGEJÄ VAI NUORISORYHMIÄ.

TUTKIELMA NUORTEN JENGIYTYMISESTÄ JA TYÖSKENTELYSTÄ JENGIYTYMIS-
RISKISSÄ OLEVIEN NUORTEN KANSSA

Eeva Teini

Sosiaalityön koulutusohjelma

Itä-Suomen yliopisto

Yhteiskuntatieteiden ja

kauppatieteiden tiedekunta

Yhteiskuntatieteiden laitos

01.09.2021

Itä-Suomen yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta

Yhteiskuntatieteiden laitos

Sosiaalityön koulutusohjelma

Teini, Eeva H.: Sakkeja, porukoita, jengejä vai nuorisoryhmiä. Tutkielma nuorten jengiytymisestä ja työskentelystä jengiytymisriskissä olevien nuorten kanssa.

Opinnäytetutkielma, 87 sivua, 5 liitettä (5 sivua)

Tutkielman ohjaajat, yliopistonlehtori Veli-Matti Poutanen, yliopisto-opettaja Mari Suonio

Syyskuu 2021

Avainsanat: nuorisokulttuuri, nuoret, jengit, etsivä sosiaalityö, etsivä nuorisotyö (YSA)

Tutkielma käsittelee nuorten jengiytymistä ja tällaisten ryhmittymien kanssa työskentelyä. Ennakko-oletuksena on, että Suomestakin nuorisojengejä löytyy, mutta tilanne ei kuitenkaan ole päässyt etenemään hallitsemattomaksi. Nuorisojengi terminä pohjaa eurogang-määritelmään.

Tutkimuskysymyksiä ovat: 1. Minkälaisia nuorisojengeihin liitettäviä piirteitä nuorisossa on Suomessa havaittavissa? ja 2. Millaista työtä jengiytymisriskissä olevien nuorten kanssa tehdään? Kysymyksiin pyrin vastaamaan tarkastelemalla ensin nuorten jengiytymistä ja jengityötä koskevaa aikaisempaa tutkimusta ja vertailemalla sitä aineiston avulla pääkaupunkiseudun tilanteeseen.

Aineiston keräsin haastattelemalla Etelä-Suomen alueelta viittä nuorisotyöntekijää sekä yhtä kokemusasiantuntijaa. Haastattelut toteutin puolistrukturoituina teemahaastatteluina maaliskuuhuhtikuussa 2021. Haastatteluja oli yhteensä neljä, koska kaksi tein parihaastatteluina. Litteroin haastattelut ja analysoin aineiston teemoittelemalla. Käytin kahta hieman erilaista teemoittelutapaa, joissa hyödynsin sekä realismista että relativismista kielikäsitystä.

Tulosten perusteella ennako-olettamukseni vahvistui. Nostan aineistosta esiin perheiden taustatekijöitä, yhteiskunnallisia epäkohtia sekä ongelmien kasaantumista, jotka on aikaisemmissa tutkimuksissa yhdistetty riskitekijöiksi. Yhteisiä piirteitä nuorisojengeihin löytyy jäsenten ominaisuuksista, väkivallan käytöstä, epäluottamuksesta aikuisiin ja ryhmäytymistavoista. Työskentelyssä hyödynnetään moniammatillisuutta ja osana työskentelyä ovat huoli, keinottomuus, turhautuminen, toivo ja positiivisuus.

University of Eastern Finland, Faculty of Social Sciences and Business Studies
Department of Social Sciences

School of Social Work

Teini, Eeva H.: Crews, mobs, gangs, or youth groups. A study of youth gangs and working with high-risk youths of joining a gang in Finland.

Thesis, 87 pages, 5 appendixes, (5 pages)

Supervisors: University lecturer Veli-Matti Poutanen, university teacher Mari Suonio

September 2021

Keywords: youth subcultures, youth gangs, street gangs, eurogang, outreach social work

This research studies youth street gangs and working with such groups. The presumption is that there are youth gangs in Finland, but the situation is not uncontrolled. The term youth gang is based on the Eurogang definition.

The research questions are: 1. What features associated with youth gangs can be observed in adolescents in Finland? and 2. What kind of work is done with young people at risk of joining a gang? I aim to answer the questions by first reviewing previous research on gangs and gang work and comparing it with the material to the situation in the Helsinki metropolitan area.

I collected the material by interviewing five youth workers and one expert by experience from the Southern Finland region. I conducted the interviews as semi-structured thematic interviews in March-April 2021. There was a total of four interviews, as two of them were made in pairs. I transcribed the interviews and analyzed the material by theming using two slightly different thematic approaches, utilizing both realism and relativism.

Based on the results, my presumption was confirmed. I highlight the family background factors of youth, social disadvantages, and the accumulation of problems in the data, which have been stated as risk factors in previous studies. Common features of youth gangs can be found in member characteristics, use of violence, distrust of adults, and ways of grouping. The work utilizes multi-professionalism and as part of the work are concern, lack of resources, frustration, hope and positivity.

Sisältö

1	Johdanto	1
2	Nuorten jengiytyminen.....	4
2.1	Mitä nuorisojengillä tarkoitetaan?.....	4
2.2	Nuorten jengiytymisen syitä ja siihen liitettyjä riskitekijöitä	6
2.3	Nuorisojengejä kuvailevia piirteitä ja ominaisuuksia	10
2.4	Nuorten jengiytymisen seuraamuksia.....	14
3	Nuorisojengien kanssa työskentely	17
3.1	Jengityö ja tavat puuttua nuorten jengiytymiseen	17
3.2	Nuorten jengiytymisen ehkäisyyn kehitettyjä projekteja	19
3.3	Nuorisojengien kanssa työskentely Suomessa.....	22
4	Tutkielman toteuttaminen	25
4.1	Tutkimustehtävä ja tutkielman eteneminen.....	25
4.2	Empiirisen tutkimuksen kohteen valinta, aineiston keruu ja esittely	26
4.3	Aineiston analyysi.....	30
4.4	Eettisten kysymysten ja luotettavuuden pohdintaa	33
5	Tulokset.....	37
5.1	Nuorten jengiytymisen riskitekijöitä	37
5.1.1	Taustatekijöitä perheessä	37
5.1.2	Yhteiskunta ja marginalisoiminen.....	38
5.1.3	Ongelmien kasaantuminen	40
5.2	Yhteisiä piirteitä nuorisojengeihin	41
5.2.1	Nuorten henkilökohtaisia piirteitä	41
5.2.2	Väkivalta ja kunnia	42
5.2.3	Sosiaalinen media maineen luomisen välineenä	45
5.2.4	Epäluottamus	46
5.2.5	Rikokset ja päihteet.....	47
5.2.6	Nuorten ryhmäytyminen	49
5.3	Työskentely jengiytymisriskiin lukeutuvien nuorten kanssa.....	51
5.3.1	Huoli osana nuorisojengien kanssa työskentelyä	51
5.3.2	Keinottomuus ja turhautuminen osana nuorisojengien kanssa työskentelyä	55

5.3.3	Toivo ja positiivisuus osana nuorisojengien kanssa työskentelyä	58
5.3.4	Moniammatillisuus työskentelyssä nuorten tilanteiden parantamiseksi.....	62
6	Pohdinta.....	64
	Lähteet	68
	Liitteet	78

1 Johdanto

Nuorisojengejä, kaveriporukoita, ryhmiä ja sakkeja. Nuorten ryhmittymiä on monenlaisia ja näin nimityksiä nuorten porukoille löytyy myös. Suomessa, tai muualla maailmassakaan, ei ole pitkästä tutkimusperinteestä huolimatta päästy oikein kaikkia tyydyttävään yhteisymmärrykseen nuorisojengin määritelmästä. Kuitenkin nuorten jengiytymistä tai jengiytyvää käytöstä on tunnistettu ympäri maailmaa ja paikoittain siitä on tullut myös suuri yhteiskunnallinen ongelma siihen liittyvien muiden ilmiöiden takia. Nuorisojengien ja jengiytymisriskiin lukeutuvien nuorten kanssa täytyy tehdä töitä kasaantuvien ja ylisukupolvistuvien sosiaalisten ongelmien lieventämiseksi. Lisäksi työskentely jengiytymisen ehkäisemiseksi edistää yhteiskunnan jäsenten hyvinvointia ja turvallisuutta sekä nuorten osallisuutta. Puuttamalla aikaisin nuorten jengiytymiseen, voidaan mahdollisesti vähentää myös pitkän aikavälin seurauksia ja laajempia rikollisia uria (Pedersen 2014, 69).

Nuorisojengit ilmiönä on kiinnostanut itseäni jo pitkään. Aiheen valintaan vaikutti uutisointi nuorisoporukoista ja -jengeistä, mutta myös se, että harjoitteluideni aikana olen kiinnittänyt huomiota siihen, miten usein, kun puhutaan nuorten vertaisryhmästä ja se nähdään huonona vaikutteena kyseiselle nuorelle, nuoren välit pyritään usein katkaisemaan heihin. Vertaisryhmien ollessa kuitenkin nuorelle tärkeä osa aikuistuvaa elämää, olen pohtinut voisiko tähän olla vaihtoehtona jokin toimintamuoto, jolla vertaisryhmää pystyttäisiin hyödyntämään, ja mahdollisesti auttamaan samanaikaisesti useampia avun tarpeessa olevia nuoria.

Lastensuojelun sosiaalityössä (mistä oma harjoittelukokemukseni osittain on saatu) ongelmaksi nousee epäilemättä ainakin se, että nuoren kaverit eivät automaattisesti ole lastensuojelun asiakkuudessa eivätkä varsinkaan samalla työntekijällä. Muun muassa tämä innoitti tutkimaan aihetta lähtökohtaisesti muusta näkökulmasta kuin haastatteleamalla lastensuojelun työntekijöitä. Lisäksi lastensuojelun sosiaalityöntekijät eivät useinkaan ole ensimmäisenä havainnoimassa nuorten oirehtimista. Nuorten jengiytyminen tapahtuu kaduilla, valvomattomissa oloissa, missä sosiaalityöntekijät eivät varsinaisesti vietä aikaa. Kevään aikana on tosin uutisoitu Helsingistä myös sosiaalityöntekijöiden lähtevän kokeilemaan jalkautuvaa työtä (kts. Kuokkanen 2021), pois toimistoista, joihin monien, kaikkein eniten avun tarpeessa olevien asiakkaiden, on vaikeaa ja ehkä myös leimallista tulla.

Eurooppa on alue, jossa myös monet ihmiset joutuvat elämään köyhydessä. Marginaalisuus ja alueellinen eriarvoisuus lisää rasismia ja sosiaalisia konflikteja (Sernhede 2011). Meillä Suomessakin on tärkeää kiinnittää huomiota siihen kehitykseen, mihin sosiaalisten ongelmien ratkaisujen suhteen suunnataan. Saari (2015) toteaa, että sitä, miten yhteiskunnassa valtaa pitävät kohtelevat kaikkein heikoimmassa asemassa olevia, käytetään usein sosiaalisen ja eettisen kehityksen arviointiin. Sosiaalityön rakenteellisen vaikuttamisen kannalta onkin tärkeää arvioida myös nuorten jengiytymisen tilannetta ja työskentelytapoja.

Suomessa nuorten jengiytymisestä ei useinkaan puhuta kyseisellä termillä, mutta nuorten väkivaltaisuudesta ja rikoksista ollaan aika ajoin enemmän ja vähemmän huolissaan (kts esim. Harrikari 2008). Nuorisojengi -termin käyttämisen välttelyn on pohdittu liittyvän esimerkiksi siihen, että sana ”jengi” yhdistetään Yhdysvalloista ja mediasta tuttuihin organisoi-
tuneempiin jengeihin. Jengitutkijat ovatkin olleet huolissaan, että Euroopan maissa ei tunnusteta nuorten jengiytymistä riskinä ongelmien syvenemiselle, koska samoja piirteitä tähän mielikuvaan ei havaita.

Opetusministeriö on tammikuussa 2021 linjannut nuorten jengiytyvän käytöksen ehkäisemisen olevan tärkeää myös kouluissa. Sitä varten koulujen henkilökunnan tulisi perehtyä aiheeseen paremmin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021, 5.) Tämä tutkielma kattaakin nuorten jengiytymisen määrittelyä, syitä, seurauksia ja tunnusmerkistöä. Tutkielman tarkoituksena on yrittää nähdä porukoiden tekoja syvemmmälle siihen, mikä siellä on takana ja mikä sitä aiheuttaa.

Nuoret, kuten muutkaan yhteiskunnan jäsenet, eivät elä ja kasva tyhjiössä, vaan kaikki mitä heidän ympärillään tapahtuu ja miten yhteiskunta heitä kohtelee, vaikuttaa heidän kehitykseensä ja maailmankuvan muodostumiseen. Valtaosa nuorista ei käy läpi erityisiä kriisejä vaan kehitys on jatkuvaa ja asteittaista. Ongelmakäyttäytyminen on nuoruudessa yleisimmillään, vaikkakin vain osalla nuorista sellaista ylipäättään ilmenee. Usein ongelmallinen käytös vähenee, kun nuori kasvaa ja kehittyy, mutta jos näin ei käy, voi edessä olla vakavatkin ongelmat. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2015.)

Savolainen & Suonio (2011, 11) ennakoivat, että kokonaisvaltainen sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen sekä ennaltaehkäisevä työote tulee tulevaisuudessa edellyttämään

aikaisempaa enemmän monialaista ja moniammatillista työtettä. Nuorten jengiytyminen onkin yksi hyvin monimutkaisista ilmiöistä, minkä parissa työskentely vaatii laajaa moniammatillisuutta ja yhteistyön tekemistä. Näistä syistä tutkielma ei painotu ainoastaan sosiaalityöhön ja sosiaalityön näkökulmaan, mutta sitäkin pyritään pohtimaan osana tutkielmaa. Tutkielmassa käsitellään nuorisojengejä ilmiönä, nuorisojengeihin liittyviä erityispiirteitä sekä jengiytyvien nuorten kanssa tehtävää työtä.

Tutkielman ennako-oletuksena aikaisempaan nuorten jengiytymistä käsittelevään tutkimukseen tutustumisen jälkeen oli, että Suomessakin nuorisojengejä on, mutta tilanne ei kuitenkaan ole päässyt riistäytymään yhtä pahasti viranomaisten käsistä kuin esimerkiksi joissain Yhdysvaltojen suurissa kaupungeissa. Tarkoituksena on selvittää:

1. Minkälaisia nuorisojengeihin liitettäviä piirteitä nuorisossa on Suomessa havaittavissa?
2. Millaista työtä jengiytymisriskissä olevien nuorten kanssa tehdään?

Tutkielma pohjautuu Kleinin & Maxsonin (2006) eurogang-määritelmään, josta tässä tutkielmassa käytän käännoästä nuorisojengi. Ensimmäiseksi tutkielmassa määrittelen sitä, mitä nuorisojengillä tarkoitetaan, miksi nuoret liittyvät jengeihin, minkälaisia yhteneväisiä piirteitä nuorisojengeistä voidaan havaita sekä minkälaisia seuraamuksia nuorten jengiytymisellä pidemmällä aikavälillä voi nuoren elämään olla. Seuraavaksi teen katsauksen jenginuorten kanssa työskentelyyn muutamien erilaisten projektien kautta, joita jenginuorten kanssa työskentelyä varten on kehitelty. Lisäksi käsittelen nuorisojengien kanssa työskentelyä Suomessa. Neljännessä luvussa avaan aineiston keruuta ja analysointia sekä pohdin tutkielmaan liittyviä rajoitteita ja eettisiä kysymyksiä. Tulokset -osiossa raportoin aineistosta havainnoimiani nuorten jengiytymisen riskitekijöitä, pääkaupunkiseudun porukoista löytyviä yhteneväisyyksiä nuorisojengeihin sekä näiden nuorten kanssa työskentelyä. Lopun pohdinnassa pyrin kokoamaan ajatuksia yhteen ja kytkemään tutkielman tuloksia myös sosiaalityön kentälle.

2 Nuorten jengiytyminen

2.1 Mitä nuorisojengillä tarkoitetaan?

Jengejä on tutkittu jo pitkään. Jengitutkimuksen uranuurtajana pidetään Thrasheria (Decker, Melde & Pyrooz 2013), jonka tutkimus 1 313 jengistä Yhdysvalloissa Chicagossa julkaistiin vuonna 1927. Jengikäsité liitetäänkin usein ensimmäisenä Yhdysvaltoihin ja mieleen muodostuu mielikuva maailmalla tunnetuista organisoituneista jengeistä (Klein, Weerman & Thornberry 2006, 414). Media on osaltaan rakentanut tällaista käsitystä jengeistä (Klein ym. 2006, 414–415; Kivivuori, Aaltonen, Näsi, Suonpää & Danielsson 2018, 112; Harrikari 2008, 166–169). Kyseiset, institutionalisoituneet rikollisjengit (kts. Hagedorn 2008) eivät ole kuitenkaan ainoa jengiytymisen muoto, vaan vain kärjistynyt osa laajasta kokonaisuudesta. Usein nämä stereotyyppiset käsitykset organisoituneista jengeistä eivät täsmää Yhdysvalloissa, saati sitten Euroopassa, yleisimmin tavattaviin jengeihin - nuorten katujengeihin. Tätä ristiriitaa kuvitelmien ja todellisuuden kohtaamattomuudesta alettiin kutsua jengitutkijoiden keskuudessa ”Eurogang”-paradoksiksi. (Klein ym. 2006, 415; Maxson 2012, 236.)

Eurogang-paradoksin havaitsemisen myötä, vuosien 1997–2008 välillä yli 100 tutkijaa ja asiantuntijaa Amerikasta ja Euroopasta kokoontuivat yhteen asian tiimoilta. He keräsivät tutkimuksiaan, tietojaan ja havaintojaan ja pohtivat kyseistä Eurogang-paradoksia, tavoitteena koota Euroopan(kin) kontekstiin sopivaa määritelmää katu-/nuorisojengeille. Tämän Eurogang määritelmän avulla pyrittiin hahmottamaan Euroopassa toimivien nuorisojengien eroja ja samankaltaisuuksia amerikkalaisiin jengeihin verrattuna sekä selkeyttämään eroja nuorisojengien ja muiden nuorten alakulttuurien välillä (Klein ym. 2006; Weerman, Maxson, Esbensen, Aldridge, Medina & Gemert 2009).

Eurogang määritelmän mukaan nuorten katujengi on kestävä (ainakin useamman kuukauden verran), kaduilla paljon yhdessä aikaa viettävä nuorisoryhmä, jossa osa jäsenten ryhmäidentiteettiä on osallisuus laittomaan toimintaan. Maissa, joissa jengisanaa ei haluta käyttää, voidaan tätä nuorten ryhmittymää kutsua hankaluuksia aiheuttavaksi nuorisoporukaksi (engl. *troublesome youth group*). Laittomaan toimintaan ei yleensä lasketa kuuluvaksi pieniä

kiusantekoja tai muuten hankalaa käyttäytymistä, vaan kyse on rikoksista ja väkivaltaisuu-
desta. (Klein & Maxson 2006, 4.)

Eurogang määritelmä erottaa katu-/nuorisojengin muista rikollisryhmistä, kuten moottoripyö-
räkerhoista, terroristeista, vankilajengeistä ja kartelleista (Klein ym. 2006, 419), samoin kuin
moniin stereotyyppisiin sopivista Yhdysvaltoihin yhdistetyistä institutionalisoituneista (nuo-
riso)jengeistä (Kts. Hagedorn 2008). Klein & Maxson (2006) toteavat, että monia muitakin
ominaisuuksia voidaan käyttää kuvailemaan näitä nuorten katujengejä, mutta nämä ovat
välttämättömät niiden määrittelyyn. Käytän tutkielmassa käännöstä **nuorisojengi**, koska
määritelmän painotus on nimenomaan nuorisossa.

Eurogang-määritelmää on kritisoitu ainakin siitä, että eri maissa ja eri kielillä nuorisojengi
voi tarkoittaa eri asioita (Rodríguez, Neelie, Brikbeck, Crespo & Morillo 2017, 1166). Esi-
merkiksi Suomessa jengisanaa saatetaan käyttää kuvaamaan joskus myös tavallista kave-
riporukkaa. Lisäksi sana ”nuori” saatetaan liittää eri ikävaiheisiin erilaisissa yhteyksissä
(Nurmi ym. 2015, 148–149) ja rikollisuus, joka vahvasti linkitetään nuorisojengeihin, on mää-
ritelmänä kontekstisidonnainen eli se, mikä katsotaan rikokseksi, riippuu ajasta, paikasta ja
yhteydestä. (Kivivuori ym. 2018, 12–15).

Klein & Maxson (2006, 177–179) ovat ryhmitelleet nuorisojengejä myös tarkemmin. Alla ky-
seiset eri jengimuodot koottuna taulukkoon (liite 1).

<p>Tiivis jengi (engl. compressed gang)</p>	<p>Yleisin jengiytymisen muoto, jäsenet nuo- ria, noin 10–50 ryhmässä, ryhmä koossa kuukausia tai korkeintaan muutaman vuo- den, rikokset vaihtelevat, ei välttämättä re- viiriä hallussa.</p>
<p>Kollektiivinen jengi (engl. collective gang)</p>	<p>Samankaltainen, mutta ryhmäkooltaan suu- rempi ja ikähaarukka vaihtelevampi. Rikok- set myös vaihtelevia, eikä välttämättä revii- riä hallussa.</p>

Erikoistuneet jengit (engl. specialty gangs)	Ryhmän koko pienempi, jäsenet keski-ikäntään vanhempia, rikollisuus kapea-alaista ja keskittyneempää tiettyyn rikostyyppiin.
Traditionaaliset jengit (enlg. traditional/neo-traditional gangs)	Ryhmäkooltaan isoja, jäseniä yli sukupolvien, vahvasti alueellisia ja rikostyypeiltä monipuolisia, institutionalisoituneet naapurustoon.

Taulukko 1. Klein & Maxsonin (2006) kuvauksia erilaisista jengimuodoista.

Tiivis jengi (compressed gang) on ryhmä nuoria, jotka kestävydeltään ovat koossa vain noin muutaman vuoden. Ryhmän koko vaihtelee 10–50 jäseneen ja rikostyyppit, joita he tekevät, ovat monipuolisia. Tämä jengityyppi on sekä Euroopassa että Yhdysvalloissa heidän mukaansa yleisin. Nämä ryhmät eivät välttämättä pidä hallussaan minkäänlaista aluetta. **Kollektiivinen jengi** (collective gang) on edellä mainitun kaltainen, mutta suurempi kooltaan ja ikähaarukaltaan vaihtelevampi. **Erikoistuneet jengit** (specialty gangs) ovat taas ryhmäkooltaan pienempiä, keski-ikäntään vanhempia ja heidän rikollisuutensa melko kapea-alaista. Tähän ryhmään voidaan laskea kuuluvaksi esimerkiksi skinheadit (Klein ym. 2006, 420). **Traditionaalinen jengi** (traditional tai neo-traditional gang) on melko yleinen ryhmittymä Yhdysvalloissa, mutta ei Kleinin & Maxsonin (2006) mukaan ainakaan vielä Euroopassa. Nämä ovat niitä stereotyyppisiä, isoja, institutionalisoituneita ryhmittymiä, joissa voi olla jäseniä useista sukupolvista, ne ovat usein vahvasti alueellisia ja monipuolisia ryhmän rikostyypeiltä. Euroopassa on raportoitu tällaisista ryhmistä esimerkiksi Saksasta, Englannista, Norjasta (Klein ym. 2006, 420) sekä Ruotsista (Rostami 2017).

2.2 Nuorten jengiytymisen syitä ja siihen liitettyjä riskitekijöitä

Hagedorn (2008, 39) ja Vigil (2002, 6–7) näkevät, että lähtökohdat nuorten jengiytymiselle saadaan, kun yhdistetään maahanmuutto, kaupungit, köyhyys, slummit ja syrjintä. Kyseiset teemat nousevatkin tutkimuksista ja niissä olevista nuorten kertomuksista vahvasti esiin, mutta eivät ihan näin suorasukaisesti. Pedersen (2014, 66) esimerkiksi toteaa, että nuorten syyt liittyä jengiin ovat pohjimmiltaan varsin samankaltaisia kuin nuorten syyt liittyä mihin

tahansa muuhun ryhmään. Nuorten elämään tyypillisesti tärkeät asiat, kuten ryhmään kuuluminen, ystävät ja luottamus toiseen sekä seikkailut ja uuden kokeileminen (Aalberg 2016, 41–42), ovat osa myös jengielämää ja saattavat houkuttaa niin tyttöjä kuin poikiakin mukaan toimintaan (Vigil 2002, 24).

Nuori tarvitsee ikäisiään, kuulumista suurempaan kokonaisuuteen ja nuoruudessa yhä merkityksellisemmäksi nousee vanhempien sijaan kaveripiiri. Nuorten kasvussa on normaalia, että se johtaa ristiriitoihin ympäristön kanssa. (Aalberg 2016, 40–41.) Nuoruusiän tunnekuohuille, depressiolle ja impulsiivisuudelle on lisäksi vahva neurobiologinen perusta. Aivojen ja erilaisten järjestelmien kehittyminen yhdistettynä nuorten elämishakuisuuteen voi johtaa arvostelukyvyn pettämiseen erilaisissa päätöksissä, varsinkin, kun siihen liittyy vielä vahva tunnelataus tai sosiaalinen paine. (Paunio & Lehtonen 2016, 46.) Jengi tarjoaa nuorelle paljon muutakin kuin vain ryhmän tehdä rikoksia. Nuorelle jengijäsenyyteen liittyy monia sellaisia asioita, joita aikuisten tulisi tarjota. Nuori saa jengistä tukea ja turvallisuutta, käyttäytymismalleja, sääntöjä ja rangaistuksia niiden rikkomisesta. (Vigil 2002, 43.)

Tutkimuksissa ei ole löydetty yhtä selkeää riskitekijää, joka ennustaisi nuoren liittymistä jengiin. Sen sijaan, merkittävää vaikuttaisi olevan erilaisten riskitekijöiden kasaantuminen. (Thornberry 2003, 63–76.) Monissa riskitekijöitä kartoittavissa tutkimuksissa on havaittu ongelmaksi se, että riskitekijät voivat yhtä hyvin olla seurauksia jengiin kuulumisesta (esim. Pedersen 2014, 67), koska ne ovat poikkileikkauksia, eivät useinkaan pitkittäistutkimuksia (Thornberry 2003, 57, 61–62). Toisaalta Klein & Maxson (2006, 139–140) näkevät asian niin, että riskitekijä jengiytymiselle on mikä tahansa ominaisuus, joka ennakoii jengiin liittymistä tai on liitetty jengiin kuulumiseen.

Taustatekijöinä voidaan nähdä esimerkiksi vaikea lapsuus ja monet, pitkittyneet haasteet eri elämän alueilla. Väkivaltaa on saatettu kohdistaa nuoreen itseensä, tai johonkin perheenjäseneen (Ngo, Calhoun, Worthington, Pynch & Este 2017, 67–69; Henriksen 2017, 495–496, 499). Väkivallalle on saatettu altistua myös muilta tahoilta ja nuori on saattanut todistaa raakoja tapahtumia menneisyydessään (Ngo ym. 2017, 67; Patton, Lane, Leonard, Macbeth & Smith Lee 2017, 1002). Ristiriidat ympäristön kanssa tai ympäristön virikkeiden niukkuus nuorille vaikuttaa olevan myös yksi tekijä nuorten jengiytymiseen (mm. Haymoz, Maxson & Killias 2014; Henriksen 2017; Ngo ym. 2017; Patton ym. 2017; Pedersen 2014; Stodolska, Berdychevskyn, Shinewin 2017). Stodolskan ym. (2017) tutkimuksessa yksi haastatelluista

syytti nimenomaan erilaisten mahdollisuuksien puutetta vapaa-ajan viettoon. Koska hänellä ei ollut muutakaan tekemistä, koostui hänen hauskanpitoinsa ”hengailusta”, ympäriinsä ajelusta ja väkivaltaisuuksista porukalla (emt. 2017, 8).

Thornberry (2003) toteaa pitkittäistutkimuksessaan jengiytymisen riskitekijöistä, että aikaisemmat, myös poikittaisasetelmilla esiin nostetut riskitekijät näyttäytyvät hyvin paikkansapitäviltä. Hän havaitsee pieniä eroja sukupuolten välillä, mahdollisesti johtuen myös siitä, että tyttöjä oli vähemmän osallistujissa. Kaiken kaikkiaan sosioekonominen huono-osaisuus, heikko menestys koulussa, aikainen deittailu, käytöshäiriöt, aikaisempi väkivaltaisuus ja väkivaltaiset uskomukset näyttävät ennustavan jengiin liittymisen mahdollisuutta merkittävästi (emt., 63–69). Huomion arvoista on kuitenkin se, että merkittävää ei ole muutamien riskitekijöiden, vaan useiden päällekkäinen kasaantuminen. Monet nuoret myös pysyvät poissa nuorisojengeistä, vaikka heillä olisi useitakin riskitekijöitä taustalla. (emt., 76.) Decker ym. (2013, 375) huomauttavat, että monet asiat, jotka vaikuttavat riskitekijöiden merkitykseen suhteessa nuorten jengiytymiseen, kuten riskitekijöiden vaikutus toisiinsa, intensiivisyys ja järjestys, ovat vielä vähän tutkittuja.

Yhdysvaltalaisista tutkimuksista nousseita riskitekijöitä on vertailtu Eurogang-projektin myötä eurooppalaiseen kontekstiin. Haymoz ym. (2014, 675) toteavat, että riskitekijät näyttäytyvät samankaltaisina sekä Euroopan maissa että Yhdysvaltoihin verrattuna. Väkivaltaisuus ja muita ihmisiä pelottelevat/uhkailevat kaverit olivat yhteydessä kaikissa tutkimuksessa mukana olleissa Euroopan maissa. Merkittäväksi useimmissa maissa osoittautui jäsentämätön ajanvietto vertaisten kesken. Vähäinen vanhempien valvonta sekä huono naapurusto nousivat merkittäväksi ainakin puoleessa Euroopan maista, mukaan lukien Suomessa. Nuoren alhainen itsehillintä vaikutti korreloivan jengijäsenyyden kanssa Länsi- ja Itä-Euroopan maissa, mutta ei missään pohjoismaista. Haymzin ym. (emt) tutkimuksessa Suomi oli pohjoismaista ainoa maa, jossa heikko sitoutuneisuus kouluun osoittautui todennäköiseksi jenginuorilla.

Myös Esbensen & Weerman (2005) ovat havainneet, vertaillessaan Yhdysvaltojen ja Alankomaiden nuorisojengejä, että riskitekijät näyttävät samankaltaisilta molemmissa maissa. Nuorisojengin jäsenet myös muistuttavat taustaominaisuuksiltaan toisiaan, tosin etninen tausta ja asumisjärjestelyt (yksi/kaksi vanhempaa) eivät näytä olevan yhteydessä Alankomaissa nuorten jengijäsenyyteen, kun taas Yhdysvalloissa ne ovat.

Maahanmuuttajataustaiset eivät ole yhtenevä ryhmä, vaan voivat tulla erilaisista maista, oloista ja taustoista. Maahanmuuttajataustaisuuden ja eri etnisten taustojen yhteys jengiin liittymisessä onkin monitahoinen tekijä. Useissa tutkimuksissa on tutkittu maahanmuuttajataustaisia nuoria ja heidän jengejään (esim. Moeller 2017; Vigil 2002), mikä saattaa osaltaan vääristää kuvaa. Joissain tutkimuksissa on kuitenkin käytetty maahanmuuttajataustaisuutta myös muuttujana, eikä tästä ole tullut selkeämpää vastausta tutkimusten ollessa ristiriitaisia keskenään (esim. Haymoz ym. 2014; Pedersen 2014). Rostami (2017) toteaa, että Ruotsissa jengit ovat heterogeenisiä eikä yhtä etnistä ryhmää voida linkittää jengeihin erityisesti. Kuitenkin 76 prosenttia jengiläisistä ovat ensimmäisen tai toisen sukupolven maahanmuuttajia (emt., 366).

Haapajärvi & Junnilainen (2014) huomauttavat, että maahanmuuttajataustaisten nuorten liittyminen jengiin selittyy pääosin taloudellisella eriarvoisuudella ja siitä juontuvilla muilla sosiaalisilla ongelmilla (Myös Kolind, Søgaaard, Hunt & Thylstrup 2017; Vigil 2002, 14–16). Eli maahanmuuttajien kokiessa eriarvoisuutta, valtavirran syrjintää ja huono-osaisuutta yhteiskunnassa, lisääntyvät jengiytymiseen liittyvät riskitekijät ja jengiin mukaan lähteminen muuttuu todennäköisemmäksi. Maahanmuuttajia tulee myös vaikeista oloista, väkivallan keskeltä, mikä, ilman tarvittavaa apua ja kotoutumistoimenpiteitä, mahdollisesti vaikuttaa heidän psyykkiseen hyvinvointiinsa ja kykyyn reagoida ristiriitoihin rakentavalla tavalla (Vigil 2002; Grund & Densleyn 2012).

Densley (2012, 307) myös nostaa esiin näkökulman siitä, miten valkoiset ovat tummaihoisille näkyviä koloniaalisuuden, valtion ja tummien ihmisten syrjinnän edustajia, minkä vuoksi valkoihoisten on vaikeampaa päästä samaan jengiin tummaihoisten kanssa. Jengejä saattaa muodostua myös etnisistä ryhmistä ikään kuin vastalauseena toinen toisilleen – esim. skinheadit vähemmistöjä vastaan, jolloin vähemmistöt pyrkivät puolustamaan itselleen tilaa (Covey 2010, 258; Grund & Densley 2012; Keskisalo & Perho 2001; Kolind ym. 2017).

Nuorten jengiytymiseen liittyykin kuvaavasti marginaalisuus. Jengin jäsenet saattavat usein ennen jengiin liittymistään olla, ja jengiytymisen seurauksena päätyä, yhteiskunnan marginaaliin. Marginaalisuudella tarkoitetaan valtavirrasta sivussa olemista. Se on erilaisuutta yhteiskunnassa vallitsevaan ja normaaliin nähden, mutta ei kuitenkaan tarkoita huonommuutta

tai vajavaisuutta muihin nähden. (Juhila 2006, 104.) Marginaalisuus on aina yhteydessä keskukseen (Jokinen, Huttunen & Kulmala 2004, 12).

Betts & Hinsz (2013, 357) toteavat, että termiä marginalisoitunut ei useinkaan käytetä yksittäisistä henkilöistä, ellei marginalisaatio ole yhteydessä johonkin ryhmään. Marginalisoitunut ryhmä tarjoaa jäsenilleen voimaa ja turvaa olemassa olevia uhkia vastaan (emt., 358–359). Juuri tätä turvan, yhteenkuuluvuuden ja voiman tunnetta on havaittavissa myös jengeissä. Moran (2015) ja Kolind ym (2017, 9) näkevät, että nuorisojengit ovat syntyneet mukautuksena marginaalisuuden tunteisiin. Marginalisoituminen ei ole kuitenkaan aina kokonaisvaltaista, vaan yksilö voi olla elämässään jollain osa-alueella marginaalissa, kun taas toisella osa-alueella valtavirrassa (Juhila 2006, 104). Marginaalissa olevat ihmiset saattavat nähdä mielekkään ja tavoiteltavan elämän olevan hyvin erilaista mitä sen valtavirrasta määritellään olevan. Siten he eivät välttämättä edes koe olevansa marginaalissa eivätkä tavoittele valtavirran tapaa elää (Jokinen ym. 2004, 14).

Huono-osaisuudella taas tarkoitetaan heikkoa asemaa yhteiskunnassa. Se on köyhyyttä, eriarvoisuutta ja sosiaalista etäisyyttä muuhun väestöön nähden. Siihen kuuluu usein koulutuksen ja työpaikan puute, tukien avulla eläminen (jos mahdollista), rikkinäiset perhesuhteet sekä monet muut ongelmat, joita puutteellinen elämänhallinta aiheuttaa. Varsinkin kaikkein huono-osaisimmat voidaan nähdä marginalisoituneina ryhminä, koska heidän elintonsa, elämänlaatunsa ja elämäntapansa eroavat valtavirrasta ja pitävät yllä näiden kahden ryhmän välille syntyvää välimatkaa. (Saari 2015.) Nuorisojengien jäsenet saattavat olla taustoiltaan huono-osaisia ja marginaalissa. Jengin kautta he saattavat kuitenkin kokea löytävänsä paikan, missä he tuntevat olonsa tärkeäksi ja arvostetuksi. He ovat omassa ryhmitymässään valtavirrassa, mutta muun yhteiskunnan silmissä, usein ainakin osittain, marginaalissa.

2.3 Nuorisojengejä kuvailevia piirteitä ja ominaisuuksia

Nuorisojengien nuorissa on paikannettavissa monia yhteneväisiä ominaisuuksia porukasta toiseen. Nuorisojengiin kuulumisen paikantuu yleensä noin 14–18 ikävuoden väliin

(Henriksen 2017; Pedersen 2014, 65; Patton ym. 2017, 1002). Nuoren kasvaessa ja vanhe-
tessa näyttäisi myös jengiin kuulumisen vähenevän (Henriksen 2017; Lachman, Roman &
Cahill 2013, 224), mutta kovin nuorena ei myöskään ole todennäköistä jengiin liittyä, vaan
nuoret tutustutetaan jengielämään hiljalleen noin 12–13 ikäisinä (Stodolska ym. 2017, 11).
Nuorisojengiin kuulumisen on usein vain vaihe nuoren elämässä ja siitä kasvetaan hiljalleen
ulos. Suurin osa kuuluu jengeihin alle kaksi vuotta (Pedersen 2014, 69).

Sukupuoli voi periaatteessa olla ainakin binäärisistä sukupuolista kumpaa tahansa, mutta
osassa tutkimuksia on havaittu poikien määrän olevan suurempi (Haymoz ym. 2014; Lach-
man ym. 2013, 222; Pedersen 2014, 61–62). Tyttöjen asema vaikuttaisi ainakin molempia
sukupuolia sisältävissä jengeissä olevan hieman alisteinen poikiin nähden (Henriksen 2017,
503) tai ainakin heidän täytyy omaksua usein maskuliinisina pidettyjä arvoja ja tapoja toimia
ollakseen osa jengiä ja saadakseen statusta poikien joukossa (Patton ym. 2017, 1013).
Tämä käy yhteen myös hypermaskuliinisten arvojen ihailun kanssa (Alleyne, Wood, Mozova
& James 2016, 279). Klein & Maxson (2006, 191) huomauttavat, että naispuolisia jäseniä
jengeissä vaikuttaa olevan kuitenkin enemmän kuin aikaisemmin on huomattu.

Nuorisojengien kohdalla katu toimii usein ryhmää yhdistävänä tekijänä. Se on valvoton
paikka, missä aikuiset eivät ole samalla tavalla sanelemassa sääntöjä. Kaduilla paljon aikaa
viettävät nuoret ovat poissa vanhempien valvovan silmän alta ja opettelevat itsenäistymistä.
Katu on nuorille ajanviettopaikka, missä tavataan toisia nuoria, etsitään jännitystä ja pääs-
tään kokeilemaan yhteiskunnan asettamia rajoja (Juvonen 2005, 37). Pedersen (2014) to-
teaa artikkelissaan, että nuorisojengien jäsenille on, jopa vakaviin rikoksiin osallistuvien
nuorten ryhmiin verrattuna, todennäköisempää vanhempien vähäinen valvonta, heikot pro-
sosiaaliset taidot ja he ottavat enemmän riskejä. ”Hengailu” kaduilla osaltaan mahdollistaa
tätä elämäntyyliä näillä nuorille.

McClean, Deuchar, Harding & Densley (2019) tarkastelevat katuja jengien sosiaalisena tilana
Skotlannissa. He tekevät eron nuorten katujengien, nuorten rikollisjengien sekä organisoi-
tujen rikollisryhmien välille. He toteavat nuorten katujengien jäsenten maineen rakentamisen
tapahtuvan nimenomaan kaduilla. Nuorten katujengi koostuu nuorista teini-ikäisistä, eikä
heidän yhtenäisyytensä tai ryhmäidentiteettinsä ole vielä niin rakentunut, että heillä olisi oi-
keasti minkäänlaista valtaa alueellaan. Heidän toimintansa ei vielä ole rikoksellisesti tavoit-
teellista, mutta eniten mainetta keräävät ja jengissä pärjäävät nuoret rakentavat myös

sellaista mainetta, jota he saattavat pystyä käyttämään myöhemmin rikollisjengeihin liittymiseen. Myös päihteiden käyttö ja myynti tapahtuu usein kaduilla. Jotkut nuorisojengit tai sen jäsenet voivat esimerkiksi huumeiden myynnin kautta kehittää asemaansa. Kadun ja alueen merkitys ryhmälle muuttuu sitä mukaan, kun ryhmän status muuttuu. (emt. 2019). Vigil (2002) toteaa myös, että kaduilla tapahtuva sosiaalistuminen vieraannuttaa nuoret siitä, mitä opitaan kouluissa ja päälle kun lisätään epätasa-arvoisuutta sekä syrjintää, työnnetään nuoria vielä enemmän pois valtavirrasta.

Nuorisojengeihin yhdistetään tiiviisti rikosten tekeminen, onhan se termin määritelmässäkin mukana (kts. "Eurogang"). Esbensen (2012, 26) kyseenalaistaa kuitenkin sitä, miten suuri osa nuorten jengiläisten rikoskäyttäytymisestä on yhteydessä jengistatukseen ja mikä taas muuta rikoskäyttäytymistä jengiin kuuluvalla nuorella. Nuorisojengien ei pidä olettaa olevan rikollisuuden tai väkivaltaisuuksien aiheuttaja itsessään (Katz 2004, 93 ref. Brotherton 2013, 41; Björk 2013, 25), mutta nuorisojengiin kuuluvien nuorten on huomattu olevan paljon salivampaa ja hyväksyvämpiä rikollisuutta kohtaan kuin muut nuoret ovat, mukaan lukien nuorisorikolliset ilman jengiä taustallaan (Esbensen & Weerman 2005; Pedersen 2014, 60).

Rikollisuuden lisäksi nuorisojengien toimintaan liitetään usein väkivalta. Väkivaltainen käytös on myös yleisempää jengiin kuuluvien nuorten kuin jengiin kuulumattomien nuorten keskuudessa (Klein ym. 2006, 413). Väkivallalla on jengitoiminnassa monitahoinen merkitys. Honkatukia ym. (2004, 164) toteavat, että väkivallan tärkeästä ja olennaisesta osasta jengitoiminnassa kertoo se, että sen vaarat tiedostetaan hyvin, mutta siitäkin huolimatta tappeeluihin lähdetään mukaan.

Väkivallan käyttö on yksi keino luoda järjestystä, hankkia kunnioitusta sekä nostattaa asemaansa jengissä (Honkatukia ym. 2004, 164–165; Vigil 2002, 150–151). Korkeamman aseman tavoittelussa väkivalta riittää kuitenkin vain tiettyyn pisteeseen asti. Paljon kunnioitusta saavat väkivallassa kunnostautuneet nuoret. Johtajia ei nähdä väkivaltaisina, vaikka kuitenkin heillä on väkivallan ansiosta paljon kunnioitusta ja he luovat turvaa koko ryhmälle. (Honkatukia 2004, 164–165, 172, 176; Pekkarinen 2010, 160.) Väkivalta voi toimia myös kostokeinona ja välineenä muussa rikollisessa toiminnassa (Klein ym. 2006, 433).

Kosto nouseekin Euroopan alueella merkittäväksi nuorisojengien käyttämän väkivallan syyksi, usein yhdessä "etnisesti perustuvan kunnian säilyttämisen kanssa". Etnisen kunnian

säilyttäminen ei taas ole niin merkittävä teema Yhdysvalloissa. Euroopan nuorisojengeissä fyysinen tappelu näyttäytyy yleisimpänä väkivallan muotona ja väkivallalla uhkailu on heillä käytössä haluamansa saavuttamiseksi. Alueellisuus / reviirin hallussapito ovat Euroopassa väkivallan syinä taas vähäisiä eikä jengien välisiä tappeluitakaan ole juuri raportoitu, toisin kuin Yhdysvalloissa. Lisäksi murhat näyttävät tutkimusten valossa olemattomalta Euroopassa. Nuorisojengien käyttämä väkivalta on siis Euroopassa tasoltaan ja vakavuudeltaan alhaisempaa kuin Yhdysvalloissa. Kun huomioidaan väkivallan aste, on jengiin kuulumisella kuitenkin samat tuhoiset vaikutukset nuoreen niin Euroopassa kuin Yhdysvalloissa. (Esbenzen & Weerman 2005; Klein ym. 2006, 429–434.)

Kollektiivinen väkivalta lisää ryhmän yhteenkuuluvuuden tunnetta pitäen sitä tiiviimmin koossa (Honkatukia ym. 204, 176; Vigil 2002, xii). Väkivalta saattaa muille näyttäytyä varsin impulsiivisena ja sattumanvaraisena, vaikka onkin nuorten jengeissä melko välineellistä maineen ja kunnian saavuttamiseksi (Klein ym. 2006, 431). Riski väkivallan käyttöön näyttää lisääntyvän silloin, kun nuoret ovat humalassa ja ryhmässä (Honkatukia, Nyqvist, Pösö 2004, 160–161; Oksanen 1990). Väkivalta kohdistuu usein ryhmän ulkopuolisiin henkilöihin ja toisiin jengeihin, mutta joskus myös omia jengiläisiä voidaan kohdella väkivaltaisesti. Esimerkiksi uuden jäsenen pyrkiessä mukaan porukkaan hänen luotettavuutensa voidaan testata esimerkiksi hakkaamalla häntä joukolla. (Honkatukia ym. 2004, 162; Vigil 2002, 46, 56–58.)

Kunnian (engl. *respect*) ja ”kovan” maineen saaminen sekä sen säilyttäminen vaikuttavat olevan olennaisia katuelämän koodistossa (Heitmeyer, Howell, Kurtenbach, Rauf, Zaman & Zdun, 137–145; Ngo ym. 2017, 74; Stodolska ym. 2017, 12). Jengin jäsenten ei ole sopivaa näyttää pelkoa, vaan koetusta pelosta huolimatta esimerkiksi tappeluihin on vain lähdeittävä mukaan (Stodolska ym. 2017, 9). Tämä osoittaa lojaalisuutta omaa ryhmää kohtaan (Honkatukia ym. 2004, 161–162) ja on osa koko jengin kunnian ja maineen puolustamista (Smith & Withmore 2006, 40). Usein pelko myös unohtuu adrenaliinin ottaessa vallan ja ”kovan” rooli vahvistuu (Stodolska ym. 2017, 8–9).

Patton ym. (2017, 1009–1011) huomasivat, että kovistelu näkyy myös netissä jengiläisten kirjoittamistyyliä ja siinä, mitä he tuovat ilmi julkaisuissaan. Erityisesti sosiaalisessa mediassa nuorten on helppo luoda itselleen paljon kovamaineisempaa imagoa, kuin he oikeasti ovatkaan. Stuart (2020) toteaa, että sosiaalisesta mediasta on tullut jengiin kuuluville nuorille

tehokas väline väkivaltaisen maineen luomiseksi, jopa turvallisesti oman kodin seinien sisäältä. Sosiaalisen median luoma epätoden vaikutelman luominen ei tietenkään koske vain nuorisojengejä, vaan pystytäänhän sosiaalisessa mediassa tunnetusti näyttämään vain osa omasta elämästä ja rakentamaan halutunlaista todellisuutta.

Sosiaalinen media on luonut myös uusia mahdollisuuksia nuorten maineen murentamiseksi. Stuart (emt.) nostaa esiin kolme tapaa, joista ensimmäinen on teeskentelyn osoittaminen (engl. cross referencing), millä tarkoitetaan teeskentely osoittamista julkaisussa tai johonkin epäkohtaan viittaamista haastajan (toisen nuoren) toimesta. Toinen keino on huijauksen paljastaminen (engl. calling bluffs), millä Stuart viittaa jenginuorten tapaan tarttua netissä tehtyyn ”uhkaukseen” ja katsoa, lähteekö alkuperäinen julkaisija siihen mukaan. Kolmas on suojattomana kohtaaminen (engl. catching lacking), eli pyritään tapaamaan ja haastetaan julkaisija jengielämän ulkopuolella muissa rooleissa, koska kaikki laskevat suojamuurinsa jossain välissä edes hetkeksi alas. (Stuart 2020, 197–200.) Eurooppalaisessa kontekstissa nuorisojengejä ja sosiaalisen median käyttöä ei käsittäkseni kauheasti ole vielä tutkittu (kts kuitenkin Ruotsista Björk 2013).

2.4 Nuorten jengiytymisen seuraamuksia

Vaikka jengitoimintaan osallistuminen onkin nuorelle usein vain väliaikainen jakso elämässä, suurimmalle osalle nuorista vuodesta kolmeen pisimmillään, teini-ikäisenä jengiin kuulumisella saattaa olla kauaskantoisia vaikutuksia nuorten elämään. (Thornberry 2003, Pedersen 2014). Nuorisojengien vaikutuksia nuorten tulevaisuuteen on tarkasteltu esimerkiksi elämänkulun teorian kautta (Krohn & Thornberry 2008; Krohn, Ward, Thornberry, Lizotte & Chu 2011; Thornberry 2003, 163–180). Tässä teoriassa nuorten jengiytymistä tarkastellaan elämänkaaren siirtymien kautta.

Jokaisella siirtymällä ”kaarelta” toiselle on merkitystä yksilön tulevaisuudelle ja ne vaikuttavat toisiinsa (kts. myös Nurmi ym. 2015, 157–158). Jengiytyminen ja jengistä pois lähteminen kumpikin voidaan nähdä siirtymänä polulta toiselle, siirtymänä, jolla voi olla merkittävä vaikutus nuoren tulevaisuuteen ja rikollisuuteen. Lisäksi nuorisojengiin kuulutaan hyvin

kriittisessä vaiheessa elämää, koska nuoruudessa rakennetaan pohjaa aikuisuudelle. Lyhyestä ajasta huolimatta jengiin kuulumisesta saattaa seurata vaikeuksia aikuisuuteen ylipäättään sekä vaikeuksia toteuttaa itseään aikuisen roolissa, mikä taas saattaa aiheuttaa muun muassa taloudellisia vaikeuksia ja ongelmia perheessä. (Krohn ym. 2011.)

Thornberry (2003, 164) kirjoittaa, että epäjärjestyttä elämänkaarella voidaan ajatella ainakin kolmella eri tavalla: 1. epäonnistuminen jonkun kehitystehtävän suorittamisessa (esim. koulu) ennen siirtymää ikätasoisissa rooleissa eteenpäin (esim. työ, perheen perustaminen), 2. elämäntapahtumat normatiivisesta poikkeavassa aikajärjestyksessä (esim. lasten hankinta ennen vakiintunutta parisuhdetta), 3. elämäntapahtumat ”väärään” aikaan (esim. teinivanhemmuus). Epäjärjestyksellä on usein ongelmallisia seurauksia elämään, kuten pitkän aikavälin taloudellisia näkymiä, lisääntynyttä stressiä ja masennusta yrittäessä sopeutua rooleihin, joihin ei ole ehkä valmis.

Thornberry (emt. 168–180) tutki normatiivisesti liian aikaisia elämänkaaren siirtymiä ja jengijäsenyyttä nuorten elämässä vertaillen jengiin kuulumattomia, vain hetken jengiin kuuluneita sekä pidempään jengiin kuuluneita nuoria. Pidempään kestävä nuorisojengin jäsenyys näyttäytyi miespuolisille osallistujille merkittävänä vaikuttajana koulupudokkuuteen, teinivanhemmuuteen, epävakaaseen työllistymiseen, avoliittoon sekä useisiin ennen aikaisiin siirtymiin elämänvaiheissa. Naispuolisilla osallistujilla merkittävä yhteys näyttäytyi erityisesti aikaiseen raskauteen ja teinivanhemmuuteen, epävakaaseen työllisyyteen sekä useisiin ennen aikaisiin siirtymiin. Molempien mitattujen sukupuolten kohdalla oli myös merkittävä yhteys varhaisaikaisuudessa pidätetyksi tulemiseen. Joissain tutkimuksissa on havaittu nuorena jengiin kuulumisen lisäävän todennäköisyyttä liittyä, tai jatkaa, jengitoimintaa myöhemmin myös rikollisjengeissä (esim. Pedersen 2014).

Nuorten jengiytymisen lähtökohtia, syitä sekä siihen liittyviä erityispiirteitä ja riskejä on tärkeää tunnistaa, jotta nuorten jengiytymistä ja nuorten jengiytymiseen liittyviä ongelmia olisi mahdollista ehkäistä ja heidän kanssaan voitaisiin työskennellä kohti turvallisempaa tulevaisuutta (Pedersen 2014, 67; Krohn & Thornberry 2008, 133, 154). Nuorten jengiytyminen ilmiönä kietoutuu tiiviisti yhteen monenlaisten sosiaalisten ongelmien kanssa. Mooney, Knox ja Schacht (2017) esimerkiksi jakavat sosiaalisia ongelmia seuraavien aihealueiden alle: 1. hyvinvoinnin ongelmat, 2. epätasa-arvon ongelmat sekä 3. globalisoitumiseen liittyvät ongelmat. Vaikka jengit sosiaalisena ongelmana on varsinaisesti sijoitettu hyvinvoinnin

ongelmien ja siellä rikosten alle, kietoutuu se kuitenkin yhteen hyvin monen muunkin aihealueen piiriin, kuten mielenterveyteen, päihteisiin, taloudellisiin vaikeuksiin ja epätasa-arvoon, koulutukseen ja työttömyyteen, sukupuolten epätasa-arvoon, rasismiin sekä konflikteihin ja sotiin.

3 Nuorisojengien kanssa työskentely

3.1 Jengityö ja tavat puuttua nuorten jengiytymiseen

Työskentely nuorisojengiin kuuluvien tai liittymisriskissä olevien nuorten kanssa on tärkeää, koska jengiytymiseen liittyy paljon erilaisia sosiaalisia ongelmia sekä pidemmän aikavälin haitallisia seuraamuksia. Foxin artikkeli ”Mission impossible? Social work practise with black urban youth gangs” (1985) on ilmeisesti ensimmäisiä jengityöhön keskittyviä kirjoituksia varsinkin sosiaalityön näkökulmasta. Artikkelissaan Fox (emt.) toteaa, että työskentely nuorisojengien kanssa vaatii kokonaisvaltaista, integroivaa työtä, jossa käytetään erilaisia tekniikoita luottamuksen, läheisyyden ja yhteistyön rakentamiseksi.

Fox kokosi työskentelyn ohjenuoraksi kuusi eri vaihetta. Kaksi ensimmäistä vaihetta nuorisojengin kanssa työskennellessä ovat hänen mukaansa kontaktin ottaminen ja suhteen luominen. Työntekijän on tärkeää esitellä itsensä ja aikeensa rehellisesti. Työntekijä ei voi olettaa nuorisojengin tulevan johonkin tiettyyn paikkaan ja tapaamiseen, vaan työntekijän on tärkeää tehdä työtä ryhmän omalla alueella, heidän ehdoillaan, jotta vastavuoroista ja luottamuksellista suhdetta voidaan lähteä rakentamaan. Koska nuorisojengit eivät useinkaan viihdy yhteiskunnassa normaaleina pidetyissä instituutioissa kuten kouluissa tai urheiluseuroissa, täytyy työntekijän mennä heidän luokseen kaduille, ostoskeskuksiin tai missä ikinä juuri se ryhmä aikaansa viettääkään. Suhteen luominen vaatii aikaa ja saattaa sisältää työntekijän ”testaamista”.

Yhteiskunnan auktoriteeteista vieraantuminen, epäluottamus ja puolustuskannalle asettuminen tekee usein suhteen luomisesta nuorisojengeihin haastavampaa verrattuna moniin muihin nuorisoryhmiin. Kolmas vaihe on tavoitteiden asettaminen. Tässä työntekijän rooli on auttaa nuoria saamaan ote uudelleen omasta elämästä. Pääpainon tulisi olla ryhmän tavoitteissa, mutta työtä tehdään myös yksilöiden kanssa. Tärkeää on ottaa huomioon se alue ja yhteisö, jossa nuorisojengi toimii. Tavoitteiden tulee olla selkeitä, tavoitettavissa olevia ja helposti mitattavia. Tavoitteiden asettamisen ei tulisi olla myöskään liian vakavaa,

koska kyse on kuitenkin nuorista ihmisistä ja hauskanpito on heille(kin) tärkeää. (Fox 1985, 27–29.)

Neljäs ja viides vaihe ovat selvien roolien määrittäminen ja voimavarojen sekä resurssien tuottaminen. Työntekijän tulee auttaa nuoria käytännössä tavoitteiden saavuttamiseksi, mutta työntekijä ei kuitenkaan voi tehdä kaikkea heidän puolestaan. Työskentelyssä on hyvä pyrkiä hyödyntämään kaikkien jäsenten osaamista, suhteita, tietoja ja taitoja niin tasapuolisesti kuin vain mahdollista. Ryhmässä on yleensä monia erilaisia kykyjä ja taitoja, joita ei välttämättä jengissä tuoda esiin, koska päällimmäisenä näytetään jengin maineelle tärkeitä ominaisuuksia, kuten kovuutta, aggressiivisuutta, pelottomuutta. Uudet roolit ja tehtävät luovat ryhmässä uudenlaista arvostusta sen jäsenien välille ja uudenlaisia tapoja toimia. Tavoitteena on rikkoa kielteinen, itseään vahvistava kehä.

Viimeisenä, eli kuudentena vaiheena on arviointi. Työntekijän täytyy arvioida jengin kanssa työskentelyään jatkuvasti ja arvioinnin tulee tapahtua jengiltä saadulta palautteen perusteella. Työnantajatahosta huolimatta työntekijä on ensisijaisesti vastuussa jengin kanssa tehtävästä työstä ja heidän tilanteensa kehittämistä. Ilman jengin jäsenten hyväksyntää ei työllä ole merkitystä. Arvioinnin kohteena on siis jäsenten tyytyväisyys niihin muutoksiin, joita työntekijän ja jengin suhteesta on kehittynyt. Jengin jäsenten itsemääräämisoikeus on työskentelyn jokaisessa vaiheessa avainasemassa. (Fox 1985, 29–30.)

Foxin jälkeen nuorisojengien kanssa tehtävästä työstä on kirjoitettu melko paljon ja tutkimuksilla, varsinkin väkivaltaisesti käyttäytyvien nuorten kanssa työskentelystä, on pyritty löytämään vaikuttavimpia keinoja nuorten jengiytymiseen puuttumiseksi. Kaikesta tutkimuksesta huolimatta vieläkin tiedetään kovin vähän siitä, miten nuorten jengiytymistä parhaiten tulisi ehkäistä (Krohn & Thornberry 2008, 154; Pedersen 2014, 68). Yhdysvalloissa on yritetty monenlaisia keinoja (kts. esim. Howell 2010) – samoin Ruotsissa kehitelty jengiytymiseen puuttuvia projekteja ja kokeiluja (Rostami 2017). Lupaavia tuloksia erilaisista työmenetelmistä on ainakin rikosten ja väkivaltaisen käytöksen vähentämiseen, mutta tuloksia menetelmien vaikutuksesta jengiytymiseen ei toistaiseksi ole. (Pedersen 2014, 68).

Pedersen (emt. 69) nostaa esiin kaksi merkittävää haastetta nuorisojengien kanssa työskennellessä: 1. miten tarjotaan riittävän hyvä vaihtoehto ja elämäntaso, erityisesti ajatellen heitä, jotka eivät ole menestyneet vertaistensa lailla, ja keillä on erityisen vahvat siteet

jengiin kuuluviin nuoriin, 2. miten ehkäistään nuorisojengiläisten kehittyminen rikollisjengeiksi. Tehokas työmuoto vaatii riskitekijöiden ja perimmäisten syiden hyvää ymmärtämistä, organisatorisia ulottuvuuksia, vastuun jakamista ja yhteen hiileen puhaltamista eri toimijoiden välillä sekä varsinaiseen rikollisuuteen myös operatiivisella tasolla puuttumista (Rostami 2017, 367). Asian kanssa ei tulisi kuitenkaan odotella sitä, että jengi on täysin muodostunut ja toiminnassa (Leinfelt & Rostami 2012, 121), vaan tärkeää ja tehokkainta nuorisojengien kanssa olisi asettaa etusijalle ennaltaehkäisy ja varsinkin jengiytymiseen liittyviin sosiaalisiin ongelmiin puuttuminen (Leinfelt 2012, 62). Nuorisojengien kanssa työskentelystä on syntynyt paljon näyttöä siitä, että lainvoimalliset pakkokeinot eivät oikeastaan auta, vaan tämä luo yhä enemmän vastakkainasettelua ja lisää konfliktien määrää (Björk 2013; Morton 2019; Tita & Papachristos 2010).

Historiassa tavat puuttua jengiytymiseen on jaettu kahteen eri leiriin, sosiaalisiin ja lainvalvonnallisiin (Leinfelt & Rostami 2012, 17–18). Suomessa nuorten rikosten käsittelyssä on puhuttu vastaavasti oikeus- ja huoltomalleista, joista oikeusmalli kohdistuu itse tekoon ja huoltomalli kokonaisvaltaiseen tilanteen arviointiin ja tukitoimien tarpeeseen (Pösö 1993). Erilaiset tavat ja menetelmät johtunevat usein sosiaalityön ja poliisin erilaisista tehtävänkuvista (Gebo & Tobin 2012). Lasten oikeuksien sopimuksen mukaisesti rikoksilla oireilevien nuorten kanssa työskentelyssä pääpainon tulisi olla nimenomaan yhteiskuntaan sopeuttamisessa ja kuntoutuksessa, kun taas pidättämisen ja vangitsemisen tulisi olla viimesijainen keino (YK Lapsen oikeuksien sopimus ref. Pekkarinen, Haikkola, Hästbacka, Karhunen & Schalin 2019, 20). Nytemmin strategioita onkin pyritty kehittämään kokonaisvaltaisemmiksi ja puuttumisen keinoja on yhdistelty toistensa kanssa. Käytetään rikollisuuden tukahduttamista, interventioita sekä myös ennaltaehkäisyä. (Leinfelt & Rostami 2012, 17–18.)

3.2 Nuorten jengiytymisen ehkäisyyn kehitetyt projektit

Ehkä yksi tunnetuimmista nuorisojengien kanssa työskentelyyn suunniteltu projekti on Spergelin & Grossmanin ”The little village project: a community approach to the gang problem”, joka oli nelivuotinen jengiväkivallan vähentämiseen suunniteltu pioneerinen hanke. Projektissa hyödynnettiin yhteisön osallistamista, sosiaalisia interventioita, tukahduttamista,

vaihtoehtojen järjestämistä, organisatorista kehittämistä ja kohdistamista. Hankkeessa oli mukana monia eri alojen työntekijöitä, mm. nuorisotyöntekijöitä, kokemusasiantuntijoita (jos heitä voi sellaisiksi voi jo kutsua), poliiseja ja rikollisten ehdonalaisvalvojia. Hankkeessa tehty työ piti sisällään monenlaisia menetelmiä ja toiminta perustui heidän mukaansa muun muassa yhteiselle ymmärrykselle, luottamukselle, keskinäiselle riippuvuudelle ja halulle kehittyä myös hallinnon taholla. Spergel ja Grossman (emt. 1997) totesivat jo silloin, että mikään instituutio, virasto, menetelmä tai edes ala yksinään ei pysty vastaamaan niin monimutkaiseen ilmiöön kuin jengiytyminen on. Pohjimmiltaan Spergelin ja Grossmanin projektin idea kuulostaakin melko samalta kuin Foxin ajatus nuorisojengien kanssa työskentelystä, mutta mukana on jo useampi toimija kuin vain yksittäinen sosiaali- tai nuorisotyöntekijä.

Feinstein (2006) on koonnut ”työkalupakin” avuksi jenginuorten kanssa työskentelyyn. Heidän tavoitteenansa on antaa nuorille tietoa ja työskennellä heidän ehdoillaan. Feinstein kirjoittaa, että nuorten on tärkeää voida tehdä niin sanotusti tietoihin perustuva päätös jengiin kuulumisesta. Heitä tulisi siis informoida siitä, mitä jengiin kuuluminen mahdollisesti voi tarkoittaa, minkälaisia seurauksia sillä voi olla lyhyellä ja pidemmällä tähtäimellä, mistä he voivat hakea apua sitä halutessaan. Hän myös toteaa, että lukuisia haastavia tilanteita ja käyttäytymismalleja on odotettavissa, mutta niistä voi aina oppia ja kehittyä. Tästä johtuen työntekijän on hyvä olla tietoinen heikkouksistaan, jotta ilmapiiri säilyy hyvänä ja mahdollistaa oppimisen. Feinstein huomauttaa, että jengin toimintaan puuttuminen saattaa jättää nuorelle tyhjän tilan elämään, mikä voi taas aiheuttaa muita ongelmia.

Feinsteinin (emt.) pohtiessa, että eri nuorisojengien jäsenien saattamista samaan paikkaan ja tilaan saattaa olla riskialtista eikä välttämättä hyvä idea toteuttaa, Morton (2019) kirjoittaa hankkeesta, jossa he avasivat nuorille paikan, minne kaikki olivat tervetulleita. Nuorten jengillä, tai jengiin kuulumattomuudella, ei ollut siellä väliä. Ainoana sääntönä oli, että itsensä tai toisten satuttamista ei siellä suvaita. Nuorille tarkoitetun illan päämääränä oli saada nuoriin yhteys ja tavata säännöllisesti, jotta aikuiset voivat varmistaa heidän olevan kunnossa. Morton (emt., 9) kirjoittaa, että jos nuori haluaakin muuttua ja jättää ehkä jengin taakseen, ovat heidän elämänsä usein niin solmussa, ettei se yksinään ole mahdollista. Hanke toteutettiin moniammatillisesti, siihen otettiin mukaan muun muassa kaupungin nuorisopoliisi, muita yhteisön ja naapuruston jäseniä. Mortonin ja entisen jengiläisen ”Toun” suunnittelema ja toteuttamasta kaikille avoimesta nuorten paikasta tulee mieleen Suomessakin toimivat nuorisotalot. Niistä edempänä hieman lisää.

Morton (2019) sekä Feinstein (2006) molemmat korostavat nuoriposiitivista lähtökohtaa työskentelylle. Nuoriposiitivisuuden perusideana on tarjota nuorelle turvallinen aikuinen. Kontakti, joka tarjoaa jatkumoa, positiivisuutta ja turvallisuutta (Feinstein 2006; Morton 2019). Morton (2019, 116) kirjoittaa nuoriposiitivisuudesta, että tavoitteena ei ole pelastaa, korjata tai muuttaa nuoria, vaan osoittaa heille, että he ovat riittävän hyviä jo sellaisena kuin he ovat. Nuorten ei tarvitse tavoitella koko ajan jotain tai esittää olevansa jotain muuta, kuin he ovat. Pitkällä tähtäimellä tämä saattaa muuttaa nuoren maailmankuvaa ja auttaa ymmärtämään, että muitakin mahdollisuuksia toimia on kuin väkivalta. Morton (emt., 117) korostaa, miten tärkeää on nähdä väkivallallakin oireilevat nuoret nuorina ja ihmisinä, jotka yrittävät tehdä parhaansa sen mukaan, mitä he osaavat.

Howell (2010) arvioi tutkimuksessaan erilaisia nuorten jengiytymiseen puuttuvia hankkeita ja työtapoja. Hän toteaa, että vaikka ei ole näyttöä siitä, että jengiytymistä pystyttäisiin kokonaan estämään, on kuitenkin näyttöä siitä, että ohjelmat ehkäisevät osan liittymistä niihin ja vähentävät nuorten osallisuutta rikollisuuteen. Positiivisia tuloksia on tullut esimerkiksi ennaltaehkäisyyn tähtäävästä *Preventive Treatment Program*:stä, jossa yhdisteltynä vanhempien valmennusta ja lapsuuden taitojen kehittämistä lapsia ja nuoria pystytään mahdollisesti ohjaamaan pois päin jengiytymisestä. Myös useammista interventio-ohjelmien kokeiluista (esim. *BRIDGE* ja *Operation New Hope*) on tullut lupaavia tuloksia. Näissä on yleensä käytetty intensiivistä nuorisojengeihin sekaantuneiden rikoksentekijöiden tarkkailua ja valvontaa yhdistettynä useampiin muihin palveluihin, joita nuorille tarjotaan, yhtenä niistä jalkautuvien nuorisotyöntekijöiden tuki. Nuorten jengiytymiseen vastataan Yhdysvalloissa ajoittain myös aggressiivisilla kukistamisyriyksillä, joiden on todettu lähinnä lisäävän vastakkainasettelua ja tiivistävän nuorisojengejä. Jengit ovat sivutuote toimimattomista yhteisöistä ja jos halutaan pysyviä tuloksia, tulee puuttua myös juurisyihin, ei ainoastaan nuoriin, jotka jengiytyvät. (Howell 2010.)

Harden, Kenemore, Mann, Edwards, List & Martinson (2014) esittelevät artikkelissaan TNT:n eli *The Truth N' Trauma Project*, joka kohdistuu nuorten käyttämän väkivallan ehkäisemiseen ja väliintuloon. He toteavat, että monet ohjelmat tarjoavat toimia interventioita, mutta eivät osaa ottaa huomioon yhteisöä, jossa nämä nuoret elävät, eivätkä kiinnitä huomiota nuorten voimaannuttamiseen. TNT:n kehittämisessä hyödynnettiin tiedekunnan moniammatillista työryhmää ja teoriaa hyödynnettiin niin positiivisesta nuorison

kehittämissuuntauksesta (*positive youth development*), korjaavista käytännöistä (*restorative practice*), traumatietoisesta lähestymistavasta sekä psykoedukaatiosta. Positiivinen nuorison kehittämissuuntaus tutkii tapoja, joilla yhteisöt ja erilaiset ohjelmat edistävät resilienssiä ja tuottavat nuoria suojaavia tekijöitä. Tämä muistuttaa hyvin paljon nuoriposiitivisuutta (kts. Feinstein 2006; Morton 2019). Tällä pyritään edistämään terveitä aikuinen-nuori-suhteita sekä johtajuustaitoja sekä mentoroinnilla osallistaa ja sitouttaa nuoria toimintaan. Korjaavilla käytännöillä Kenemore ym. (emt.) tarkoittavat sosiaalisen pääoman rakentamista ja sosiaalisten taitojen työstämistä opettelemalla ottamaan osaa ja kommunikoimaan sekä tekemään päätöksiä. Traumatietoista työtä hyödynnetään, koska monet oireilevat nuoret ovat kokeneet jotain traumaattista ja niitä asioita on tärkeää päästä työstämään. Psykoedukaatio traumatyöskentelyyn lisänä myös nuorten ja vanhempien kouluttamista ymmärtämään traumasta mahdollisesti syntyviä oireita. Kokeilu tuotti niin positiivisia kuin negatiivisiakin tuloksia, eivätkä tutkijat voineet tehdä johtopäätöksiä positiivisten tuloksien ja ohjelmaan osallistumisen kausaalisuudesta.

Jotkin projekteista on kehitelty enemmänkin rikollisjengien toimintaan puuttumiseen (esim. Stocholm Gang Intervention and Prevention Project ja PANTHER Ruotsissa, Organized Gang Unit 1 Norjassa). (kts. Leinfelt & Rostami 2012). Tärkeä huomio nuorisojengien kanssa työskentelyyn näistä projekteista on kuitenkin se, että jenginjäsenellä on tärkeää olla tunne, että jotain tehdään. Jos heidän kanssaan työskennellään ja he/osa heistä ovat valmiita siirtymään jengitoiminnasta eteenpäin, on heille oltava tarjolla tukea ja vaihtoehtoinen tapa toimia (Leinfelt, Rostami, Åkerlund & Sundh 2012). Mackenzie (2012, 245) korostaa myös positiivisten mahdollisuuksien tarjoamisen tärkeyttä nuorille itsensä kehittämiseen ja vertaisten kanssa puuhailuun.

3.3 Nuorisojengien kanssa työskentely Suomessa

Suomessa nuorisotyö on kehitetty alun perin nimenomaan nuorisojengien vastaiseen työhön (kts. esim. Sutinen 2009; Vesikansa 1988 ref. Forkby & Kiilakoski 2014) ja etsivän työn alkujuurat ovat nimenomaan Amerikasta lähtöisin olevista ”street working” ja ”street gang working” tyyppisissä työskentelymalleissa (Juvonen 2005, 39). Sittemmin nuorisotyö on

laajentunut vastaamaan myös muunlaisiin tilanteisiin. Nuorisotyötä voidaankin pitää tärkeänä osana Suomen nuorten hyvinvointiin panostamista. Nuorisotyöstä säädetään Suomen laissa esimerkiksi nuorisolaissa (1285/2016) sekä nuorisotyölaissa (235/1995). Lakien tavoitteena on parantaa nuorten elinoloja, osallisuutta, harrastusmahdollisuuksia ja yhdenvertaisuutta sekä luoda mahdollisuuksia nuorten kansalaistoiminnalle (nuorisolaki 1285/2016 2 §; nuorisotyölaki 235/1995 1 §). Nuorisotyöllä itsessään tarkoitetaan nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa (nuorisolaki 1285/2016 3 §). Jalkautuvaa nuorisotyötä tehdään muun muassa kaduilla, puistoissa, parkkipaikoilla ja ostoskeskuksissa nuorten osallisuuden parantamiseksi (Forkby & Kiilakoski 2014, 1–2). Jalkautuvalla työllä onkin siis paljon paremmat mahdollisuudet kohdata marginaaliin kuuluvia ryhmiä.

Suomessa on myös nuorisotaloja, joita on kehitetty vastaamaan alaikäisten nuorten tarvetta paikalle, missä he voivat tavata toisiaan ja osallistua aktiviteetteihin, mutta jossa nuorisotyöntekijät kuitenkin voisivat olla vastuussa aktiviteeteista ja ympäristöstä (Forkby & Kiilakoski 2014). Ensimmäinen nuorisotalo avattiin Helsinkiin tavoitteena vastata nuorten jengitymiseen ja yleiseen huoleen väkivallasta ja antisosiaalisesta käytöksestä (Vesikansa 1988, 32 ref. Forkby & Kiilakoski 2014, 7). Nuorisotalojen on ollut tarkoitus toimia väkivaltaa ja epäsosiaalista käytöstä poistavasti, mutta niiden on huomattu toimivan joskus täysin päinvastaisella tavalla ja itseasiassa lisäävän ongelmakäyttäytymistä. Erityisesti ongelmia on saattanut aiheutua siitä, että maahanmuuttaja- tai syntyperäisetnuoret ovat tehneet paikkaan omansa sulkien toisen ryhmän ulkopuolelle. (Forkby & Kiilakoski 2014, 8–9.) Ahponen, Harinen, Honkasalo, Kivijärvi, Pyykkönen, Ronkanen, Souto & Suurpää (2014) nostavatkin artikkelissaan esiin Suomessa olevia ongelmia toimia kulttuurisesti monimuotoisesti erilaisien palveluiden järjestämisessä ja tarjoamisessa. Usein järjestelmässä etnisten vähemmistöjen tosiasialliset esteet osallistua jäävät näkymättömiksi tai huomioimatta.

Koponen & Meltti (2005) kirjoittavat, että urbaanin sosiaalityön ja sosiaalipolitiikan haasteina on nähty muutosten ennakointi ja niihin vastaaminen. Jo 2000-luvun alkupuolella puhuttiin uusien, niin myönteisten kuin kielteisten, ilmiöiden rantautumisesta Suomeen (emt. 2005, 7–10) ja sosiaalisen median yleistyessä ilmiöiden tulo on yhä nopeampaa ja vaivattomampaa. Suomessa ei odotella enää viikkoja tai kuukausia, että jokin Yhdysvalloissa syntyvä ilmiö kulkeutuu maailman toiselle puolelle, vaan se on nähtävissä netin välityksellä oikeastaan saman tien. Lisäksi Suomessakin kuilu vauraiden ja huono-osaisten kansalaisten välillä

kasvaa (Saari 2015) ja työntekijöiden täytyy vakiinnuttaa asemaansa toimintaympäristöissä, joissa saattaa olla voimakkaita epäluuloja ulkopuolisia henkilöitä kohtaan (Juvonen 2005, 41).

Myös sosiaalityössä siis voidaan ja pitäisikin tehdä jalkautuvaa/etsivää työtä, jolloin sosiaalityöntekijä hakeutuu asiakkaan omaan toimintaympäristöön. Etsivän työn yhteiskunnallisena tehtävänä nähdään nuorten elinolojen ja mahdollisuuksien parantamiseen ja se perustuu vapaaehtoisuuteen sekä asiakkaan tahdon ja tarpeiden kunnioittamiseen. Sosiaalityön keskeinen toimintatavoite liittyy asiakkaan ja työntekijän väliseen suhteeseen ja sen kautta tehtävään muutostyöhön, jossa asiakasta tuetaan uuden elämäntavan ja identiteetin rakentamisessa. (Juvonen 2005, 37–50). Myös Juvonen (2005, 43), kuten Fox (1985), näkee, että erityisenä haasteena on kontaktin luominen.

Vaikka Suomessa ei jengityötä varsinaisesti nykyään tehdäkään, ei se tarkoita, etteikö nuorisojengien kanssa ja jengiytymisen ehkäisemiseksi työskenneltäisi lainkaan. Pekkarisen ym. (2019) tekemän kartoituksen mukaan Suomessa nuorten rikoksiin puututaan huoltomallilla, jossa lastensuojelun rooli on keskeinen (18-ikävuoteen saakka), mutta ennen lastensuojelun keinoja voidaan käyttää laajasti muitakin, kuten nuorisotoimen ja sosiaalihuollon, keinoja rikoksilla oireiluun puuttumisessa. Puuttuminen ei kuitenkaan Suomessakaan perustu yhteen ainoaan interventioon, vaan suurempiin linjoihin ja laajoihin peruspalveluihin. Näistä syistä kansainvälisesti on tunnistettu ehkä hieman huonosti Suomessa käytettyjä keinoja puuttua nuorten rikoksilla oireilemiseen (Pekkarinen ym. 2019, 21–22). Sama syy on mahdollisesti myös nuorten jengiytymiseen puuttumisen kohdalla.

Vaikeaksi nuorten jengiytymiseen puuttumisen tekee se tosiasia, että jokainen jengi ja jokainen yhteisö on omanlaisensa, joten nuorten jengiytymiseen puuttuminen saattaa vaatia jokaisen maan, kaupungin, ryhmän ja yksilön kohdalla hieman omanlaisiaan toimenpiteitä (Franco 2009, 21; Leinfelt 2012, 65). Toimivaa mallia olisi kuitenkin todennäköisesti mahdollista muokata juuri kyseiseen yhteisöön ja ryhmään sopivaksi, heidän ongelmiaan ja tarpeita kuunnellen.

4 Tutkielman toteuttaminen

4.1 Tutkimustehtävä ja tutkielman eteneminen

Tutkielman kiinnostuksen kohteena oli aluksi yleisesti nuorten jengiytyminen, miten se näkyy Suomessa ja minkälaista työtä näiden nuorten kanssa tehdään. Tutkielman tutkimuskysymykset tarkensin seuraavanlaisiksi:

1. Minkälaisia nuorisojengeihin liitettäviä piirteitä nuorisossa on Suomessa havaittavissa?
2. Millaista työtä jengiytymisriskissä olevien nuorten kanssa tehdään?

Lisäksi minua kiinnosti pohtia, miten nuorten omia vertaisryhmiä voitaisiin hyödyntää paremmin jengiytymisen vastaisessa työssä. Salmi (2004, 189–190) on nostanut esiin saman kysymyksen rikoksilla oireilevien nuorten kanssa työskentelystä. Pääkysymyksiin pyrin etsimään vastauksia apukysymysten avulla, jotka selventyivät itselleni päästessäni tutustumaan haastatteluaineistoon. Apukysymyksiä, joita tarkastelin aineistosta analysointivaiheessa, olivat: a) *mitä työntekijät kertovat nuorisoporukoista*, b) *mikä on työntekijöiden oma näkemys nuorten jengiytymisestä* sekä c) *miten työntekijät puhuvat nuorten jengiytymisestä?* Apukysymyksien avulla pyrin hahmottelemaan aineistosta huomion arvoisia asioita, sellaisiakin, mitä ei välttämättä teoriajohtoisella analyysillä niin helposti huomaa.

Tämän pro gradu -tutkielman ajatus oli siis lähteä kartoittamaan sitä, minkälainen tilanne nuorten jengiytymisen osalta on Suomessa ja minkälaista työtä jengiytymisriskiin lukeutuvien nuorten kanssa tehdään. Varsinaiset tutkimuskysymykset eivät olleet vielä pitkään aikaan tutkielman aloittamisesta selvillä. Laadullisessa tutkimuksessa on kuitenkin mahdollista, että tutkimuskysymykset tarkentuvat tutkimuksen edetessä (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 12–13) ja näin kävi tämänkin tutkielman kohdalla.

Laadullisessa tutkimuksessa ei myöskään usein ole selviä vastauksia ja ratkaisuja, vaan tutkija soveltaa ja käyttää erilaisia tapoja parhaansa mukaan prosessin edetessä. Erilaiset

valinnat ja ratkaisut pyritään avaamaan raportointivaiheessa mahdollisimman hyvin, niin myös tässä tutkielmassa. Saaranen-Kauppinen & Puusniekka (2009, 5) toteavat, että perusteellisella tutkimuksella, tutkimuksia toistamalla ja tarkastelemalla ilmiötä monista eri näkökulmista käsin voidaan tavoittaa monipuolista tietoa ja lisätä ymmärrystä ilmiön luonteesta. Tämänkin tutkielman tavoitteena on luoda yksi uusi näkökulma täydentämään tutkimusta nuorten jengiytymisestä.

Tutkielman pääpainon rajasin Helsinkiin, koska se on Suomen suurin kaupunki ja urbaanit ilmiöt näkyvät siellä usein ensimmäisenä ja voimakkaimmin (Kopomaa & Meltti 2005, 7). Lisäksi Helsinkiin keskittymiseen vaikutti se, että kansainvälisessä jengitutkimuksessa, joissa Suomi on ollut mukana, on keskitytty myös ainoastaan Helsinkiin (kts. esim. Haymoz ym. 2014; Junger-Tas, Terlouw & Klein 1994; Klein ym. 2006) ja se, että ainakin joissain tutkimuksissa on havaittu jengien keskittyvän kaupunkiympäristöihin enemmän kuin maaseudulle (Covey 2010, 259; Morton 2019). Tästä osa tutkijoista on kuitenkin eri mieltä (kts. esim. Franzese ym. 2016). Suomen sisällä on tehty tutkimuksia myös muista kaupungeista, kuten Joensuun skineistä (Perho 2000) ja Turun poikasakeista (Helanko 1953), vaikka näitä ei ehkä Suomessa varsinaisiksi jengitutkimuksiksi ole nimetty. Mielenkiintoista olisi tehdä myös koko Suomen laajuista tutkimusta aiheesta.

Tutkielmaa suunnitellessa otin yhteyttä pääkaupunkiseudulla toimivaan Aseman Lapset ry:n henkilökuntaan ja kyselin kiinnostusta osallistua jengiytymistä käsittelevään tutkielmaan. Pidimme neljän nuorisotyötä tekevän työntekijän kanssa pienen kartoittavan palaverin, jossa sain kuulla heidän työstään, ajatuksia tutkielman aiheesta sekä projekteista, joissa he ovat mukana.

4.2 Empiirisen tutkimuksen kohteen valinta, aineiston keruu ja esittely

Päädyin keräämään tutkielman aineiston haastattelemalla jengiytymisriskiin kuuluvien nuorten kanssa työtätekeviä ammattilaisia. Tiittula & Ruusuvoori (2005, 9) toteavat, että nyky-yhteiskunnassa on luontevaa kysyä, kun halutaan tietää jostain asiasta lisää. Tutkielman pohjana onkin olettamus, että mahdollisten jenginuorten kanssa ja heidän läheisyydessään

työskentelevillä ammattilaisilla on ensikäden tietoa siitä, minkälainen tilanne kaduilla on, miten näiden nuorten kanssa toimitaan ja mikä toimii, mikä taas ei.

Luotettavampaa voisi tietenkin olla haastatella itse nuoria, kun halutaan tietoa nuorten jengiytymisestä Suomessa. Tutkielman teon resurssien puitteissa työntekijöiden haastattelusta on kuitenkin hyvä lähteä liikkeelle ja näin mahdollisuutena on perehtyä enemmän myös siihen työhön, jota näiden nuorten kanssa tehdään. Tällaista tutkimusasetelmaa ei käsittäköseni ole myöskään Suomessa aikaisemmin tehty nuorten porukoita tutkittaessa, vaan tutkimukset ovat perustuneet paljon nuorten haastatteluihin ja etnografisiin tutkimuksiin, joissa tutkija on lähtenyt kentälle nuorten mukaan heidän toimiaan tarkkailemaan.

Aseman Lapset ry:n kautta sain viisi haastateltavaa tutkielmaan. Neljän työntekijän lisäksi sain kunnian haastatella myös yhtä kokemusasiantuntijaa. Kokemusasiantuntijalla oli takanaan rikostuomioita ja pitkä päihdetausta. Hän kertoi, ettei hän kokenut oman kaveriporukansa olleen niinkään varsinainen jengi, mutta hyvin tiivis kaveriporukka, jotka olivat toinen toisilleen perhe. Jengeiksi hän mielsi lähinnä erilaiset rikollisjärjestöt ja laittomiin toimiin osallistuvat moottoripyöräjengit.

Tutkielman edetessä otin yhteyttä myös Turussa toimivaan nuorisotyön tallentajaan Nuoperiin (nuoperi.fi) ja he välittivät viestini haastateltavien etsinnästä eteenpäin. Nuoperin kautta yhteydenottoja tuli kolme. Heistä yksi tuli ”virallisesti” haastateltavaksi, yksi jakoi ajatuksiaan sähköpostitse ja yksi soitti puhelimitse haluten jakaa ajatuksiaan tutkielman aiheesta. Nämä yhteydenotot ovat herättäneet ajatuksia ja pohdintaa aiheen tiimoilta, mutta niitä ei ole käytetty aineistona. Kaikilla työntekijähaastateltavilla on useampien vuosien ura takana nuorten kanssa työskentelystä.

Nuorten jengiytyminen aiheena tuntui heti alusta alkaen jakavan mielipiteitä. Osalta vastaanotto oli hyvä ja aihe kiinnosti, toisilta tuli lähinnä ihmetystä ja aihe tuntui kummastuttavan, joitain melkein hieman suututtavankin. Mielipiteiden jakautuminen oli osaltaan syynä epäröintiini kirjoittaa aiheesta. Toisaalta se herätti myös lisää kiinnostusta ja pohdintaa mistäkin mahdollisista tutkimustehtävistä aiheen parissa.

Haastateltaviksi valitsin siis kuusi (6) työntekijää nuorten parista. Kaksi heistä tekevät löytävää nuorisotyötä pääkaupunkiseudulla, kaksi heistä työskentelevät törkeitä rikoksia

tehneiden nuorten kanssa pääasiassa myöskin pääkaupunkiseudulla, yksi on entinen jal-kautuvaa nuorisotyötä toisella Suomen isomman kaupungin alueella tehnyt työntekijä ja yksi on pääkaupunkiseudulla työskentelevä kokemusasiantuntija. Haastatteluissa en käyttänyt itse ensimmäisenä jengi-termiä, mutta se tuli kaikissa haastatteluissa puheeksi nuorisoporukoiden kautta. Haastattelukutsussani ja haastattelun alussa haastattelun etenemisestä kertoessani käytin toki sanaa nuorisojengi tutkielman aihetta kuvaillessani ja se on oletettavasti orientoinut haastateltavia jo aiheeseen.

Haastattelukutsut olivat hieman erilaisia riippuen siitä, kenelle sen lähetin. Lisäksi esimerkiksi parihaastatteluun varasin aikaa noin kaksi tuntia, kun taas yksilöhaastatteluun noin yhden tunnin. Haastattelukutsut sisälsivät kuitenkin suunnilleen samat tiedot ja lopussa oli suostumuslomake (liite 2 & 3). Kaikki haastateltavat eivät myöskään palauttaneet suostumuslomaketta allekirjoitettuna, vaikka suostuivatkin suullisesti ja sähköpostitse haastatteluun. Informoin vielä haastatteluiden alussa haastattelun kulusta ja tarkoituksesta.

Aineiston keruun toteutin puolistrukturoituina teemahaastatteluna. Teemahaastatteluissa olennaista on käydä jokaisessa haastattelussa läpi samat teemat ja aihepiirit, mutta kysymykset voivat, haastattelusta riippuen olla hieman eri muodoissa ja niiden järjestys voi vaihdella (Tiittula & Ruusuvoori 2005, 11–12). Kaikkien haastateltavien kanssa ei myöskään välttämättä käsitellä samalla laajuudella kaikkia asioita (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 56). Haastatteluiden teemoiksi muotoutuivat teorian pohjalta nuorten sosiaaliset ongelmat, nuorten porukat sekä nuorten kanssa tehtävä työ.

Lisäksi haastattelurungossa (liite 4) oli listattuna apukysymyksiä, jotka toimivat apunani keskustelun hiipumisen ehkäisemiseksi (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 56). Päädyin käyttämään haastattelussa termiä ”nuorten porukat”, koska termi ”jengi” oli saanut niin voimakkaan vastaanoton. Haastattelut toteutettiin hieman porrastetusti niin, että minulla oli mahdollisuus tutustua toteutettuun haastatteluun ennen seuraavaa ja näin muokata ja tarkentaa haastattelupohjaa. Haastattelut toteutuivat kuitenkin hyvin samanlaisella pohjalla, mutta haastateltaville annettiin itselleen mahdollisuus määrätä haastattelun suuntaa sillä, mistä he puhuivat. Haastattelijana pyrin siis siihen, etten täysin vaihtaisi haastattelun suuntaa, jos haastateltavat halusivat kertoa joistain (aiheeseen liittyvästä) asiasta, vaan käyttäisin mahdollisuuden kysyä asiasta lisää.

Haastattelut tein 2021 maalisi- ja huhtikuun aikana Teamsillä vallitsevan koronatilanteen vuoksi. Teamsin kautta aukeni mahdollisuus tallentaa haastattelut videoina, tosin kaikki haastateltavista eivät huonon yhteyden vuoksi pitäneet kameraa päällä haastatteluiden aikana. Haastattelujen nauhoittaminen on tärkeää sen vuoksi, että tutkijan ei tarvitse kirjoittaa niin paljon muistiinpanoja tilanteessa, vaan voi keskittyä kuuntelemaan. Tallennetut haastattelut myös varmistavat, ettei mitään tärkeää unohdu ja tallennettuihin tilanteisiin voi palata uudelleen ja näin tarkistaa tulkintoja. (Tiittula & Ruusuvuori 2005, 14–15.)

Kaksi ensimmäistä haastattelua toteutetin parihaastatteluina. Idea lähti haastateltavilta itseltään, koska työntekijät toimivat työpareina ajoittain myös työssään ja kokivat näin todennäköisesti tulevansa puhumaan melko samankaltaisesti aiheista. Tutkijana koin sen myös hyväksi vaihtoehdoksi vastausten täydentämisen kannalta. Parihaastatteluiden toteuttamisessa mietitytti ainoastaan se, että jos haastateltavat eivät uskaltaisi puhua totuudenmukaisesti ajatuksiaan työparin ollessa läsnä tai esittää eriäviä mielipiteitä. Huomasin kuitenkin heidän toimivan mielestäni rakentavassa vuorovaikutuksessa keskenään ja he uskalsivat tuoda omia havaintojaan esiin. Suurimmaksi osaksi haastatteluparit täydensivät toistensa kokemuksia ja tarinoita työstä.

Haastattelijana olen melko kokematon, mikä on varmasti vaikuttanut tilannetajuun ja kykyyni tarttua haastatteluissa mielenkiintoisiin aiheisiin. Ensimmäistä haastattelua helpotti se, että olin keskustellut heidän kanssaan jo aikaisemmin. Teamsin videoyhteys oli myös mukava lisä, nyt kun haastatteluja ei voitu toteuttaa kasvotusten. Se lisäsi vuorovaikutuksen tunnetta ja uskon sen myös lisänneen kaikille mahdollisuutta ilmaista itseään luontevammin. Välillä yhteys pätki, minkä huomasi varsinkin litterointeja tehdessä ja joistain asioista ei ihan saanut selvää. Parihaastatteluissa saattoi myös kuulua hälinää toisen haastateltavan mikrofonista, kun toinen haastateltava puhui. Tämän huomasi kuitenkin heti haastattelutilanteessa ja asiasta oli helppo huomauttaa.

Litteroin tehdyt haastattelut. Litterointien tarkkuus määrittyy tutkimuksen tavoitteiden perusteella (Ruusuvuori 2010, 424–427). Koska tutkielmassa tutkimuskohteena ei ole haastattelutilanteen vuorovaikutus, vaan analysointi painottuu siihen, mitä haastateltavat kertovat, ei litterointia tehty täydellisen tarkasti. Litteroitiin haastattelut aluksi kuitenkin sanasta sanaan, äännähdysten ja päällekkäisten puhumisten kanssa. Myöhemmin yksinkertaistin litterointeja hieman ja esimerkiksi haastattelijan yksisanaisia ”joo”, ”okei”, ”mm” kommentteja poistettiin

välistä. Haastattelut kestivät 1h 50min – 33min 47 s. Litteroitua aineistoa kertyi yhteensä 97 sivua.

Litterointeja tehdessäni huomasin joistain aiheista, että niihin olisi ollut hyvä tarttua herkemmin kiinni. Samoin joistain asioista jäätiin keskustelemaan osassa haastatteluja myös turhaan, koska aihe ei ehkä ollut niin oleellinen tutkielman kannalta. Haastattelutilanteessa tuntui kuitenkin usein vaikealta keskeyttää haastateltavaa ja esittää asian suuntaa korjaavaa kysymystä. Uskon näiden olevan kuitenkin hyödyllisiä huomioita ja oppeja tulevaisuuteen. Osassa haastatteluja oli myös joitain muita ”häiriötekijöitä”, joiden vuoksi aiheesta keskustelu katkesi ja litterointeja tehdessä huomasin unohtaneeni palata asiaan ”häiriön” ohi men-tyä.

4.3 Aineiston analyysi

Analysoin aineistoa tässä tutkielmassa teemoittelemalla. Osan teemoista muodostin teemoittelemalla sitä, mitä haastateltavat kertoivat ja osassa keskityin teemoittelemaan enemmän puhetyyliä ja niiden merkitystä tutkielman aiheeseen yhdistettynä. Aineiston analysoiminen tarkoittaa aineiston käsittelyä eri tavoilla, sen koettelua pohtimalla ja vertailemalla muihin tutkimuksiin (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 94). Aineistosta itsestään ei yksinään nouse esiin mitään, vaan kyse on aineiston perusteellisesta läpikäymisestä ja asian syvemmästä pohtimisesta, jossa tutkijalla on olennainen osuus (emt., 74). Tutkija vaikuttaa siis aina tutkimuksen tuloksiin. Tavoitteena on kiteyttää aineistosta keskeiset asiat ja nostaa esiin sitä, mitä tutkimuskysymyksen kannalta mielenkiintoista haastateltavat ovat kertoneet (emt., 94). Analysointi ja tulosten raportointi ei ole tässä tutkielmassa täysin aineistopohjaista, koska olin jo ennen haastatteluiden tekemistä tutustunut paljon kirjallisuuteen nuorten jengiytymisestä. Saaranen-Kauppinen & Puusniekka (2009, 96) toteavat, että analyysia ei oikeastaan koskaan voida tehdä niin, että täysin suljettaisiin kaikki aikaisempi tietämys, kokemukset ja käsitykset ulkopuolelle.

Analysointiin vaikuttaa tutkijan ja tutkimuksen kielikäsitys. Kielikäsitys kertoo tutkielman sosiaalisesta todellisuudesta ja siitä, miten tätä todellisuutta hahmotetaan. Tämä taas

vaikuttaa aineiston tulkintaan ja jäsentämiseen, sekä siihen mihin ylipäättään aineistossa kiinnitetään huomiota. Tämän tutkielman kielikäsitys on lähempänä realismia, sillä kiinnostuksen kohteena on saada tietoa siitä, miten asiat ovat ja mitä ilmiöstä kerrotaan sekä mitä nuorten jengiytymiseen ilmiönä liittyy. Toisaalta kuitenkin tutkielmassa on piirteitä myös relativismista, koska puhetta ja tekstiä pidetään todellisuuden versioina, ei absoluuttisina to-tuuksina. Lisäksi nuorisojengien määrittelyssä täytyy ottaa huomioon käsitteen rakentumi-nen vuorovaikutuksessa, ajasta ja paikasta riippuen. Tutkimuksen ei tarvitsekaan olla puh-taasti jompaakumpaa, vaan molempia voidaan soveltaa ja tehdä kompromisseja. (Saara-nen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 75–77.)

Aineiston analyysi aloitettiin kategorisoimalla aineistoa haastattelun teemojen mukaan. Tee-moittelu tarkoittaa keskeisten aiheiden eli teemojen nostamista esiin aineistosta. Sitä pide-tään luontevana etenemistapana esimerkiksi teemahaastatteluaineiston analysoinnissa ja kyseistä tapaa käytettiin tässäkin tutkimuksessa analyysin aloittamiseen. Luin aineistoa en-sin useampaan kertaan läpi ja merkitsin yliviivaustusseilla kolmen haastatteluteeman mu-kaisesti vastauksia kolmella eri väreillä. Jokaiselle teemalle oli siis oma värinsä. Tätä voi-daan kutsua myös aineiston koodaukseksi, joka on yksi osa aineiston alustavaa jäsentelyä lähes välttämättä (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 80). Kokosin taulukkoon 2 (liite 5) jokaisesta haastattelusta haastattelun teemojen mukaan haastateltavien kommentteja ja keskusteluissa esiin nousseita asioita.

Haastattelut Teemat	Jalkautuvat	Rikoksilla oireilevat	Entinen jalkautuva nuorisotyöntekijä	Kokemusasiantuntija
Sosiaaliset ongelmat	- haastavia tilanteita - tunne, että on voittamaton - mustavalkoinen maailma - jne...	- sosiaalinen media luo paineita, kaikki kuvataan ja jaetaan - nuorten varautuneisuus, mitähän täältä nyt tulee	- päihteet: huumeita ja alkoholia, mitä vaan, mitä käsiin saadaan	- valtaosalla perheessä massiivisia ongelmia
Nuorten porukat	- Pääsääntöisesti jalkautuvan nuorisotyön nuorilla joku porukka - väkivaltaan turvautuminen - jne...	- "kun on ensin syötetty sitä viestiä et sä et kelpaa, niin jostain löytyy se paikka missä on ihan omine taitoineen ja piirteineen <u>riipokku</u> , tulee hyväksytyksi"	- hyvässä lykyssä nuori kuuluu johonkin ryhmään, joka kannattelee	- oireilevat nuoret keraantyneet samaan porukkaan - perusnuoria
Nuorten kanssa tehtävä työ	- aikuiset <u>on</u> hankalampia - luottamuksen kasvattaminen - jne...	- pienten <u>hyvien</u> juttujen sanoittaminen ja vahvistaminen, ylikorostetaankin → saattavat suuttua, koska eivät ole tottuneet ottamaan kehuja vastaan	- katupartioissa havainnointia, miten ihmiset <u>käyttäytyy</u> , millaista kehonkieltä, miten se ryhmä toimii, missä muodoissa ne liikkuu <u>jne</u> .	- parhaat jutut <u>tulee</u> kun nuorelta idea et mitä tehdään ja siitä <u>jäh-</u> <u>detään</u> - haastaminen luottamuksen saamisen jälkeen
Ekstra nuorten jengiytymisestä	- tarvitaan termi porukan ja jengin väliin - tietynlaiset uhkakuvat jengiytymisestä → niiden piirteiden kanssa kädetömiä	- hyvä erotus jengimaailmaan, että ei ole hirveen tarkkaa hierarkiaa, järjestyä, sääntöjä	- osittaista käyttäytymistä, saattaa näyttää jengiltä, mutta sitoutuneisuus ja tunnusmerkistö puuttuu	- jengi niin vahva sana - eristäminen muista jo pelkästään loi sen "meidän <u>jengin</u> , oman porukan"

Taulukko 2. Teemoittelua.

Tulostin taulukon ja aloitin vertailemaan haastattelujen vastauksia toisiinsa. Teemoittelu oli teoriapohjaista, eli aikaisempi tutkimus ja jengiytymiseen liitetyt riskitekijät ja piirteet

ohjasivat sitä (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 105). Lisäksi lisäsin taulukkoon teeman nuorten jengiytyminen, joka ei ollut varsinaisesti mukana teemahaastattelurungossa, mutta joka on tutkielman aiheena. Haastattelukutsuissa käytin tätä termiä kuvailemaan tutkimuksen aihealuetta. Tämän teeman alle kokosin kaikkea, mitä jengiytymisestä tällä termillä haastatteluissa puhuttiin.

Tulostetusta taulukosta kartoitin ja kokosin uusia teemoja ensin riskitekijöistä ja nuorisojengejä muistuttavista piirteistä. Hyödyntämällä apukysymyksiä pohdin teemoja siitä, mitä työntekijät kertovat nuorista, heidän ajanvietostaan kaduilla ja julkisissa tiloissa, miten työntekijät suhtautuivat nuorten porukoihin ja miten he havainnoivat muiden suhtautuvan nuorten porukoihin. Sosiaalisten ongelmien riviltä keräsin teorian ohjaamana mainintoja nuorten perhetilanteista, maahanmuuttajataustaisuuden tuomista haasteista nuorten elämään, polarisoitumisesta ja ongelmien kasaantumisesta, nuorten kokemista paineista, diagnooseista ja sairauksista, yhteiskunnallisista epäkohdista ja päihteiden käytöstä. Muodostin näistä tulososioon nuorten jengiytyminen riskitekijöitä kuvaavat teemat 1. taustatekijöitä perheessä, 2. yhteiskunta ja marginalisoiminen ja 3. ongelmien kasaantuminen.

Nuorten porukat riviltä taas etsin teorian ohjaamana mainintoja nuorten iästä, porukoiden tiivyydestä, vaihtelevuudesta ja koosta, siitä mitä nuoret tekevät kaduilla, etsin mitä haastateltavat kertovat nuorten väkivallan käytöstä, rikoksista sekä hypermaskuliinisten arvojen ihannoinnista. Kokosin tulososioon nuorisojengeihin liitettäviä piirteitä seuraavanlaisiksi teemoiksi: 1. nuorten henkilökohtaisia piirteitä, 2. väkivalta ja kunnia, 3. sosiaalinen media maineen luomisen välineenä, 4. epäluottamus, 5. rikokset ja päihteet sekä 6. nuorten ryhmäytyminen.

Lisäksi tutkimuskysymykseen jengiytymisriskissä olevien nuorten kanssa työskentelystä aloin hahmottelemaan teemoja kootusta taulukosta (taulukko 2) riviltä nuorten kanssa tehtävä työ. Etsin mitä haastateltavat kertovat työstään, mitä he nuorten kanssa tekevät, keiden kanssa he tekevät yhteistyötä ja minkälaista yhteistyö on. Ensin aloin hahmotella teemoja siitä, keiden kanssa he tekevät töitä ja minkälaisia työmuotoja he käyttävät. Totesin tämän kuitenkin hieman mitäänsanomattomaksi, eikä se minusta tuonut mitään uutta ilmi. Aloin hahmottelemaan hieman erilaista teemojen muodostamista, kuin mitä käytin riskitekijöitä ja piirteitä käsitellessäni.

Tämäkin pohjaa osaltaan tutkielman teoriapohjaan, mutta hiukan eri tavalla. Aineistoon tustuessani kiinnitin huomiota haastateltavien puhetyyleihin aiheen parissa. Näistä mieleeni nousi erilaisia aiheita tai teemoja, kuten vastahakoisuus ja huoli. Nämä aiheet kietoutuvat paljon syvemmin aiheen ympärille. Teoreettisen pohjatiedon avulla aloin hahmottamaan näistä kolmea erilaista teemaa ja huomasin niiden kietoutuvan vahvasti muidenkin tutkielmassa käytettyjen teemojen, eli nuorten porukoiden, nuorten jengiytymisen sekä jengiytymisriskiin lukeutuvien nuorten kanssa tehtävän työn ympärille. Käsittelen teemat työskentely osiossa, koska teemat nousivat esiin työntekijöiden kertoessa työstään nuorten kanssa.

Hahmottelin teemoiksi siis 1. huoli osana nuorisojengien kanssa työskentelyä, 2. keinottomuus ja turhautuminen osana nuorisojengien kanssa työskentelyä, sekä 3. toivo ja positiivisuus osana nuorisojengien kanssa työskentelyä. Näillä kaikilla hahmottelemillani teemoilla oli useampia kohteita, joihin ne liittyivät. Kohteita avataan tulososiossa kunkin teeman alla. Lisäksi viimeiseksi hahmottelin työskentelyosioon teeman 4. moniammatillisuus nuorisojengien kanssa tehtävän työn osana, koska moniammatillisuus ja verkostojen hyödyntäminen on nuorisojengien kanssa työskennellessä tärkeää. Pystyin mielestäni kokoamaan tähän yhteen kappaleeseen hyvin sitä, keiden kanssa haastateltavat työtä tekevät ja mikä rooli moniammatillisuudella heidän työskentelyssään on. Tämän viimeisen teeman muodostin samalla tavalla, kuin riskitekijöitä ja piirteitä kuvaavat teemat, eli suoraan aineistosta havainnoiden sitä, mitä haastateltavat kertovat.

4.4 Eettisten kysymysten ja luotettavuuden pohdintaa

Absoluuttisia totuuksia ei tutkimuksissa voida tavoittaa, vaan tarkoituksena on etsiä näkökulmia. Tutkielman tarkoituksena ja tavoitteena on tarkastella nuorten jengiytymisen tilannetta Suomessa ja heidän kanssaan työskentelevien näkökulmia ja keinoja toimia kyseisen nuorisoryhmän kanssa. Nuorten jengiytymisen tutkimisen kannalta luotettavampaa oletettavasti olisi ollut haastatella tai tarkkailla nuoria ja heidän toimintaansa. Nuorten rikoksista, väkivaltaisuudesta, arvoista ja perheen tilanteista keskustellessa saatu tieto on toisen käden tietoa ja alentaa siinä mielessä luotettavuutta. Toisaalta kyse on aina tulkinnoista ja

kokemuksista, joten samaa pohdintaa voisi käydä myös silloin, jos olisin haastatellut nuoria. Työntekijöiden haastattelu antaa hieman uutta näkökulmaa ja pohdinnan aihetta asian tiimoilta.

Koska tutkielmassa ei ole haastateltu nuoria, vähenivät erilaiset eettiset ongelmat ja kysymykset tätä kautta. Kuitenkin Tiittula ja Ruusuvuori (2005) korostavat sitä, että haastatteluun liittyy monia eettisiä kysymyksiä. Tutkijan on tärkeää kertoa haastateltavilleen rehellisesti haastattelun tarkoituksesta sekä käsiteltävä haastatteluissa saatuja tietoja luottamuksellisesti ja haastateltavien anonymiteettiä suojellen. (Tiittula & Ruusuvuori 2005, 17)

Tässä tutkielmassa yhdeksi tärkeäksi kysymykseksi nousee henkilötietojen tunnistettavuuteen liittyvät kysymykset. Entistä jalkautuvaa nuorisotyötä tehnyttä lukuun ottamatta, haastateltavat ovat ainakin oman organisaationsa ja haastateltavien keskuudessa helposti tunnistettavissa, koska he tiesivät keskenään, kuka haastatteluun osallistuu. Lisäksi otos on pieni, joten ulkopuolisten mahdollisuus tunnistaa heidät lisääntyy. Haastateltavat kertovat työstään ja siihen liittyvistä tilanteista, mutta pienetkin yksityiskohdat (kuten maantieteelliset tarkat alueet, naapurustot jne.) on pyyhitty litteroinnissa pois nuorten tunnistamisen minimoimiseksi. Haastateltavat kertoivat kuitenkin työstään melko yleisellä tasolla, joitain esimerkkitapauksia käyttäen, mutta näistä esimerkkitapauksistakin oli jo jätetty tarkempaan tunnistamiseen liittyvät yksityiskohdat pois.

Tiittula ja Ruusuvuori (2005, 18) nostavat esiin sen, että haastattelujen ei aina tarvitse olla anonyymejä. Tutkielmassa haastatellaan oman alansa asiantuntijoita eikä heidän työnsä ole ”salaista”. Kuitenkin tämä osittainen tunnistettavuus voi vaikuttaa esimerkiksi heidän halukkuuteensa kertoa omia mielipiteitään ja kokemuksiaan, jos heistä tuntuu toisten työntekijöiden olevan eri mieltä asioista. Tämä voi myös asettaa heidät epämiellyttävään asemaan, jos yhteistyökumppanit lukevat tutkielmaa ja ovat eri mieltä joistain kommentteista.

Kysyin haastateltavilta itseltään, mitä mieltä he ovat yhdistyksen nimen käyttämisestä tutkielmassa. Koen itse, että se on oleellinen tieto, koska se lisää tutkielman luotettavuutta. Pakollista yhdistyksen nimen julkaiseminen ei kuitenkaan tutkielmalle ollut. Yhdistyksen kautta haastateltaviksi tulleet työntekijät pyysivät tutkielmassa käytettyjä sitaatteja luettavaksi ja keskustelivat sen jälkeen aiheesta. He eivät nähneet estettä yhdistyksen nimen tutkielmaan kirjoittamiselle, kunhan nuorten yksityisyys on turvattu. Koska nuorten

henkilöllisyyteen viittaavat tekijät on tutkielmassa häivytetty, päädyin mainitsemaan yhdistyksen nimellä. Tutkimuslupaa ollut tarpeellista hankkia tutkielmaa varten, koska kyseinen organisaatio ei tätä vaatinut.

Tutkielman teossa pyrin kaikin puolin noudattamaan hyvää tutkimuseettistä käytäntöä. Informoin haastateltavia rehellisesti ja pyrkimykseni mukaan myös riittävän kattavasti tutkimusaiheesta. Haastattelusuostumuksen yhteydessä lähetin haastateltaville myös infokirjeen, jossa oli tietoja siitä, miten haastatteluja ja aineistoa käsitellään. Haastattelukysymyksiä ja teemoja pohtiessa pyrin myös huomioimaan eettiset kysymykset ja tämä oli osasyynä siihen, miksi nuorisojengien sijaan haastatteluissa käytin porukka-termiä. Haastattelujen alussa vielä informoin haastateltavia tutkielman aiheesta ja haastattelun etenemisestä. Kokemusasiantuntijalle myös korostin sitä, että jos jokin kysymys tuntuu epämiellyttävältä tai hän ei jostain muusta syystä halua vastata, hän voi sen kertoa ja kysymys ohitetaan. Mikään kysymys ei kuitenkaan ollut sellainen, vaan hän vastasi kaikkiin.

Erilaisiin ryhmittymiin ja porukoihin liittyviä piirteitä oli haastavaa tutkia haastattelemalla työntekijöitä. Nuorten porukoista kysellessäni koin, että jokin toisenlainen lähestymistapa olisi voinut olla hedelmällisempi ja yhteistyötä rakentavampi. Haastattelukysymysten asetelu saattoi herättää haastateltavissa hieman kummastusta ja tuntui saavan osan ikään kuin puolustuskannalle. Nuorten hyväksi työtä tekevinä ammattilaisina he joutuvat varmasti muutenkin pitämään nuorten puolia monelle ulkopuoliselle ja aineiston mukaan myös korostamaan nuorille itselleen nuorten omaa arvoa ja tärkeää asemaa yhteiskunnan kansalaisina. Keskustelun kautta aineistoa kuitenkin syntyi ja pääsin rakentamaan kuvaa porukoiden piirteistä sekä tekemään vertailua jengiytymistä käsitteleviin tutkimuksiin.

Tutkielman tulosten raportoinnista minulla oli myös huolen aiheita. Aihe on sensitiivinen, koska jengi-termillä on negatiivinen kaiku. Jengi-sanankäyttöön liittyy vaara leimata nuoria huonolla tavalla tai jo vahvistaa olemassa olevaa leimaa (kts. Pekkarinen 2010) eikä tämä ole millään tavalla tarkoitukseni. Osaltaan haluan tämän tutkielman toimivan myös tuon negatiivisuuden rikkojana. Nuorten jengiytymisen ei pitäisi olla vaiettu aihe, koska silloin nuoret voivat saada tarvitsemansa avun ja tuen.

Tässä vaiheessa korostankin sitä, että tutkielman tulososiossa käsitellyt riskitekijät ja nuorisojengeihin yhdistettävät piirteet eivät varmasti liity kaikkiin kaduilla aikaa viettäviin ja

työntekijöiden kohtaamiin nuoriin. Riskitekijöiden olemassaolo ei myöskään kerro siitä, että kaikki nuoret, joihin ne sopivat, kuuluisivat jengiin tai olisivat edes lähellä kuulua sitä. Tutkielman perusteella ei voida myöskään todeta työntekijöiden kanssa tekemisissä olevien nuorten olevan yksiselitteisesti nuorisojengien jäseniä tai tekemisissä nuorisojengien kanssa. Tähän syventyminen vaatisi suurempaa otantaa, kentälle tarkkailemaan lähtemistä ja myös nuorien haastattelua. Tulokset riskitekijöiden ja nuorisojengien piirteiden olemassaolosta antavat kuitenkin tietoa siitä, mihin aihetta pohtiessa kannattaa kiinnittää huomiota, kun puhutaan nuorten jengiytymisestä. Lisäksi tulokset antavat osviittaa siitä, minkälaisia asioita olisi hyvä ennaltaehkäistä.

5 Tulokset

5.1 Nuorten jengiytymisen riskitekijöitä

5.1.1 Taustatekijöitä perheessä

Ensimmäinen esiin nostamani nuorten jengiytymiseen vaikuttava tekijä, joka on löydettävissä aineistosta sekä jengiytymistä käsittelevästä kirjallisuudesta (esim. Thornberry 2003) on nuorten ongelmallinen perhetilanne. Kaduilla paljon aikaa viettävien nuorten koti ei välttämättä ole erityisen turvallinen. Tutkimuksissa jengiytymisestä vanhempien kasvatustyyli, varsinkin kasvatuksen ollessa erityisen sallivaa (Haymoz ym. 2014), poissaolevaa tai hyvin tiukkaa/vihamielistä (Ngo ym. 2017), näyttää olevan yhteydessä nuorten jengiin hakeutumiseen. Haastatteluissa jokainen työntekijäryhmä tuo esiin tällaisia tekijöitä nuorten tilanteista puhuttaessa.

Työntekijät kertovat, että heidän tapaamilleen nuorille ei aina aseteta riittäviä rajoja eikä heitä ole välttämättä opetettu huolehtimaan itsestään.

”Kyllähän sä myös näät ne nuoret keil ei oo sitä pelotetta siel takana et ihan sama, ei tästä mulle mitään tapahdu”

Myös Thornberry (2003, 57–76) toteaa vanhempi-lapsi-suhteen vaikuttavan nuorten jengiytymiseen. Toisaalta ongelmana voi olla myös yksinkertaisesti tietämättömyys tai osaamattomuus siitä, miten nuoren kanssa tulisi toimia ja vanhemmat tarvitsevat paljon tukea nuorten kasvatukseen. Kasvatusmenetelmät saattavat olla liian suoraviivaisia, ne saattavat olla liian kaverillisia tai vanhemmat saattavat olla umpikujassa keinojensa kanssa. Yksi haastateltava vertaa tilannetta myös omaan nuoruuteensa kasvatusmenetelmien osalta:

”On hyvin niinku tämmösiä suoraviivaisia kasvatusmetodeja, lapsille pitää sanoa ei ja sitte niille pitää sanoa että, et katolla ei saa kiivetä ja homma on puks pank siinä ja vähän

rangaistuksia perään ja kyllähän tämä tällä hoituu. Ei se hoitunu meidänkää kohdalla, meil-leki on siis lukemattomat aikuiset sanonu ei sitä, ei tätä, ei tota, ja silti olin 15-vuotiaana kännissä”.

Kokemusasiantuntijan ja myös entisen jalkautuvaa nuorisotyötä tehneen työntekijän haastatteluista havaitsin erityisesti isän puuttuminen elämästä ja huono roolimalli. Kokemusasiantuntijan isä oli ollut poissa pitkään hänen elämästään lapsuudessa ja isän palatessa arki oli alkoholin huuruista. Tutkimuksissa on aikaisemminkin korostettu erityisesti isän poissa-oloa jengiin liittyvien nuorten elämässä (esim. Henriksen 2017, 496, 499; Ngo ym. 2017, 68; Patton ym. 2017, 1002). Kokemusasiantuntija näkee useilla asiakasnuorilla saman kaavan toistuvan.

”-siel on alkoholismia tai isä- aika usein isä puuttuu niinku varsinki pojilta et se miehen malli puuttuu sieltä, niinku se on puuttunu itelläki - -.”

5.1.2 Yhteiskunta ja marginalisoiminen

Haastateltavien kertomuksista ongelmallisten nuorten tilanteista muodostuu kuva nuorista, jotka ovat vailla rakkautta, kehuja ja juuri heidän asioistaan kiinnostuneita aikuisia. Tämä saattaa näyttäytyä jopa kykenemättömyytenä ottaa aluksi vastaan kehuja hyvin menneistä asioista. Varsinkin törkeitä rikoksia tehneiden nuorten parissa työskentelevät kertovat, että nuoret ovat hyvin ”tottuneita” kielteiseen kohteluun ja heillä on usein tunne, että he eivät kuulu joukkoon. Ulkopuolisuuden aiheuttava palaute ei aina tule nuoren omilta vanhemmilta, vaan työntekijät kertovat myös muiden aikuisten ja yhteiskunnan rakenteiden sulkevan näitä nuoria pois.

”--ja sitte vaikka suhteessa siihen yhteiskunnan sääntöihin tulee semmosta et et niitä koetellaan ja sit se palaute mitä annetaan niin sen sijaan et se oli semmosta et ei mitään niin se voi helposti olla sellasta et se alkaa vieraannuttaa--.”

Kokemusasiantuntija kertoo, että heidät on oireilevina nuorina laitettu tarkkailuluokalle ja erotettu muista oppilaista. He eivät saaneet olla muuten toisten, ”normaaleiden” lasten kanssa tekemisissä, paitsi urheilukisoihin lähtiessä, koska kaikki heistä olivat silloin vielä lahjakkaita urheilijoita. Tämä on aiheuttanut vahvempaa identifioitumista omaan ryhmään ja vastakkainasettelua ”meihin” ja ”teihin”.

*”Mitähän me oltiin kolmannella neljännellä luokkaa nii me tehtiin verivaloja ja vannottiin et me kostetaan *naurahdus* kostetaan viel niinku ihmisille se, että kyl se oikeesti vaikutti niinku se eristäminen niinku vaikuttaa tänä päivänäki muhun välil silleen että tulee fiiliksiä et mä en kuulu joukkoon niinku ihmisten seassa, mut nykyään mä onneks- mä onneks mä niinku ymmärrän et mist se johtuu e- se ei oo niinku todellista”.*

Hagedorn (2008) ja Vigil (2002) toteavatkin syrjinnän olevan yksi merkittävä tekijä nuorten jengiin hakeutumisen taustalla.

Haastateltavat kertovat, että nuoret muodostavat ryhmiä kaduilla paljon perustuen etniseen taustaan. Tämä sopisi käsiteltäväksi myös ”yhteisiä piirteitä nuorisojengeihin” kappaleessa, koska tästä puhuttiin erityisesti nuorisoporukoiden yhteydessä. Maahanmuuttajataustaisuus luo kuitenkin yhä haasteita meidän yhteiskuntamme nuorille, mikä luo helposti ryhmäytymiseen vaikuttavaa eriarvoisuuden ja ulkopuolisuuden tunnetta. Pohjimmiltaan tämä on siis kuitenkin muihin jengiytymiseen liitettyjen sosiaalisten ongelmien taustatekijä, kuten aikaisemmat tutkimukset myös tuovat esiin (esim. Ahponen ym. 2014; Forkby & Kiilakoski 2014; Haapajärvi & Junnilainen 2014).

Vaikeuksia maahanmuuttajataustaisilla nuorilla on esimerkiksi kielen oppimisessa ja siitä johtuen mahdollisuuksissa kouluttautua tai edes saada apua ongelmiin. Työntekijät kertovat kahden kulttuurin välissä elämisen tuottavan haasteita. Rasismi ja ulkopuolisuuden tunteet eivät helpota integroitumista valtavirtaan. Tutkimuksessa somalialaisista nuorista pojista Suomessa (Hautaniemi 2004) tuodaan hyvin esiin maahanmuuttajataustaisten nuorten kohtaamia arkielämän haasteita Suomessa.

5.1.3 Ongelmien kasaantuminen

Kuten aikaisemmissa tutkimuksissa on havaittu, ongelmien kasaantumisen yhdelle pienelle joukolle on merkittävä riskitekijä nuorten jengiytymiselle (Thornberry 2003). Myös haastateltavat ovat huomanneet yhteiskunnan luovan yhä enemmän paineita ja vaatimuksia nuorille eikä tauon paikkoja juurikaan ole tarjolla.

Haasteet vaikuttavat olevan jotakuinkin samoja kuin ennenkin ja esimerkiksi entistä jalkautuvaa nuorisotyöntekijää haastatellessa ongelmat vaikuttavat pohjimmiltaan samankaltaisilta. Koulunkäynnin vaikeudet ja jopa koulun käymättömyys, rikokset ja väkivalta, päihteiden käyttö ja strukturoimaton ajanvietto vertaisten kesken ovat kaikki osaltaan läsnä kaduilla paljon aikaa viettävien nuorten keskuudessa. Ongelmat kasautuvat varsinkin tietyille nuorille. Jalkautuvaa nuorisotyötä tekevät kokevat haastavaksi sen, miten auttaa niitä nuoria, joiden kohdalla on useita kysymysmerkkejä eikä kunnollista kontaktia ole välttämättä saatu aikaan.

”--nyt mä puhun niistä nuorista, jotka tulee sinne viimestään neljän aikaan ja ne lähtee siis yheksän viiva puolenyön aikaan ja ne on siis siel käytännös kaikki illat--”.

Yhteiskunnan raaistumisesta puhuttiin myös, mutta kokemusasiantuntija tuo esiin omakohtaisen kokemuksen siitä, että kyse ei ehkä ole niinkään raaistumisesta, vaan huomion kiinnittymisestä epäkohtiin. Jo hänen nuoruudessaan koulu oli epäreilu ja vaarallinen paikka, jossa hän koki paikkansa olevan joko kiusattuna tai kiusaajana. Uutena nuoruuteen paineita luovana tekijänä on kuitenkin sosiaalinen media, jossa annetaan yhä vähemmän virheitä anteeksi. Nuoret videoivat lähestulkoon kaiken ja se jaetaan sosiaalisessa mediassa.

”--on se nyt mikä tahansa tapahtuma niin se videointi otetaan saman tien ja jaetaan sosiaalisessa mediassa -- et ei tarvi välttämättä oll mikää rikoskaan--”.

Lisäksi ongelmien kasautumiseen vaikuttaa erilaiset neurologiset häiriöt, esimerkiksi oppimis- ja keskittymishäiriöt, jotka saatetaan havaita ja pystyä diagnosoimaan vasta vakavampien ongelmien jo syntyneen.

”--saattaa olla silleen et no joo alakoulussa on tutkittu mut ei se sit oikein silleen johtanu mihinkää ja tavallaan päässy sit jo oireilemaan vuosia”.

Rikoksilla oireilevien kanssa työskentelevillä onkin nuorisolääkäri yhteistyökumppanina, joten diagnoosit saatetaan saada sitä kautta vihdoon kuntoon ja oikeanlaista tukea sekä lisää ymmärrystä nuorten elämään.

5.2 Yhteisiä piirteitä nuorisojengeihin

5.2.1 Nuorten henkilökohtaisia piirteitä

Pääkaupunkiseudun kaduilla liikkuvat nuoret tai ”hengailemisen” aloittavat nuoret ovat noin 14-vuotiaita ja siitä ylöspäin. ”Sukupolven vaihtuessa” tavataan ilmeisesti myös nuorempia, noin 13-vuotiaita nuoria. Vakavilla rikoksilla oireilevat nuoret ovat noin 15. ikävuodesta ylöspäin. Tämä on sama ikä, kun tutkimuksissa nuorten on havaittu olevan alttiimpina jengiytymiseen ja nuorisojengien on huomattu alkavan muodostua (Klein & Maxson 2006, 41). Johntuen varmasti myös siitä, että silloin nuoruus ja itsenäistyminen alkaa ottaa vahvemmin tilaa kehityksessä (kts. esim. Nurmi ym. 2015, 148–175).

Nuorisojengitutkimuksissa on huomattu jengiin kuuluvien nuorten omaavan hyvin hypermaskuliinisia arvoja, joita myös tyttöjen täytyy omaksua päästäkseen porukkaan mukaan. Nuorten arvoista on oikeastaan mahdotonta puhua mitään työntekijöiden haastatteluiden perusteella, mutta huomion arvoista on kuitenkin se, että jalkautuvaa nuorisotyötä tekevät ihmettelevät haastattelussa, miten paljon tytöt tappelevat, vieläpä hyödyntäen hyvin paljon toista osapuolta halventavaa toimintaa. Esimerkiksi muslimitytöt saattavat tappeluissaan reipiä toiselta huivin päästä. Kuten nuorisojengien tutkimuksista on havaittu, täytyy kova kuori omaksua ja tappeluihin ja rikoksiin on lähdettävä mukaan, jos tietyssä porukassa haluaa pysyä.

Työntekijät näkevät nuorten porukoissa vaihtuvuutta sen mukaan, jos nuori ei olekaan valmis tekemään jotain, mikä porukkaan kuulumisen ehtona olisi.

”--kun sä kuulut porukkaan niin niin saattaa olla et joudut ehkä joltain osin tekemään jotain sellast mitä et välttämättä halua tehdä ja siinä sitten taas karsiutuu sitten ne että lähtee taas takavasemmalle osa porukka ja sitte taas toinen tulee kuvitellen et ehkä saa jonkinlaista sivustatusta siitä--.”

Densley (2012, 308–313) kirjoittaa artikkelissaan lontoolaisten nuorisojengien muodostumisesta, että se ei olekaan mikään yksittäinen tapahtuma, vaan pikemmin vaiheittainen ja pitkäkö prosessi, jonka aikana mitataan luottamusta ja sitä, onko tulokas pystyvä ”peruspalveluihin”, joita jäseniltä mahdollisesti kaivataan. Nuorisojengien jäsenten värväys ei kuitenkaan ole samalla tavalla suunniteltu ja järjestelmällinen toimintamalli kuin rikollisjengeissä usein on (Piano 2017, 293–294; vrt. Stodolska ym. 2017, 9–10).

Nuorten porukoiden sukupuolijakaumasta en haastatteluissa huomannut kysyä kuin entiseltä jalkautuvaa nuorisotyötä tehneeltä työntekijältä. Aineistosta voi kuitenkin huomata, että molempia sukupuolia tavataan. Tytöt koetaan hieman haastavampina, koska he reagoivat voimakkaammin esimerkiksi heidän asioihinsa puuttumiseen ja ovat pitkävihaisempia kuin pojat. Yhtä mieltä asiasta ovat jalkautuvaa tekevät työntekijät, myös entinen jalkautuvaa työtä tehny.

”--et pojat sitte taas präiskähtää helpommin silmille et tytöt sit niinku sä kuulet selkäs takana sen mutinan mut he ei oo valmiita siihen kasvokkaiseen--.”

5.2.2 Väkivalta ja kunnia

Nuorten väkivalta sopisi myös riskitekijöihin, koska aikaisemmalla väkivaltaisuudella, sen kokemisella tai vain näkemisellä on todettu olevan yhteys nuorten jengiin hakeutumiseen. Väkivaltaisuus liittyy kuitenkin oleellisesti myös nuorisojengien ajanviettopoihin sekä

erilaisiin tapoihin toimia. Aineistoa tarkastellessani kiinnitin erityisesti huomiota siihen, miten normaalia nuorten tappelu pääkaupunkiseudun kaduilla työntekijöille on.

Tappeluita ja väkivaltaa nuorisotyöntekijät ovat ilmeisesti tottuneet kohtaamaan ennenkin, koska entinen jalkautuvaa nuorityötä tehnyt työntekijä kertoo kokevansa vankilassa työskentelyn turvallisemmaksi kuin kaduilla nuorten parissa. Erilaisia aseita ja tappeluvälineitä on ollut aikaisemmin normaalia kantaa, eikä tilanne ole ainakaan uutisten perusteella muuttunut mihinkään (kts. Koskela 2021). Myös kokemusasiantuntija kokee, ettei nuorten elämä ole aikaisemmasta raaistunut. Aineistosta ei tule esiin nuorilla olevan aina erityistä päämäärää tappeluiden järjestämisessä, vaan tämä näyttäytyy hauskanpitona ja tapana kuluttaa aikaa.

”-- osa ainaki tuntuu ja välil näyttää siltä et se on myös huvittelua se tappeleminen ja se et katotaan kuka nyt millonki on niinku kovin -kovin tyyppi. Et siihen ei varsinaisesti tarvita edes mitään sen ihmeellisempää niinku selkeää syytä”.

Ajoittain työntekijät ovatkin olleet hämillään, miten heidän silmäänsä pienistä asioista tappeluista on saatu aikaan. Työntekijät ovat setvineet esimerkiksi tappelua, joka on alkanut siitä, että toisen porukan nuoret tuijottivat toisen porukan nuoria väärällä tavalla. Tämä saakin pohtimaan, onko kyse juuri siitä, että väkivalta ulkopuolisen silmiin näyttää sattumanvaraiselta, kun nuorten porukoille sillä saattaa olla välineellisiä tarkoituksia (vrt. nuorisojengien käyttämä väkivalta: Klein ym. 2006). Joillekin nuorille väkivalta saattaa olla myös ainoa tapa ratkoa ristiriitoja, eikä toisenlaista tapaa koeta olevan:

”-- hänelle oli jotenki niinku kauheen siis järkevän kuuloinen semmonen selitys, et miten hän on yrittänyt kyllä ratkasta sen tilanteen, mut sit koki, et hänellä ei ollu enää vaihtoehtoja. Sit he sopi paikan et mis tapellaan ja sit tapeltiin.”

Osa nuorista on kuitenkin myös sellaisia, jotka eivät lähde tappeluihin mukaan ja harmittelevat sitä, miksi toisten täytyy taas tapella. Nuorisojengiin kuuluessa tappeluista ei useinkaan voi kieltäytyä tai perääntyä (Smith & Withmore 2006).

Nuorisoporukat organisoivat ajoittain tappeluista, joita jaetaan somessa ja niitä saatetaan hehkuttaa pitkänkin aikaa. Tämä haastateltavien mukaan vaikuttaa jo joidenkin koulun

käyntiin keskittymiseen. Jalkautuvaa nuorisotyötä tekevät vertaavat tappeluiden hehkuttamista heidän lapsuutensa perjantaidisko-fiiliksiin. Niitä suunnitellaan, sinne kutsutaan porukkaa, ne järjestetään ja niistä puhutaan jälkeinpäin ainakin niin pitkään, kunnes seuraavia ollaan järjestämässä. Haastatteluissa tulee esiin myös vaikutusvaltaisemmat ja korkeampaa statusta omaavat nuoret, jotka eivät välttämättä ole edes tappeluissa itse mukana, mutta he ovat somen kautta saaneet paljon porukkaa liikkeelle ja järjestämään tappelun jonnekin tiettyyn paikkaan.

”-- sillai et siel on semmosii öö niinku piirteitä et tavallaan et minkä kanssa me ollaan täl hetkel vähä kädettömii että et et meil on nuorii jotka laittaa muutaman viestin niin ne saa siis kymmeniä, jos ei satoja nuoria liikkeelle.”

Nuorisojengien niin kutsutuista johtajista kirjoitetaan myös aikaisemmissa tutkimuksissa niin, että heitä ei nähdä väkivaltaisina, vaan kunnioitettuina, vaikutusvaltaisina ja heitä katsotaan ylöspäin (esim. Honkatukia ym. 2004, 164, 165; Pekkarinen 2010, 160).

Eräs mielenkiintoinen piirre nuorten käyttämässä väkivallassa on kunniaan liittyvä väkivalta. Työntekijä kuvasi tätä haastattelussa:

”kun me puhutaan kunniaan liittyvästä väkivallasta nii me ei nyt puhu kunniaväkivallasta - -, vaan me puhutaan sellasesta niinkun ihan semmosesta nuorten niinkun siin ja just siitä äidin kunniaa tai kaverin kunniaa tai omaa kunniaa jotenki niinku yritetään puolustaa - -”.

Tämä muistuttaa Kleinin ym. (2006, 433) mainitsemaa etnisyyteen perustuvaa kunnian säilyttämisen ideaa, mikä on havaittu Euroopan alueella tyypillisenä nuorisojengien käyttämän väkivallan perustana. Haastateltavat kertovat nuorten suuttuvan erityisen paljon siis siitä, kun heidän tai jonkun heidän läheisen ”kunniaa” jollain tavalla haukkumalla loukataan. Se saattaa olla viimeinen niitti ennen tappeluun lähtemistä. Aikaisemmista tutkimuksista on havaittu, että kaduilla aikaansa viettävät nuorisoporukat kokevat tulevansa erityisesti halveksutuiksi silloin, jos heidän perheestään, varsinkaan äidistä, puhutaan epäkunnioittavasti. Tämän on katsottu kuuluvan nuorten katukoodistoon. (Heitmeyer ym. 2019, 137–145.)

Nuorisojengien keskeisimpinä arvoina nähdään usein olevan veljeys ja lojaalius (Kolind ym. 2017), joten läheisten kunnian puolustaminen, vaikkakin ehkä ulkopuolisten silmissä

tarpeeton, ei sinällään ole yllättävä teko ryhmänsä hyvin tärkeänä kokevalta nuorelta. Yhteneväisiä piirteitä väkivallan käytön suhteen on lisäksi se, että Euroopan nuorisojengien yleisimpänä väkivallan muotona fyysinen nyrkeillä tappelu ja väkivallalla uhkailu. Haastateltavat kuvasivat tätä ”tyypillisenä nuorten uhoamiskulttuuriin” kuuluvana tapana toimia.

”-- semmonen perinteinen uho --, et tuu tänne sanoo, tuu tähän sanoo, et uskalla, ja sit tavallaan joku uskals”.

Entinen jalkautuvaa nuorisotyötä tehnyt kertoo, että ainakin hänen työaikanaan tappeluita syntyi paljon maahanmuuttajien ja skinien välille, mutta nykyään nuorten porukat pääkaupunkiseudun kaduilla ovat hyvin monikulttuurisia, eikä tätä niinkään tule muissa haastatte- luissa esiin.

5.2.3 Sosiaalinen media maineen luomisen välineenä

Havaitsin tutkielman aineistosta, että some antaa pääkaupunkiseudun nuorille ja nuorten porukoille mahdollisuuden kovistella laajemmin ja tavallaan turvallisemmin. He pystyvät le- vittämään mainettaan myös nopeammin muiden nähtäväksi. Erilaisia tunnuksia, kuten sor- mimerkkejä, tietynlaista vaatetusta tai vaikkapa numerosarjaa käytetään joissain kaveripo- rukoissa ja niitä yhdistellään järjesteltyihin tappeluihin, ryöstöihin tai muuhun ja kuvataan Snapchatiin, Instagramiin tai Tiktokiin. Haastateltavat kertovat, että kaveriporukan käyttä- essä tätä tarpeeksi siitä saattaa muodostua kyseiselle porukalle statusta ja lisätä muiden kunnioitusta heitä kohtaan.

”sitte ku sitä tarpeeksi toistetaan ja ja snäpissä on ja kaikki näyttää tosi coolilta ja makeelta ja saattaa olla sit ehkä muutamaa ryöstöä sielä tai tai jotain tällästä -- et et sä oot tietynlaista mainetta saanu niin sitte ku sitä toistetaan jotai vaikka jotain numerosarjaa tai millä nimellä nyt voi olla ihan sanakin, --, niin tota se tuo sulle tietynlaista statusta”.

Somen voima on havaittu muuallakin nuorisojengien toimintaa buustaavana asiana (Björk 2013; Patton ym. 2017; Stuart 2019). Toisaalta työntekijät kertovat somen luovan nuorille

hirveästi paineita ja siellä levitetään kaikki toisten nähtäväksi. Some on luonut siis meilläkin samankaltaisia mahdollisuuksia kyseenalaistaa toisten "kovuutta" kuten Yhdysvalloissa on huomattu (kts. Stuart 2020).

Erilaisia "jengitunnuksia" ei jengitutkijoiden keskuudessa pidetä millään tavalla nuorisojengin osoittimena tai määrittävänä tekijänä, mutta erilaiset symbolit voidaan nähdä jengiä kuvailevina asioina (Klein ym. 2006). Symbolit ja jengitunnukset eivät ole siis välttämättömiä sille, että ryhmä voitaisiin määritellä nuorisojengiksi.

5.2.4 Epäluottamus

Huomaan tutkielmaan tehdyistä haastatteluista myös ulospäin oireilevien nuorten epäluottamus viranomaisiin ja aikuisiin sekä nuorten kokemaa epäreilouden tunnetta. Tämä on mielestäni erityisen huolestuttavaa. Puhuttiin sitten nuorisojengeistä, nuorisoporukoista tai vain yksittäisistä nuorista, niin se, että he eivät pysty luottamaan aikuisiin ja kokevat yhteiskunnan kohtelevan heitä epäreilusti, luo pohjaa syvemmille ja pidemmälle ulottuville ongelmille. Tätä puoltavat myös aikaisemmat tutkimukset nuorten jengiytymisestä (esim. Vigil 2002; Hagedorn 2008).

Lisäksi esimerkiksi Ruotsista on vakavia esimerkkejä siitä, mihin tämä luottamuspula ja epäluuloisuus voi johtaa (kts. Björk 2013). Aineiston jokaisesta haastattelusta, paitsi entisen jalkautuvaa nuorisotyötä tehneen työntekijän haastattelusta, tulee esiin jollain tavalla epäluottamus aikuisia kohtaan. Kokemusasiantuntijan on välillä helpompi saada kontakti nuoreen, jonka kanssa muilla on saattanut olla vaikeuksia luottamuksen luomisessa.

*"ku mua yhdistää niitten nuorten kans se mun oma menneisyys ja se on niinku iso ase siinä niitten kans työskentelyssä että nii- niinku oon saanu täs työssä niinku kontaktin semmosiin nuoriin mihin ammattilaiset ei oo useem- useeseen vuoteen saanu niinku *napsauttaa sormia* instant."*

Tämän epäluottamuksen kuvataan voivan johtua esimerkiksi viranomaisten vaihtuvuudesta, aikuisten kyvyttömyydestä auttaa nuorta jossain tilanteessa, epätervetulleesta olostakaan yhteiskunnan toimintoihin. Positiivista on kuitenkin se, miten haastateltavat kertovat, että esimerkiksi poliisi onnistuu luomaan nuoriin hyvää vuorovaikutuksellista kontaktia eivätkä he näyttäyty nuorille ainoastaan ikävinä vihollisina.

”He on niinku jotenki saaneet luotua sen poliisin ööm mielikuvan siitä poliisista semmoseksi hyväksi ja helposti lähestyttäväksi, et se on mun mielestä tosi iso juttu täällä.”

Useissa aikaisemmissa tutkimuksissa, tilanteiden kriisiytymisen takana on ollut merkittävä epäluottamus poliisiin ja heidän toimintaansa. Tämä epäluottamus on usein syntynyt epäreilusta, rasisisesta kohtelusta ja vähemmistöjen tunteesta, että poliisi on kykenemätön turvaamaan myös heidän turvallisuuttaan (kts. esim. Björk 2013; Morton 2019).

5.2.5 Rikokset ja päihteet

Väkivallan lisäksi erilaiset rikokset ovat työntekijöiden arjessa myös läsnä, tietenkin koska yksi työntekijäryhmä tekee erityisesti töitä vakavilla rikoksilla oireilevien nuorten kanssa. Rikokset tulivat kuitenkin myös muissa yhteyksissä esiin. Kaduilla, ostoskeskuksissa ja muissa julkisilla paikoilla liikkuvista, ajoittain mahdollisesti rikoksia tekevistä nuorisoporukoista haastateltavat puhuvat tavallisina nuorina, joilla on liikaa energiaa ja liikaa aikaa, minkä takia sattuu ja tapahtuu. Rikokset saattavat olla joillain porukoilla melko systemaattisiakin, mutta entinen nuorisotyöntekijä sekä rikoksilla oireilevien nuorten kanssa työskentelevät kuvailit rikoksia lähinnä sattuvan silloin, kun tilaisuus sattuu kohdalle. Ajoittain kaduilla saattaa liikkua myös nuorten ryhmittymiä, jota toiset nuoret kertovat pelänneensä ja jopa vältelleen kyseistä aluetta, jossa kyseinen ryhmä liikkuu.

”-- nuorilta saatiin sellaista palautetta ja käytiin sitä keskustelua esimerkiksi, että eihän steisille voi mennä koska sielä on (ryhmä nuoria).”

Nurmi ym. (2015, 177) kirjoittaa, että nuorten käytöshäiriöitä, rikollisuutta ja aggressiivisuutta, eli ulkosuuntautunutta ongelmakäyttäytymistä on noin 6–16 prosentilla pojista ja 2–9 prosentilla tytöistä. Melko pienellä osalla nuoria siis, mutta kaduilla tämä näkyy paljon tavallisempaan käyttäytymisenä kuin se todellisuudessa ikäryhmässä onkaan. Kivivuori ym. (2018) kirjoittavat, että jengiytymisen yhteys rikosaktiivisuuteen on todennäköisesti yhteisvaikutusta siitä, että rikosalttiit nuoret päätyvät ja hakeutuvat jengiin, mutta jengi myös tekee heistä entistä rikollisempia. Pääkaupunkiseudun nuorilla on myös nopean rahan ihannointia, mikä on yhdistetty jenginuorten asenteisiin (esim. Alleyne ym. 2016).

Kivivuori ym. (emt) myös pohtivat, että eräs syy rikosaktiivisuuden lisääntymiselle nuoruudessa voi olla itsenäistymisen alkaminen ja kodin kontrollista irtautuminen. Haastateltavat kertovatkin, että nuoret aloittavat ”hengailun” kodin lähipiiristä ja siirtyvät hiljalleen kauemmas. Mitä kauempana kotoa nuori on, sitä vähemmän todennäköistä on tuttujen aikuisten tapaaminen ja kontrollointi. Islannissa tehdyn kokeilun tulokset puhuvatkin sen puolesta, että erilaisilla nuorisolle suunnatuilla harrastusmahdollisuuksilla, yhteisillä säännöillä sekä vanhempien osallisuudella ja yhteistyöllä muiden toimijoiden kanssa on vaikutusta siihen, miten nuoret viettävät aikaansa (Sigfúsdóttir, Thorlindsson, Kristjánsson, Roe & Allegrante 2008; Kristjánsson, James, Allegrante, Sigfusdottir & Helgason 2010).

Jenginuorten kanssa työskennellessä ja rikosten sekä päihteiden käytön vähentämiseen pyrkimisessä oleellista on tarjota riittävän hyvä vaihtoehto tilalle (esim. Pedersen 2014, 69). Rikoksilla oireilevien nuorten kanssa työskentelevät pyrkivätkin löytämään nuorille korvaavaa tekemistä harrastuksista ja palauttamaan vahvempia siteitä takaisin yhteiskuntaan. Myös kokemusasiantuntija toi harrastuksen merkityksen esiin. Siihen liittyy kuitenkin vallankäytön vaara, joka saattaa myös syrjäyttää enemmän:

”--me oltiin niinku huippulupaavia urheilijoita,--, jotenki se- se niinku piti meitä jollain tasolla ehkä yhteiskunnassaki,--, ku koulus oli jotain koulujen välisiä kilpailuja niin meidät aina sillan otettiin kyl messiin mut muuten me ei saatu olla missään tekemisissä niinku muitten kans”.

Päihteet, joita pääkaupunkiseudun kaduilla tavattavat nuoret käyttävät eivät ole vain alkoholia, vaan mukana on nykyään monenlaista muutakin huumaisaineita. 90-luvulla jalkautuvaa nuorisotyötä tehneen sekä kokemusasiantuntijan mukaan niin on ollut aikaisemminkin, eikä huumeet ole mikään nykyajan nuorten juttu. Aikaisemmin nuorisotyötä tehnyt toteaa,

että ”sitä käytetään, mitä tulee vastaan”. Päihteet on yhdistetty usein yhdeksi nuorisojengien ajanviettotavaksi muun muassa hengailun, tappeluiden ja erilaisten pikkurikosten lisäksi. Gatti, Soellner, Bräker, Verde & Rocca (2015) vertailivat eurooppalaisten nuorten väkivaltaisuutta ja alkoholinkäyttöä ja huomasivat alkoholin suuren kulutuksen olevan yhteydessä nuorisojengeihin, erityisesti pohjois- ja itä-Euroopassa. He toteavat tutkimustuloksen olevan linjassa muidenkin tutkimusten kanssa (emt., 372). Huumeiden myymisestä ei suoraan ollut haastatteluissa puhetta, mutta työntekijät kertovat heidän epäilysten ajoittain heräävän.

”- jos nuori niinkun esimerkiks jo vaikka viistoista kuustoist vuotias esimerkiks systemaattisesti pystyy pimittää niin nuorisotyöntekijöiltä ku vaikka poliiseilta oman tekemisensä ja toiminnan, et sit ku niit huhui rupee kuuluun ja joillaki rupee takit vaihtuun ja niinku tätä tavallaan et niit kysymyksii uskallettais kysyy aikasemmin ja jotenki suurempaa- -.”

”- - ja sit siin rinnalla on joku isompi, jota ehkä katotaan vähän ylöspäin joka sanoo, et mut jos sä viet tän paketin tästä paikasta A paikkaan B niin sä saat vaik sata euroo”.

Moeller (2017) kirjoittaa artikkelissaan Tanskan nuorisojengeistä, että lisääntynyt kannabiksen myynti edistää jengin evoluutiota kohti järjestäytyneempää toimintaa jopa jengien alimilla asteilla. Hän toteaa myös, että vaikka Skandinavian sosiaalinen konteksti on huomattavan erilainen Yhdysvaltoihin verrattuna, niin yhteys huumeisiin liittyvien rikosten ja etnisten vähemmistöjen välillä vaikuttaa samankaltaiselta (emt., 22).

5.2.6 Nuorten ryhmäytyminen

Tutkielman aineiston kertomukset nuorista ja heidän porukoistaan muistuttavat paljon aikaisemmissa tutkimuksissa kuvattuja nuorisojengien jäsenten tilanteita. Nuorisojengit koostuvat usein saman naapuruston nuorista, osa on ehkä sukua keskenään tai vanhemmat ovat olleet hyviä ystäviä, jonka kautta nuoret ovat viettäneet paljon aikaa yhdessä. He ovat saattaneet olla ystäväryhmä lapsuudesta saakka ja kasvaneet yhdessä, rikokset ovat jossain vaiheessa muotoutuneet osaksi ryhmän toimintaa (mm. Kolin ym. 2017; Pedersen 2014; myös esim. Hagedorn 2008; Klein 2002). Tätä samaa näen myös kokemusasiantuntijan

omassa tarinassa sekä jalkautuvaa nuorisotyötä tekevien työssä tapaamissa nuorissa ja heidän porukoissaan.

” Toki sieltä löytyy toki sukulaisuussuhteita, vähintään sit jotain serkuksia, pikkuserkuksia, öö tai vanhemmat on esimerkiksi jollain tavalla tekemisissä et siel on selkeesti myös lapsuutta vietetty, niinku yhdessä. Niin se on jo tottakai niinku vahvistaa sitä niinku sidettä”.

Nuorisojengien nuorten ryhmäytyminen ei siinä mielessä juurikaan poikkea muista nuorten ryhmistä. Myös entinen nuorisotyöntekijä kertoo, että nuorten porukat ovat olleet usein etnisen taustan perusteella ryhmittyneitä, mutta myös asuinalueen tai koulun.

Pääkaupunkiseudun alueella liikkumisen helpottuminen on työntekijöiden mukaan sekoittanut alueisiin perustuvia ryhmittymiä, mutta ristiriitatilanteiden tullessa tapahtuu jakaantuminen ja puolenottaminen yhä usein myös lähiön tai koulun mukaan. Nuorten porukat eivät ole mitään hirvittävän suuria, täysin samoina pysyvä ryhmittymiä, vaan ne koostuvat usein pienemmistä ydinporukoista, joiden mukana hengailevat nuoret hieman vaihtelevat ja hyvänä päivänä hengailupaikoilla voidaan olla isommallakin porukalla sulassa sovussa.

”-- ja se ei tarkoita mitään semmosta yhtä yhtenäistä, vaikka sadan hengen sadan nuoren porukkaa vaan se vaan voi olla, että siel on vaikka kolmen viiva viiden hengen porukoita ja ne vaan kerääntyy vaikka jonneki kauppakeskukseen ja sit siitä kokonaismassaa niinku kasvaa mut ei se oo mitenkää semmonen järjestäytyne yks porukka”

Myöskään Yhdysvalloissa ei nähdä nuorisojengien olevan aina samalla porukalla liikkeessä ja jengien jäsenillä on tietenkin omia, henkilökohtaisiakin asioita hoidettavanaan (esim. Morton 2019; Stuart 2020). Aineiston perusteella sanoisin pääkaupunkiseudun nuorten mahdollisesti sopivan Klein & Maxsonin (2006) kuvailemaan tiiviiseen nuorten jengimuotoon. Porukoiden koko vaikuttaa sopivan siihen, samoin se, että nuoret eivät ole ilmeisesti erityisen alueellisia ryhmittymissään ja rikoksia, joita he tekevät, vaihtelevat eivätkä ole erityisen suunnitelmallisia. Kollektiivisia jengejä voisi mahdollisesti olla myös paikannettavissa. Ryhmittymien koosta tai porukoiden jakautumisesta on kuitenkin mahdoton tehdä luotettavia päätelmiä tämän aineiston perusteella niin, että vertailu eurogang-määritelmän mukaisiin ryhmittymiin olisi mielekäästä.

Mielenkiintoista on, että yhteneväisyyksiä nuorisojengeihin löytyy, mutta nuorisojengeistä ei haluta puhua Suomen kontekstissa. Eurogang-määritelmä nuorten hankaluuksia aiheuttavista nuorisoporukoista, jotka viettävät paljon aikaa kaduilla ja ovat osallisena laittomaan toimintaan on yhdistettävissä pääkaupunkiseudun nuorten ryhmittymiin. Nuorten jengiytyminen nähdään kuitenkin tabuna, jonkinlaisena väkivallan ja rikollisuuden huipentumana, sellaisena, kuin nuoret olisivat jo menetettyjä tapauksia ja auttamattomasti rikollisuuden ja rikollisjengien verkostoissa.

Aikaisemman tutkimuksen perusteella nuorten jengiytyminen vaikuttaa vahvasti olevan oma ilmiönsä rikollis- tai moottoripyöräjengeihin verrattuna. Nuorisojengeihin kuuluvat nuoret ovat naapurustojen tyttöjä ja poikia, jotka ovat jääneet marginaaliin muusta yhteiskunnasta ja ainakin hetkellisesti löytäneet paikkansa rikoksilla ja väkivallalla oireilevien muiden nuorten porukasta. Porukasta, johon heidät on otettu vastaan sellaisena kuin he ovat, ja joka tarjoavat heille sosiaalista pääomaa. Nuorisojengi onkin monelle nuorelle perheen korvike ja (Kolind ym. 2017,9). Myös tutkielmaan haastateltu kokemusasiantuntija kertoi omasta porukastaan, että:

”meillehän se niinku perhe et eihän meillä ollu muuta --, eihän meil ollu ku toisemme”.

5.3 Työskentely jengiytymisriskiin lukeutuvien nuorten kanssa

5.3.1 Huoli osana nuorisojengien kanssa työskentelyä

Ensimmäinen hahmottelemistani teemoista on huoli. Kiinnitin ensin itseasiassa huomiota työntekijöiden vastahakoisuuteen puhua jengiytymisestä sekä myös kertoa nuorten ongelmallisesta käyttäytymisestä. Työntekijät toteavat, että nuorten ongelmallista käyttäytymistä on aina ollut, kyllä aikuisetkin ja kyllä minäkin, kun olin nuori. Koen tämän hieman normalisoivan ongelmallista ja mahdollisesti muita satuttavaa käytöstä. Se laittoi minut pohtimaan,

mistä on kyse. Halusivatko työntekijät välttää nuorten leimaamista vai kertooko se meidän yhteiskunnastamme ja ongelmien normalisoinnista.

Yhdistänkin tämän vastahakoisuuden ja normalisoinnin huoleen. Huoleen siitä, miten nuorista puhutaan, miten nuoria kohdellaan ja mitä kaikkea heiltä vaaditaan. Työntekijät näkevät nuorten reagoinnin ympäristön vaatimuksiin ja elävät sitä todellisuutta heidän kanssaan. Paineita tulee usealta suunnalta ja erilaiset projektit, joita nuorten tukemiseksi laaditaan, ovat osaltaan luomassa kuitenkin vain lisää paineita siitä, että pitäisi kunnostautua ja vähän edes skarpata. Toisaalta eihän pienten lasten eikä myöskään aikuisten anneta toimia sosiaalisessa ympäristössään, miten tykkäävät, vaan muut on opittava huomioimaan. Käytökseen pyritään puuttumaan ikätaso huomioiden.

Aikaisemmista tutkimuksista ja tutkielman teoreettisesta viitekehyksestä vastahakoisuus näyttäyty ensinnäkin siinä, että viranomaiset eri maissa, etenkin Euroopassa, ovat vastahakoisia puhumaan nuorten jengiytymisestä tai myöntämään sen olemassaoloa omassa maassaan (Esbensen & Weerman 2005). Rostami, Melde & Holgersson (2015) kirjoittavat artikkelissaan siitä, miten jengiytyminen tai nuorten jengiytyvä käytös usein vetää puoleensa paljon yleisön huomiota, sitä paisutellaan ja kauhistellaan ja sen tiimoilta vaaditaan toimia. Tämä luo virkavallalle ja koko yhteiskunnalle paineita esittää konkreettisia toimia ilmiötä vastaan. Kokevatko jengiytymisen kieltävät instituutiot Suomessa siis painetta siitä, että heillä täytyisi olla esittää uusi malli jengiytymisen ehkäisemiseksi, jos ilmiö myönnettäisiin? Kun tietoisuus nuorisojengien todellisesta luonteesta ja lähtökohdista lisääntyisi, ei tilanteen myöntämiseen ehkä olisi niin suuri kynnys. Eurogang-tutkijat jakavat huolen nuorisojengien tunnistamattomuudesta Euroopassa (Maxson 2012, 236–237).

Hagedorn (2008) kirjoittaa, että nuorisojengejä on joka puolella maailmaa, eivätkä ne ole lähiaikoina menossa pois. Kun yhtä ilmiötä saadaan kytkettyä pois, toiset näkevät tilaisuutensa tulleen ja hyödyntävät mahdollisuuden (Moeller 2017). Tosin aivan kuten monien muidenkin sosiaalisten ongelmien kohdalla, myös nuorisojengeistä voidaan ajatella niin, että ilmiön määrittely on ajasta ja paikasta riippuvainen. Jos yhteiskunnassamme saataisiinkin kitkettyä kaikki nuorten tällä hetkellä rikolliseksi ja normien vastaiseksi määritelty käytös pois, muuttuisiko määritelmä kattamaan yhä kapeammin enemmistön paheksumaa toimintaa? Toisaalta taas meillä on naapurissamme esimerkki siitä, miten voi käydä, jos ilmiö kielletään kokonaan, eikä siihen pyritä vaikuttamaan (kts. Rostami 2017).

Aineiston perusteella Suomessa, tai pääkaupunkiseudulla ainakin, olen sitä mieltä, että ilmiön eteen pyritään työskentelemään ja löytämään keinoja nuorten hyvinvoinnin ja turvallisuuden lisäämiseksi sekä luottamuksen rakentamiseksi eri virkailijoita, erityisesti poliisia, kohtaan. Epäluottamus poliisiin, kun on ainakin Ruotsissa (Björk 2013), Tanskassa (Moeller 2017) ja myös Yhdysvalloissa (esim. Morton 2019), näyttäytynyt yhtenä merkittävänä tekijänä nuorisojengitilanteiden kriisiytymisissä. Leinfelt (2012) näkee tärkeänä, että poliisi olisi kansalaisten kanssa tekemisissä kannustavalla tavalla yhteistyötä rakentaen. Mielenkiintoista on, että Suomessa käytetään monia samanlaisia keinoja nuorten kanssa työskennellessä, mitä muualla maailmassa käytetään nuorisojengien kanssa työskennellessä, mutta kuitenkin nuorten jengiytyminen ilmiönä meillä melko voimakkaasti halutaan kieltää.

Samankaltaisuuksia työskentelytapoihin löytyy esimerkiksi Foxin (1985) vaiheittaiseen tapaan lähteä työskentelemään nuorisojengien kanssa. Jalkautuvaa nuorisotyötä tekevät työntekijät kuvailivat nuorisoporukoiden lähestymiseen heillä molemmilla olevan omanlaisensa tavat.

”-- (nimi) menee heti ja sanoo moi mä oon (nimi) mä oon nuorisotyöntekijä mitä teille kuuluu ja sit mä meen siihen tilanteeseen sillä tavalla että mä en mee siihen tilanteeseen, mä jään sinne vähän kauemmas, mä seuraan sitä tilannetta, sitä tavallaan sitä et miten se ryhmä toimii, kuka tekee mitä ja kuka sanoo mitä, miten ne liikkuu, mitä ne touhuu ja mitä ne tekee, minkälainen niillä on tavallaan se ruumiinkieli mitä ne siellä tekee”.

Työntekijät menevät sinne, missä nuoret ovat, toimivat paljon heidän ehdoillaan ja korostavat myöskin vastavuoroisen ja luottamuksellisen suhteen rakentamisen tärkeyttä.

” siinä menee sit aikaa ennen ku se luottamus saadaan, et oikestaan alotetaan sit siinä et vähän kartotetaan, kartotaan no ihan ensimmäiseks tietyks nuoreen, koska me ollaan vapaaehtosesti nuoren elämässä ja me tuotetaan se, että me ollaan ne, joiden kanssa sä oot ihan vapaaehtosesti”

Foxin (1985) mielestä tärkeää on myös voimavarojen ja resurssien tuottaminen nuorille. Heidän tulee hyötyä työntekijästä jollain tavalla. Haastatteluissa rikoksilla oireilevien nuorten kanssa työtä tekevä toi samaa esiin.

”-- pitäähän nuoren saada joku hyöty meistä kuitenkin, miksi mä olisin niinku jonku random tyyppien kanssa tekemisissä, jos niist ei oo mitään hyötyä mulle.”

Toinen selitys vastahakoisuudelle voisikin olla huoli siitä, että nuorten ei haluta leimaantuvan. Jengitermillä on negatiivinen kaiku ja kuten esimerkiksi Pekkarinen (2010) hyvin tuo esiin, saattaa ulkoapäin annettu poikkeavuuden leima vain vahvistaa nuoren jengiin sitoutumista (myös Muncie 2015). Jenginuorten kanssa asiakaslähtöisesti työskennellessä onkin todettu hyväksi, että ei käytetä termiä, jota nuoret itse eivät käytä (Gebo & Campos (2016). Tätä näkökulmaa voidaan mahdollisesti hyödyntää myös erityisesti jengiytymisriskiä tai jo jengiin kuulumista kartoitettaessa.

Alleyne ym. (2016) vertailevat tutkimuksessaan nuorisojengeihin kuuluvien ja kuulumattomien, rikoksia tehneiden nuorten psykologisia ja käyttäytymiseen liittyviä ominaisuuksia. He käyttävät neljää erilaista ryhmää, jotka olivat 1.) itse itseään jengijäsenenä pitävät nuoret, mutta jotka eivät täyttäneet eurogang kriteerejä, 2.) eurogang kriteerit täyttävät, mutta eivät pidä itse itseään jengin jäsenenä, 3.) nuoret, jotka pitävät itse itseään jengin jäsenenä ja sopivat eurogang kriteereihin, sekä 4.) nuoret jotka eivät sovi eurogang kriteereihin, eivätkä pidä itseään jengin jäsenenä. Alleyne ym. (emt.) huomaavat eroja näiden ryhmien välillä. Heidän tutkimuksensa mukaan nuoret, jotka sopivat eurogang kriteereihin, mutta eivät pidä itse itseään jengin jäsenenä, eivät eronneet psykologisilta ja käyttäytymiseen liittyviltä luonteenpiirteiltään nuorisojengeihin kuulumattomista rikoksentekijöistä. Molemmat ryhmät, joissa nuoret pitävät myös itse itseään nuorisojengin jäsenenä, poikkesivat jengiin kuulumattomien ryhmästä taas selkeästi esimerkiksi väkivaltaa ja rikollisuutta kaunisteleavassa puheessa, hypermaskuliinisissa arvoissa ja vastuun välttelyssä (emt., 280).

Tämä näkökulma nuorten omasta mielipiteestä jengiin kuulumisesta saattavat edistää niiden nuorten tunnistamista jo puhe ja käytöstavoista, keistä pitäisi olla eniten huolissaan. Toisaalta tämän hyödyntäminen saattaa olla hankalaa Suomessa, missä jengisanaa ei samalla tavalla mielletä kuvaamaan kyseisiä porukoita. Toisaalta Salmi (2004, 87) taas on huomannut, että nuoret kokevat tunnistavansa jengejä olevan, mutta eivät juurikaan koskaan nimeäisi omaa ryhmäänsä jengiksi.

Vastahakoisuutta erinäisiä asioita kohtaan on havaittavissa myös nuorisojengien toiminnassa aikaisemmissa tutkimuksissa. Tutkielmaa kirjoittaessa mietin, onko tämäkin pohjimmiltaan nuorten huolta siitä, mitä tulevaisuus tuo ja miten he tulevat pärjäämään. Maahanmuuttajataustaiset nuoret joutuvat kohtaamaan rasismia ja elämään usein sen tunteen kanssa, että heillä ei ole samanlaisia mahdollisuuksia menestyä elämässä. Myös haastateltavat työntekijät kertovat kokevansa, että nuorilla on vahva ulkopuolisuuden tunne muusta yhteiskunnasta ja he yrittävät etsiä paikkaansa. Haastateltavat nostavat esiin esimerkiksi, että:

”-- jos sul on semmonen olo, et sä et koskaan tuu saamaan rahaa, niin valitettavasti rikoksia tehtäilemällä, nii eihän se oo välttämättä niinku mun mittakaavassa kauheen isoista summista puhuta mut et nuoren näkökulmasta voi olla valtavan iso raha niinkun puhutaan vaikka tuhannesta eurosta”.

Moran (2015, 557) toteaa, että tutkijat ovat ylenkatsoneet tunteiden merkitystä nuorisojengihin liittymisen motiivina. Hän kirjoittaa jengin olevan yritys hallita ja lievittää häpeän ja ulkopuolisuuden tunnetta kääntämällä se ylpeydeksi, jota jengiin kuulumisesta ja kovan kuoren omaamisesta koetaan saavutettavan. Huolen näkökulmaa voisikin olla hyödyllistä käyttää näiden nuorten kanssa työskennellessä. Se olisi tärkeä ottaa huomioon taustalla mahdollisesti vaikuttavana, jengiytymistä kohti työntävänä voimana.

5.3.2 Keinottomuus ja turhautuminen osana nuorisojengien kanssa työskentelyä

Keinottomuus tulee esiin aikaisemmista tutkimuksista esimerkiksi siinä, miten vieläkin, nuorten jengiytymistä useita vuosikymmeniä tutkittua, ei siihen ole löytynyt tutkitusti tehokasta toimintatapaa vaikuttaa. Haastatteluissa osa työntekijöistä kertovat ajoittain kokevansa keinottomuutta ensinnäkin siinä, miten nuorten porukoista tulisi puhua. Jalkautuvat nuorisotyöntekijät kertovat, että monissa instituutioissa vielä väitellään hieman asian vierestä eikä puhuta oikeista asioista. Jengin ja porukan väliin kaivataan uutta termiä, mikä voisi helpottaa kaikkien puhumista asiasta.

”Niin tavallaan siitä et no voisitteks te et et ihan sama, mut et puhukaa asioista asioina niinku oikeilla nimillä, niinku -- tää on vähä tämmönen mun lempi mantra että tavallaan niinku porukan ja jengin väliin pitäis niinku keksiä joku termi--.”

Varsinkin jalkautuvaa nuorisotyötä tekevät kokevat myös keinottomuutta nuorten jengiytmistä muistuttavaan käytökseen puuttumisessa ja kokevat, että heillä ei ole kohdennettuja keinoja, vaan he hyödyntävät erilaisia muutenkin nuorisotyössä käytettäviä menetelmiä jengiytmistäkin muistuttavaan käytökseen puuttumisessa.

”--ehkä joitain porukoita kenen kans me ollaan niinku touhuttu mutta että --, mä en oikein tiedä kun ne on ollu sellasia niinkun vähän meille myös sellasta hattaraa ja vähän sellasta et ollaan tehty vähän sitä tätä ja tota ja sit ollaan nuorisotyöllisiä menetelmiä yritetty”

Tämä keinottomuus ei välttämättä ole ihan aiheellinen. Kuten aikaisemmin kävimme läpi, nuorisotyö polveutuu jengityöstä ja vaikka keinot ovat oletettavasti kehittyneet ajan kuluessa, toimivat nuorisotyöntekijät yhä paljon samanlaisten ongelmien parissa ja samoilla areenoilla, kuin työn alkuaikoinakin. Vaikka varsinaisesti jengiytymiseen puuttumiseksi ei ole kehitelty uusia menetelmiä, on heillä kuitenkin käytössä menetelmiä, jotka ovat tuottaneen positiivisia tuloksia nuorisojengien kanssa työskentelystä muualla maailmassa.

Esimerkiksi Spergelin ja Grossmanin (1997) projektissa ensimmäistä kertaa hyödynnetyt yhteisön osallistaminen, sosiaaliset interventiot, tukahduttaminen, vaihtoehtojen järjestäminen ja organisatorinen kehittäminen sekä työn kohdistaminen ovat kaikki nähtävissä erityisesti rikoksilla oireilevien nuorten kanssa. Nuorten perheitä, koulua, lastensuojelua ynnä muita tahoja otetaan työskentelyyn mukaan, tukahduttaminen tapahtuu poliisin toimesta, kun nuorten rikoksiin puututaan, työtä kohdistetaan tietyille tarvitsijaryhmälle ja nuorille pyritään järjestämään muuta toimintaa, mikä veisi pois rikoksista.

”--et siinä vaiheessa kun alkaa se pikkuhiljaa se ajatus jo tulemaan sielä että voisi olla jotain muutakin millä mä mielihyvätani saan aktivoitua, niin, ensinnäkin siihen tilalle pitää saada jotain, eihän se- tyhjäkshän se ei voi jäädä se--.”

Keinottomuus näkyy mielestäni myös rakenteellisella tasolla. Jalkautuvaa nuorisotyötä tekevät kertovat yrittäneensä ”huutaa”, että oireileville nuorille tarvitaan parempaa apua ja

tukea. He kertovat, että tällä hetkellä nuoret sijoitetaan, mutta kukaan ei välttämättä tee nuorten kanssa sitä oikeaa työstöä, mitä he tarvitsevat käytöksen muuttamiseksi. Sitten kun menetelmiä ja keinoja kehitetään, työntekijät kertovat esimerkiksi uudesta miniterapiatyylisestä projektista, saatetaan näistä sulkea kuitenkin ulos se tietyllä tavalla eniten avun tarpeessa oleva ryhmä.

”- - sit mä ymmärsin näin, että (kaupunki) sulki muut kielet kuin Suomen ulos, eli siis siihen palveluun pääsee vain ne nuoret ja vanhemmat, jotka pystyy öö osallistumaan siihen siis suomeksi”

Eli koska haastateltavien asiakasryhmä, ulospäin ja rikoksilla oireilevat nuoret, ovat pääasiassa hyvin monikulttuurista porukkaa, eivät he kuitenkaan pääse palvelun piiriin, ellei koko perhe osaa suomen kieltä. Tässä tulee mielestäni hyvin esiin se, mitä Ahponen ym. (2014) toivat myös esiin monikulttuurisuuden liian vähäisestä huomioimisesta.

Rikoksilla oireilevien nuorten kanssa työskentelevät tuovat esiin turhautumista lähinnä aikuisiin. Siihen, miten aikuiset vaativat nuorilta niin paljon enemmän kuin usein vaaditaan edes itse aikuisilta. Pohdinkin tätä keinottomuuden kautta jälleen rakenteellisena haasteena. Yhteiskunnassa on tärkeää oppia näkemään nuoret nuorina, ei vielä aikuisina, joiden odotetaan ottavan täysi vastuu teoistaan. Miten vaatimusten lisääntyessä voimme antaa tilaa ja aikaa nuorille oppia, erehtyä ja yrittää uudelleen, ilman leimaa ja silmätikuksi päätymistä? Rikoksilla oireilevien kanssa työskentelevät kertoivat, että he käyvät tätä keskustelua nuorten kanssa usein ja yrittävät kannustaa heitä, että ajan kanssa tilanne helpottaa ja muutkin alkavat nähdä nuoret taas toisellakin tapaa kuin vain ongelmien aiheuttajana.

”Se on sit taas oma keskustelunsa mitä me käydään nuorten kanssa, et tavallaan pitää vaan yrittää joltain osin niinku sietää sitä, et sut nähdään vielä jonkin aikaa tällasena, mutta se sun oma toimintas, et kun sä vaan jaksat sietää sitä, niin pikkuhiljaa se menee enemmän ja enemmän taustalle.”

Turhautuminen aikuisiin voi olla keinottomuutta vaikuttaa ja helpottaa nuorten tunnetta siitä, että he eivät kuulu joukkoon tai heitä kohdellaan epäluuloisesti aikaisempien tapahtumien takia. Koska läheisesti heidän kanssaan työskentelevät näkevät muutoksen ja nuoreen

toiveen muuttaa käytöstään, saattaa tämä aiheuttaa turhautumista muihin toimijoihin ja instituutioihin, jotka eivät vielä ole vakuuttuneita nuoren muuttuneesta toiminnasta.

Keinottomuus tulee mieleeni myös siinä, että nuoret tekevät lopulta kuitenkin itse valintansa eikä kukaan voi heidän puolestaan päättää heidän elämänsä suuntaa. Apua ja tukea voidaan tarjota, mutta oikeita lopullisia pakkokeinoja nuoren suunnan vaihtamiseen ei kuitenkaan ole. Kuten Feinstein (2006) sanoo, nuorille täytyy antaa tietoa ja tukea niin, että he itse voivat tehdä informoidun päätöksen siitä, mitä haluavat ja mihin ovat elämäänsä viemässä.

Kokemusasiantuntija kertoo hänen päätöksensä muuttua vaikuttaneen lasten menetys ja sen ymmärtäminen, että hän toimi samalla tavalla kuin oma isänsä eikä hän halunnut toimia enää niin. Hän ei kuitenkaan nimeä mitään ulkopuolista tahoa tai auttajaa, joka hänet olisi saanut ohjattua paremmalle reitille aikaisemmin. Hän kertoo opettajasta, joka aikoinaan sai heidän porukkaansa hyvän kontaktin, mutta ei osannut työstää kontaktia pidemmälle eikä tämä johtanut siis ohjauksellisesti mihinkään. Nyt hän tukee nuoria kertomalla omaa tarinaansa totuudenmukaisesti jakaen tietoa siitä, mitä kaikkea hän menetti ja joutui käymään läpi ollessaan päihde- ja rikoskierteessä syvimmillään.

5.3.3 Toivo ja positiivisuus osana nuorisojengien kanssa työskentelyä

Tutkimuksessa huolen ja keinottomuuden keskellä näkyy paljon myös toivoa. Savolainen ja Suonio (2011, 9) kirjoittavat, että toivo on uskoa tulevaisuuden positiivisten muutosten mahdollisuuksiin ja siihen, että elämä kantaa vaikeuksista huolimatta. Työntekijät kertovat heidän työn vaikutusten näkyvän vasta pitkän ajan kuluttua, mutta ne hetket, kun he huomaavat nuorten kasvavan ja voimaantuvan, ovat arvokkaita. Rikoksilla oireilevien nuorten kanssa työskentelevät pohtivat, miten tärkeää aikuisten olisi huomata myös pieniä edistysaskelia. Jokainen työntekijöistä haastatteluissa myös korostaa sitä, että kun nuorten kohdalla vain nähtäisiin oireiden ja ongelmien taakse, ei yksikään heidän tapaamistaan nuorista ole paha. Katsoisin toiveena olevan siis ensinnäkin se, että nuoret huomaisivat oman potentiaalinsa, mutta myös se, että oireilevillekin nuorille annettaisiin mahdollisuudet kehittyä ja kasvaa täysivaltaisiksi yhteiskunnan jäseniksi.

”nääh nuoret ei niinku pahuuttaan oireile et se on hyvä ymmärtää- ymmärtää et emmäkkää oo niinku koskaa ollu niinku paha- paha vaikka mä oon tehny pahoja asioita”.

Ulospäin oireilevien nuorten kanssa työskentelevät ammattilaiset tekevät moniammatillista ja tiivistä työtä nuorten kanssa heidän mahdollisuuksien parantamiseksi. Työskentely vaatii aikaa ja välillä ”tulkkauksia aikuisten ja nuorten maailmojen välillä”. Työntekijät kertovat onnistumistarinoita ja hetkiä, kun asiat ovat onnistuneet ja nuorten kanssa on päästy eteenpäin. Jalkautuvaa nuorisotyötä tekevät kokevat Helsingissä toimivan ennaltaehkäisevän nuorisopoliisin toiminnan hyvin positiiviseksi. Myös rikoksilla oireilevien nuorten kanssa työskentelevät kertovat omapoliisitoiminnasta (kts. Antikainen 2019), joka vaikuttaa myös lisänneen luottoa poliisiin.

”Nuori itse tuotti sitä, että oli joutunut tota kiireellisesti si- niinku arviointijaksolle ja sitte toivoi, että saisi yhteyttä siihen mukaan tota tuttua poliisia, mutta oli meidän yhteystiedot, otti yhteyttä, saatiin järjestymään tapaaminen et itseasiassa poliisi ja minä oltiin sit siinä työpari joka lähti työstään ja menttiin verkostotapaamiseen”.

OmaPoliisi-toimintaa on kehitetty opinnäytetyön työelämän kehittämishankkeessa (emt.) ja se tähtää nuorten rikoskierteen katkaisemiseen.

Antikainen (2019, 52–53) kirjoittaa opinnäytteessään, että tutkimusaineistossa oli havaittavissa henkilöitä ja löyhiä ryhmittymiä, jotka tekivät rikoksia yhdessä. Katsoisinkin siis OmaPoliisi toiminnan tähtäävän vahvasti myös jengiytymiseen puuttuvaan ja sitä ehkäisevään työhön. Vaikka jengiytymisestä ei meillä Suomessa puhutakaan, vaikuttavat työmuodot ja tavoitteet olevan kuitenkin vahvasti nuorten jengiytymisen ennaltaehkäisyn ja puuttumisen keinojen kanssa linjassa.

Positiivisista tarinoista ja onnistumisten kertomisesta huolimatta, tutkielmassa ei voida tehdä päättelyä siitä, miten vaikuttavaa työ on. Epäonnistumiset jäivät helpommin mainitsematta. Rikoksilla oireilevien kanssa työskentelevät kertovat kuitenkin myös kohtaamisista, jolloin aika ei ole ollut otollinen. He antavat silti nuorelle aina mahdollisuuden ottaa milloin tahansa uudestaan yhteyttä, jos hetki tuntuu paremmalta ja nuori päättäisikin, että haluaisi heiltä ottaa tukea vastaan. Näin asiaan palattiinkin myöhemmin.

”Meil on yks nuori joka oli puolisen vuotta oli sillei että ei jaksa, ei halua, ei-ei nyt ei vaan nappaa. Ja tota, sitte isä rupes olemaan yhteyksissä pikkuhiljaa, että nyt on ruvennu vähä puhumaan että no olihan ne ihan hyvii tyyppejä, niist saattais ehkä olla jotain hyötyä ja sit - , senku vaan kuittaa meijän ryhmächättii että et tota koska nähään tai voidaanko nähä joku päivä, ja siitä se sitte jatku se juttu”

Nuorten oma toivo tulee esiin aikaisemmista tutkimuksista ensinnäkin siinä, että tutkimusten valossa näyttää siltä, että he hakeutuvat jengeihin toiveena luoda itselleen parempaa tulevaisuutta sillä keinolla, mikä heidän silmissään vaikuttaa mahdolliselta ja toimivalta. Tämä on varmasti monen tekijän summa, miksi nuoret tällaiseen ajatukseen ovat päätyneet, mutta siitä löytyy mielestäni yksi tarttumapinta nuorten kanssa työskentelyyn.

Tutkielman aineistosta huomasin tämän siinä, miten työntekijät haastatteluissa kuvasivat nuorilla olevan ulkopuolisuuden tunteita. Heidän vahva halunsa kuulua joukkoon saattaa aiheuttaa ajautumisen vääränlaiseen porukkaan, sitten hieman vaikutusvaltaisemman nuoren pyytäessä tekemään jotain, on tähän vaikea sanoa ei. Morton (2019) tuo esiin myös sitä, miten hän keskustelujen avulla pyrki herättelemään nuoria todellisuuteen, pois heidän kuvittelemasta todellisuudesta ja jengiin kuulumisen tai rikosten tekemisen ajattelua jollain tavalla ”siistinä” asiana, samaa on havaittavissa myös aineistossa. Kokemusasiantuntija esimerkiksi kertoo, että:

”yleensä niinku melkee joka nuorelle mä oon kirjottanu semmosen tarinan mun elämästä, - , semmonen niinku et siinä ei paljo mässäillä niillä huumevuosilla vaan siinä kerrotaan mitä mä oon menettäny sillä touhulla.”

Mortonin (emt., 3–5) mukaan lähtöpiste muutokseen on myötätunto. Hän huomauttaa, että vaikka nuorisojengeihin kuuluvat saattavat usein satuttaa muita, he ovat itse myös niitä, joihin sattuu.

Toinen avainasia on positiivisuus työskentelyssä. Mortonin (emt., 116) ja Feinsteinin (2006) nuoriopositiivisuudeksi kutsuma työtapaa tulee esiin myös aineistosta. Nuoria ei ole tarkoitus pelastaa, korjata tai muuttaa, vaan lähtökohtaisesti tarkoituksena on tukea heitä ja olla saatavilla. Haastateltavat kertovat pitävänsä nuorten puolia, huolehtivat siitä, että nuorten

asioita viedään eteenpäin ja toimivat tukena missä nuori sitä tarvitseekaan. Rikoksilla oireilevien nuorten kanssa työskentelevät kertovat, että:

”Ja ehkä sekin että et me ollaan joltain osin vähän piinaaviakin sitte joilleki yhteistyökumppaneille, koska me vaan sit soitellaan ja soitellaan --, otetaan niitä asioita selville et me ei jätetä niitä sillä tavalla vaan roikkumaan ilmaan--”.

Nuorten positiivisuus tulee aikaisemmissa tutkimuksissa esiin siinä, että nuorisojengien jäsenien on havaittu olevan hyvin toiveikkaita omista taidoistaan, sillä he saattavat ajatella voivansa hyödyntää porukassa oppimiaan taitoja tulevaisuudessa työelämässä (Kolind ym. 2017). Tätä ei voinut juurikaan havaita työntekijöiden haastatteluissa, mutta jos tämä pitää paikkansa, voisi se olla hyödyntämisen arvoinen idea kehittää näiden nuorten kanssa töitä tehdessä. Nuorten jo hallitsemissa taitoissa voisi aikuisen tuella opetella käyttämään valtavirtaan sopivalla tavalla. Jengeihin kuuluvilla nuorilla on jokaisella omat vahvuutensa, joita myös Fox (1985), Spergel & Grossman (1997) ja Feinstein (2006) pyrkivät hyödyntämään. Nuorten on kuitenkin tärkeä oppia myös monia muita taitoja aikuisuuteen siirtyessään, kuin mitä nuorisojengeissä ilman aikuisten tukea on saattanut olla mahdollista oppia.

Feinstein (2006) korostaa nuorisojengien jäsenten kanssa työskentelyssä tärkeää olevan opettaa nuorille kommunikointikeinoja ja tahdikkuutta, tapoja hallita mielialanvaihtelua ja huonotuulisuutta sekä tunteiden tunnistamista ja varoitusmerkkeihin reagoitua. Feinstein (emt.) hyödyntää työskentelyssä koko porukkaa ja pyrkii hyödyntämään heidän ryhmäidentiteettiään ja yhtenäisyyttä positiiviseen ja yhteisen hyvän rakentamiseen. Keinoina hän käyttää erilaisten tilanteiden harjoittelusta ja tunnetaitojen harjoittelua turvallisessa ympäristössä ryhmänä hyödyntäen nuorten ja ryhmän omia vahvuuksia.

Vaikka Suomessa ei tällaista ryhmämuotoista työskentelyä vaikuta olevan, periaatteet kuulostavat kuitenkin samoilta, mihin Suomessakin yksilötasolla työskennellessä ainakin teorian tasolla tähdätään. Käytetään muun muassa tunnetaitojen työstämistä, kommunikointikeinojen harjoittelua ja toisten huomioon ottamista (kts. esim. Opetushallitus 2016). Samoin rikoksilla oireilevien nuorten kanssa työntekijät tekevät tapaamisia esimerkiksi tunnetaidot ja oman toiminnan tarkasteleminen teemoilla. Joitain porukoihin suuntautuvia projekteja on ollut ilmeisesti myös jalkautuvaa nuorisotyötä tehneiden työntekijöiden kesken

moniammatillisena yhteistyötä toteutettuna, mutta he kuvailivat pääasiassa puuttumista isompiin ongelmallisiin nuorten porukoiden kuitenkin "hajota ja hallitse" -tyyliseksi.

5.3.4 Moniammatillisuus työskentelyssä nuorten tilanteiden parantamiseksi

Mielestäni työskentelyä jengiytymisriskissä olevien nuorten kanssa voidaan katsoa tapahtuvan meillä Suomessa hyvin monessa instituutiossa ja monella taholla. Työtä tehdään ennaltaehkäisevästi aivan peruspalveluiden tasolla, kun esimerkiksi vanhempia tuetaan lasten kasvatuksessa (terveydenhuoltolaki 1326/2010) tarjotaan sosiaalietuuksia heikommassa asemassa oleville (esim. laki toimeentulotuesta 1412/1997), mutta myös niin sanotusti tulipalojen sammuttelua lainvoimallisoin keinoin puuttumalla esimerkiksi rikoksilla oireilevien nuorten toimintaan (esim. rikoslaki 39/1889) ja lastensuojelullisin keinoin lapsen hyvinvoinnin turvaamiseen lastensuojelulaitoksessa, jos muulla tavoin sitä ei ole pystytty tekemään (lastensuojelulaki 417/2007).

Haastatteluissa tuli esiin useita tapoja ja menetelmiä millä tavoin työntekijät, heidän yhteistyökumppaninsa ja muutkin tahot pyrkivät nuorten tilannetta edistämään. Jalkautuvaa nuorisotyötä tekevät kertoivat esimerkiksi yhden isomman hankaluuksia aiheuttaneen ryhmän kanssa työskentelystä:

"sit siitä muodostettiin muutamakin pienryhmä, eri toimijat eri toimijoiden kanssa ää sit siitä niinku semmosia ryhmätoimintoja ja sithän siel on osalla takana sijoituksia ja tavallaan semmost niinku systemaattisempaa tukee ja nyt tavallaan -- valtaosalla menee ihan hyvin ja kivasti"

Avain asemassa sekä aineiston, että aikaisempien tutkimusten perusteella näkisin olevan-kin moniammatillinen, yli toimialojen menevä yhteistyö.

" -- sekin tilanne on rauhottunu sen vuoksi -- että se porukka on niinku se on hajotettu. Ja osa niistä on lastensuojelussa, osa ne on niinku ne on sijoitettuna tai osa on vankilassa tai sit osa on jossain muualla niinku jo pidemmällä et niinku tavallaan se porukka joka siinä oli,

niin kun se saatiin näppeihin niin se kyllä aika nopeesti siitä sitten niinku niinku ammatillisella yhteistyöllä niin se rikottiin.”

Yhteistyötä tehdään muun muassa lastensuojelun, poliisin, kokemusasiantuntijoiden, perheiden, koulujen ja rikosseuraamuslaitoksen kanssa. Jalkautuvat työntekijät tarkkailevat nuorten toimintaa, pyrkivät havainnoimaan riskejä ja nuorten toimintatapoja. Jokainen työntekijä korostaa lisäksi luottamuksen rakentamisen tärkeyttä ja työskentelyn vapaaehtoisuutta nuorille.

Tässä tutkielmassa en koe aiheelliseksi lähteä erittelemään näitä keinoja ja yhteistyötahoja syvemmin kahdesta syystä. Ensinnäkin työntekijät kokivat voivansa tehdä yhteistyötä tarvittaessa minkä tahansa tahon kanssa, jos nuoren tilanne niin vaatii. Toiseksi myös siksi, että eri yhteistyötahot jakautuvat vielä eri tahoihin enkä koe näiden erittelyn tuovan aiheen käsittelyyn mitään uutta.

6 Pohdinta

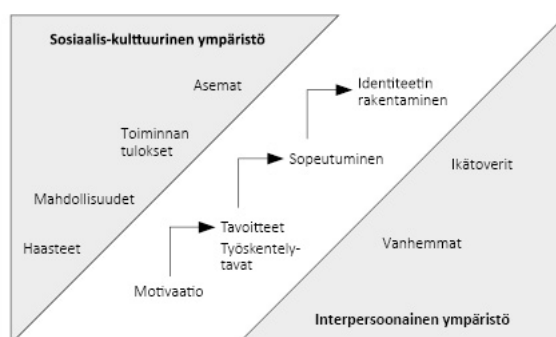
Tutkielman perusteella koen ennako-olettamuksen nuorisojengien olemassaolosta pääkaupunkiseutujen kaduilla vahvistuneen. Tilanne vaikuttaa kuitenkin hyvältä siinä mielessä, että nuorten jengiytyminen ei ole päässyt kehittymään samalle tasolle, kun verrataan moniin muihin maihin, joissa osa institutionalisoituu ja jengit pystyvät hallitsemaan tiettyjä naapurustoja. Nuorten jengiytymiseen ja nuorisojengeihin liittyy kuitenkin huomattava määrä nuorten omaan ja muiden hyvinvointiin heikentävästi vaikuttavia seikkoja, minkä takia ilmiötä ei tulisi Suomessakaan vähätellä eikä kieltää sen olemassaoloa, koska viitteitä nuorisojengeistä on kuitenkin vahvasti havaittavissa. Tutkielman ansiosta pohdin jälleen erityisesti ongelmien ennaltaehkäisyn tärkeyttä. En näe ennaltaehkäisyä tärkeänä niinkään nuorten jengiytymisen estämiseksi, koska monien tutkimusten perusteella vaikuttaa siltä, että täysin sitä ei voida estää (esim. Hagedorn 2008). Katsoisin ennaltaehkäisyn olevan tärkeää pikemminkin nuorten jengiytymiseen liittyvien muiden ongelmien ja haasteiden vähentämisessä.

Työntekijöiden käsitys nuorten jengiytymisestä poikkesi paljon tässä tutkielmassa käytetystä kontekstista. Pohdinkin termin käyttämistä ja sen mahdollista ongelmallisuutta tulosten raportoinnissa. Koen nuorten porukoiden ja nuorisojengien termien käytön yhdistämisen tässä toimivana ratkaisuna. Aineiston avulla pystyin vastaamaan hyvin kysymykseen, minkälaisia nuorisojengeihin liitettäviä piirteitä pääkaupunkiseudun nuorisoporukoissa on havaittavissa. Vaikka tutkimuskysymystä riskitekijöistä en ollut tutkielman agendaksi hahmotellut, niiden esiin nostaminen aineistosta tuki mielestäni piirteitä kartoittavaan kysymykseen vastaamista. Osassa tutkimuksista on puhuttu riskitekijöistä ja nuorisojengien piirteistä hieman liittäin (esim. Pedersen 2014) ja niiden on myös todettu olevan hyvin samankaltaisia keskenään (Thornberry 2003).

Palataan kiinnostukseen siitä, voitaisiinko nuorten omia, aikuisten silmissä myös ei niin positiivisina nähtyinä porukoita, eli myös mahdollisia nuorisojengejä, hyödyntää paremmin jengiytymistä ehkäisevässä työssä. Aikaisempien tutkimusten valossa tätä ainakin on pyritty hyödyntämään ja kehittämään ryhmäinterventioita nuorisojengien kanssa työskennellessä. Tutkimusnäyttöä on kuitenkin hyvin vähän siitä, että mikään aikaisemmista menetelmistä oikeasti merkittävästi toimii. Toisaalta ilmiö on niin monimutkainen ja vaikutukset pitkän tähtäimen päässä, että tuloksellisuutta on vaikeaa kovin yksiselitteisesti mitata. Kun

nuorisojengejä ajatellaan toistensa parhaimpina kavereina, joilla ei ole kuin toisensa ja he kokevat olevansa valtavirrasta vieraantuneita, voisi hyvin ajatella porukan kanssa työskentelyn edistävän ryhmästä useammankin nuoren elämää. Toisaalta, jos nuorisojengissä ihailaan kovasti toksisen maskuliinisia arvoja ja väkivaltaa, vaikeuttaisiko ryhmä ympärillä niiden nuorten elämän suunnan muuttamista, joilla siihen olisi eniten motivaatiota.

Nurmi ym. (2015, 156–157) ovat tehneet havainnollistavan kaavion nuorten sosialisatiosta ja identiteetin rakentamisesta. He kirjoittavat nuorten käyvän läpi monia muutoksellisia tehtäviä, haasteita ja mahdollisuuksia, jotka myös muuttuvat nopeasti iän mukana. Nuorten täytyy sopeutua jokaiseen uuteen tilanteeseen ja suhteuttaa muuttuneeseen tilanteeseen omia tavoitteitaan ja toimintatapojaan. Näiden valintojen kautta nuori päätyy niihin asemiin yhteiskunnassa, joihin päätyy. Tämän voi nähdä toimivan niin hyvässä kuin pahassa ja koen sen sopivan nuorisojengeihin päätyminen ja niiden muodostumisen hahmottamiseen sekä siihen, mitä ottaa huomioon nuorisojengien kanssa kohti positiivisempaa elämän suuntaa työskennellessä.

Kuvio 4.2. Sosialisatio ja identiteetin rakentaminen

Kuva 2. (Nurmi ym. 2015, 157).

Nuorten jengiytymiseen puuttumisen ja sen ehkäisemiseksi tehtävän työn ei pitäisi tapahtua ainoastaan nuoruudessa. Tutkielmaa tehdessäni pohdin, keskitytäänkö jengiytymisessä liikaa nykyhetkeen, kun ongelmien ehkäisy alkaa, tai pitäisi ainakin alkaa, tosiasiasa jo paljon aikaisemmin. Nurmi ym. (2015, 179) toteaa, että lasten temperamentti- ja persoonallisuustyyppien ennustavat

käytöshäiriöitä, rikollisuutta ja aggressiivisuutta nuoruudessa. Lisäksi myös hyvin autoritääriinen tai välinpitämätön kasvatus lisää rikollisuuden todennäköisyyttä nuoruudessa.

Nuorten jengiytymistä, esimerkiksi Yhdysvalloissa, käsittelevät tutkimukset eivät juurikaan puhu siitä, miten tärkeää jengiytymistä ehkäistäessä olisi kehittää nimenomaan sitä tavalista, ihmisten jokapäiväistä ja arkista sosiaalista kontekstia. Tärkeää on tukea perheiden hyvinvointia matalalla kynnyksellä, tukea lapsia riittävästä jo varhaisten ongelmien ja vaikeuksien ilmetessä, panostaa rasismin kitkemiseen yhteiskunnasta ja pyrkiä tasaamaan eriarvoisuudesta aiheutuvia kuiluja, mitkä kaikki luovat marginaalissa oleville ihmisille ja nuorille tunnetta siitä, että he eivät kuulu joukkoon tai he eivät ole riittävän hyviä sellaisenaan. Tärkeää on myös pyrkiä luomaan kaikille mahdollisuuksia edetä, kouluttautua ja tehdä itselle mielenkiintoisia asioita.

Jos ammattilaisilla on erimielisyyksiä esimerkiksi ilmiön nimeämisestä, niin Esbensen (2012, 26) esimerkiksi toteaa, että lain täytäntöönpanon näkökulmasta ei useinkaan ole väliä, onko rikos nuorisojengin jäsenen tekemä vai nuorten jengiytymiseen liittymätön rikos. Toimintatapa riippuu rikoksesta itsestään. Gebo & Campos (2016, 481) näkevät, että myöskään sosiaalipalveluiden kannalta porukan määrittelemisen nuorisojengiksi tai miksiäkään muuksiakaan ei ole ryhmän kanssa työskentelyn kannalta olennaisin seikka, mutta toisaalta asiakkaan tavalla ymmärtää käsite voi olla merkitystä. Heidän mukaansa esimerkiksi asiakaskeinen (client-centered) lähestymistapa ohjaa käyttämään asiakkaan määrittelemää kieltä työskentelyssä, eli jos nuori itse ei nimeä itseään jengiläiseksi, ei työntekijänkään pitäisi.

Sosiaalityöntekijät eivät yksinään, kuten eivät muutkaan toimijat, pysty puuttumaan näin monimutkaiseen ilmiöön kuin nuorten jengiytyminen. Kuitenkin myös sosiaalityössä on aina tärkeää kiinnittää huomiota siihen mitä ja miksi mitäkin tehdään. Pekkarinen (2010, 161) kirjoittaa, miten ”Alin” ongelmia selitettiin perheen ristiriidoilla, mutta silti he reagoivat ”Alin” käyttäytymiseen ja häntä pyrittiin kontrolloimaan samaan aikaan kun perheolosuhteiden annettiin säilyä samanlaisina. Tämä on huolestuttavaa ja sysää vastuuta jälleen nuorelle, vaikka ympärillä aikuisten tulisi ottaa vastuu ja muuttaa toimintaansa.

Ruuskanen, Savolainen & Suonio (2011) ovat toimittaneet kirjan *Toivoa luova toimintakulttuuri sosiaalityössä*. Ruuskanen (emt., 6) kirjoittaa, että toimivat, menetelmät rakentuvat yksilöiden ja yhteiskunnan vahvuuksista ja haluaa kiinnittää huomiota sosiaalityössä

toivokeskeiseen näkökulmaan ainaisen ongelmanäkökulman sijaan. Sosiaalityö Suomessa nähdään usein osana hyvinvointivaltion rakenteita sekä psykososiaalisena tukena sosiaalisten ongelmien ratkomisessa. Tällöin ongelmakeskeisyys korostuu ja unohdetaan sosiaalityön mahdollisuus jäsentyä yhteiskunnan, yhteisöjen ja yksilöiden mahdollisuuksien kautta vahvuus- ja toivokeskeisellä painotuksella. Tavoitteena vahvuuksiin ja toivoon keskittyessä on ihmisen elämän merkityksen löytäminen ja elämässä selviytymisen tukeminen. (emt., 6.) Näkisin tämän olevan hyvä lähtökohta myös jengiytyvien nuorten kanssa huomioitavaksi.

Savolainen & Suonio (2011, 9) kirjoittavat, että toivo syntyy ihmisten välisissä vuorovaikutussuhteissa ja sitä voidaan vahvistaa sosiaalityön keinoin. Toivoa luovassa sosiaalityössä tukeudutaan positiivisten suhteiden varaan ja tarkastellaan erilaisia mahdollisuuksia ja tulevaisuuden näkymiä (emt., 9). Minusta tätä samaa ajattelutapaa hyödynnetään myös, kun puhutaan positiivisesta lähestymistavasta tai nuorten kohdalla nuoriposiitivisuudesta (kts. Pekkarinen 2010; Morton 2019). Positiivinen palaute, positiivinen suhtautuminen ja ennen kaikkea positiivisten suhteiden rakentaminen luotettavan aikuisen kanssa on koettu oireilevien nuorten kanssa toimiessa tärkeäksi (emt.; Pekkarinen 2010).

Itse pohdin paljon seuraavanlaisia kysymyksiä tutkielmaa kirjoittaessani: onko jengiytymistä vastaan pakko työskennellä? Mitä jos nuorten kanssa työskennellessä tähdittäisiin nuorten hyvinvoinnin lisäämiseen, osallistumisen mahdollisuuksiin ja aikuisilta saatuun hyväksyntään ja ymmärtämiseen? Entä jos nähtäisiinkin jokainen nuori tärkeänä sellaisena kuin he ovat? Nurmi ym. 2015, 148) kirjoittavat, että ”nuorten herkkyyden ajan tapahtumille näkyy monina ylilyönteinä paitsi nuorten toiminnassa myös valtakulttuurin suhtautumisessa heihin”.

Uskon, että positiivisuudella ja luotettavien aikuisten tuella meillä on hyvät mahdollisuudet tukea nuoria rakentamaan elämästään heille sopivaa ja myös muut huomioon ottavaa tulevaisuutta. Yhteiskunnan täytyy pyrkiä kuitenkin myös nuorten jengiytymiseen liittyvien riskitekijöiden ennaltaehkäisyyn. Tarvitaan huomion kiinnittämistä jengiytymiseen liittyviin erityispiirteisiin, jengiytymistä aiheuttaviin sosiaalisiin ja yhteiskunnallisiin ongelmiin ja näiden kehittämistä parempaan suuntaan. Lisäksi tulisi pyrkiä aktiivisesti luomaan nuorille tunnetta siitä, että he ovat tärkeitä, pystymme yhteiskuntana varmasti ehkäisemään monia ongelmia ja niiden kasaantumista. Loppujen lopuksi tämä vaikuttaisi olevan kaikista paras keino myös nuorten jengiytymisen ennaltaehkäisyyn.

Lähteet

Aalberg, Veikko. 2016 "Nuoruusiän psyykkinen kehitys". Teoksessa Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria, toim. Kirsti Kumpulainen, Eeva Aronen, Hanna Ebeling, Eila Laukkanen, Mauri Marttunen, Kaija Puura & Andre Sourander. Helsinki; Doudecim, 35–41.

Ahponen, Pirkkoliisa, Päivi Harinen, Veronika Honkasalo, Antti Kivijärvi, Miikka Pyykkönen, Jussi Ronkainen, Anne-Mari Souto & Leena Suurpää. 2014. "New Challenges for Nordic Welfare Services: Emerging Cultural Diversity in Finnish Youth Work". Nordic Journal of Migration Research 4:1, 30-39.

Alleyne, Emma, Jane L. Wood, Katarina Mozova & Mark James. 2016. "Psychological and behavioral characteristics that distinguish street gang members in custody." Legal and Criminological Psychology 21:2, 266–285.

Antikainen, Jutta. 2019. "Turpa kiinni, mun OmaPoliisi soittaa". Vaikuttavuustutkimus Helsingin poliisilaitoksen Nuorisoryhmän OmaPoliisi-toimintamallista. Opinnäytetyö. Turvallisuusjohtaminen YAMK. Laurea-ammattikorkeakoulu.

Betts, Kevin R. & Verlin B. Hinsz. 2013. "Group Marginalization." Personality and Social Psychology Review 17:4, 355-370.

Björk, Micael. 2013. "Contours of an Interaction Sequence in rioting; Gothenburg 2009". Journal of Scandinavian studies in criminology and crime prevention 14:1, 24-42.

Brotherton, David. 2012. "Social construction of gangs". Teoksessa The Stockholm Gang Model PANTHER. Stockholm Gang Intervention & Prevention Project, 2009-2012, toim. Fredrik Leinfelt & Amir Rostami. Elanders Sverige AB, 36-51.

Covey, Herbert C. 2010. Street Gangs Throughout the World. Springfield: Charles C Thomas Publisher.

Decker, Scott H., Chris Melde & David C. Pyrooz. 2013. "What do we know about gangs and gang members and where do we go from here?" Justice Quarterly 30:3, 369-402.

Densley, James A. 2012. "Street Gang Recruitment: Signaling, Screening, and Selection." Social Problems 59:3, 301-321.

Esbensen, Finn-Aage. 2012. "Gangs and Gang Members: Some Definitional Issues". Teoksessa The Stockholm Gang Model PANTHER. Stockholm Gang Intervention & Prevention Project, 2009-2012, toim. Fredrik Leinfelt & Amir Rostami. Elanders Sverige AB, 22-27.

Esbensen, Finn-Aage & Frank M. Weerman. 2005. "Youth Gangs and Troublesome Youth Groups in the United States and the Netherlands. A Cross-National Comparison". *European Society of Criminology* 2:1, 5-37.

Feinstein, Jessie. 2006. *Working with gangs and young people: a toolkit for resolving group conflict*. London, Philadelphia: J. Kingsley.

Forkby, Torbjörn & Tomi Kiilakoski. 2014. "Building capacity in youth work: Perspectives and practices in youth clubs in Finland and Sweden". *Youth & Policy* 112, 1-17.

Fox, Jerry R. 1985. "Mission impossible? Social Work Practice with Black Urban Youth Gangs" *Social Work* 30:1, 25-31.

Franco, Celinda. 2009. "Youth Gangs: Background, Legislation, and Issues. by Celinda Franco. Teoksessa *Youth gangs: causes, violence, and interventions*, toim. John Cooper. New York: Nova Science Publisher, Inc, 1-44.

Franzese, Robert J., Herbert C. Covey & Scott W. Menard. 2016. *Youth gangs*. Springfield Illinois: Charles C Thomas Publisher, LTD.

Gatti, Uberto, Renate Soellner, Astrid-Britta Bräker, Alfredo Verde & Gabriele Rocca. 2015. "Delinquency and alcohol use among adolescents in Europe: the role of cultural contexts". *European Journal of Criminology* 12:3, 362-377.

Gebo, Erika & Kim Tobin. 2012. "Creating and Implementing a Gang Assessment Instrument". Teoksessa *Looking beyond suppression community strategies to reduce gang violence*, toim. Erika Gebo & Brenda J. Bond. Lanham, MD: Lexington Books, 60-78.

Gebo, Erika & Krystal S. Campos. 2016. "Perceptions of Gangs and Crews by Justice-Involved Youth and Implications for Best Practice Work" *Journal of Social Service Research* 42:4, 478-488.

Grund, Thomas U. & James A. Densley. 2012. "Ethnic heterogeneity in the activity and structure of a Black street gang". *European Journal of Criminology* 9:4, 388–406.

Haapajärvi, Linda & Lotta Junnilainen. 2014. "Nuorisojengit eriarvoisuuden mittarina". *Yhteiskuntapolitiikka* 76 (2014):6.

Hagedorn, John. 2008. *World of gangs: Armed young men and gangsta culture*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Harden, Troy, Thomas Kenemore, Kimberly Mann, Michael Edwards, Christine List & Karen Jean Martinson. 2014. "The Truth N' Trauma Project: Addressing Community Violence Through a Youth-Led, Trauma-Informed and Restorative Framework". *Child and Adolescent Social Work Journal* 32, 65–79.

Harrikari, Timo. 2008. *Riskillä merkityt: lapset ja nuoret huolen ja puuttumisen politiikassa*. Helsinki: Nuorisotutkimusseuran julkaisuja. Nuorisotutkimusseura 87.

Hautaniemi, Petri. 2004. *Pojat!: somalipoikien kiistanalainen nuoruus Suomessa*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Haymoz, Sandrine, Cheryl Maxson & Martin Killias. 2014. "Street gang participation in Europe: A comparison of correlates." *European Journal of Criminology* 11:6, 659–681.

Heitmeyer, Wilhelm, Simon Howell, Sebastian Kurtenbach, Abdul Rauf, Muhammed Zaman & Steffen Zdun. 2019. *The Codes of the street in Risky Neighborhoods. A Cross-Cultural Comparison of Youth Violence in Germany, Pakistan, and South Africa*. Cham: Springer International Publishing.

Helanko, Rafael. 1953. *Turun poikasakit: sosiologinen tutkimus 9–16-vuotiaitten poikien spontaanisista ryhmistä vv. 1944–51*. Turku: Turun yliopisto.

Henriksen, Ann-Karina. 2017. "'I was a scarf-like gangster girl' – Negotiating gender and ethnicity on the street gang." *Ethnicities* 17:4, 491–508.

Honkatukia, Päivi, Leo Nyqvist & Tarja Pösö. 2004. "Väkivalta koulukodista käsin". Teoksessa *Nuoruus ja koulukoti, toim. Markku Jahnukainen, Taru Kekoni & Tarja Pösö*. Helsinki: Hakapaino Oy, 151-188.

Howell, James C. 2010. "Lessons Learned from Gang Program Evaluations. Prevention, Intervention, Suppression and Comprehensive Community Approaches". Teoksessa Youth gangs and community intervention research, practice, and evidence, toim. Robert J. Chas-kin. 51–75.

Jokinen, Arja, Laura Huttunen & Anna Kulmala. 2004. "Johdanto: neuvottelu marginaalien kulttuurisesta paikasta." Teoksessa Puhua vastaan ja vaieta, toim. Arja Jokinen, Laura Huttunen & Anna Kulmala. Helsinki: Gaudeamus.

Juhila, Kirsi. 2006. Sosiaalityöntekijöinä ja asiakkaina: sosiaalityön yhteiskunnalliset tehtävät ja paikat. Tampere; Vastapaino.

Junger-Tas, Josine, Gert-Jan Terlouw & Malcolm W. Klein. 1994. Delinquent behavior among young people in the western world. First results of the international self-report delinquency study. Amsterdam/New York: Kugler Publications. Studies on crime and justice a series from the Dutch research and documentation center.

Juvonen, Tarja. 2005. "Osallisuuden kytkennät etsivään työhön". Teoksessa Kaupunkisosi- aalityötä paikantamassa, toim. Timo Kopomaa & Tero Meltti. Helsinki: Yliopistopaino, 37–54.

Keskisalo, Anne-Mari & Sini Perho. 2001. "Taistelua tilasta Joensuussa. Rasismi paikallisten nuorten neuvotteluvälineenä". Teoksessa Vallattomat marginaalit. Yhteisöllisyyksiä nuoruudessa ja yhteiskunnan reunoilla, toim. Minna Suutari. Helsinki: Yliopistopaino Oy. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 20.

Kivivuori, Janne, Mikko Aaltonen, Matti Näsi, Karoliina Suonpää & Petri Danielsson. 2018. Kriminologia: rikollisuus ja kontrolli muuttuvassa yhteiskunnassa. Helsinki: Gaudeamus.

Klein, Malcolm W. & Cheryl L. Maxson. 2006. Street Gang Patterns and Policies. New York: Oxford University Press USA.

Klein, Malcolm W, Frank M. Weerman & Terence P. Thornberry. 2006. "Street Gang Violence in Europe." European Journal of Criminology 3:4, 413-437.

Kolind, Torsten, Thomas Friis Søgaaard, Geoffrey Hunt & Birgitte Thylstrup. 2017. "Transitional narratives of identity among ethnic minority youth gangs in Denmark: from collectivism

to individualism". Journal of Scandinavian studies in criminology and crime prevention 18:1, 3-19.

Kopomaa, Timo & Tero Meltti. 2005. Kaupunkisosaalityötä paikantamassa. Helsinki: Yliopistopaino.

Koskela, Miika. 2021. "Poliisi takavarikoi teräaseita yhä nuoremmilta Helsingissä, ja tällaisia ne ovat". YLE Uutiset 21.4.2021. Saatavilla osoitteessa: <https://yle.fi/uutiset/3-11894257> (Luettu: 5.8.2021).

Kristjansson, Alfgeir Logi, Jack E. James, John P. Allegrante, Inga Dora Sigfusdottir & Asgeir R. Helgason. 2010. "Adolescent substance use, parental monitoring, and leisure time activities: 12-year outcomes of primary prevention in Iceland." Preventive Medicine 51:2, 168-171.

Krohn, Marvin D., Jeffrey T. Ward, Terence P. Thornberry, Alan J. Lizotte & Rebekah Chu. 2011. "The cascading effects of adolescent gang involvement across the life course". Criminology 49:4, 991-1028.

Krohn, Marvin D. & Terence P. Thornberry. 2008. "Longitudinal Perspectives on Adolescent Street Gangs". Teoksessa The Long View of Crime: A Synthesis of Longitudinal Research, toim. Akiva M. Liberman. New York: Springer, 128–160.

Kuokkanen, Katja. 2021. "Nuorten väkivalta herätti Helsingin: rikoksia tekevät ja päihteitä käyttävät nuoret saavat uudenlaista apua". Helsingin Sanomat 22.2.2021. Saatavilla osoitteessa: <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000007819405.html> (Luettu 5.8.2021).

Lachman, Pamela, Caterina G. Roman & Meagan Cahill. 2013. "Assessing Youth Motivations for Joining a Peer Group as Risk Factor for Delinquent and Gang Behavior." Youth Violence and Juvenile Justice 11:3, 212-229.

Laki toimeentulotuesta 1412/1997

Lastensuojelulaki 417/2007

Leinfelt, Fredrik. 2012. "Policing Paradigms: Some Theoretical Influences to PANTHER". Teoksessa The Stockholm Gang Model PANTHER. Stockholm Gang Intervention &

Prevention Project, 2009-2012, toim. Fredrik Leinfelt & Amir Rostami. Elanders Sverige AB, 52-78.

Leinfelt Fredrik & Amir Rostami. 2012. "Introduction". Teoksessa The Stockholm Gang Model PANTHER. Stockholm Gang Intervention & Prevention Project, 2009-2012, toim. Fredrik Leinfelt & Amir Rostami. Elanders Sverige AB, 16-20.

Leinfelt, Fredrik & Amir Rostami. 2012. "The PANTHER Gang model: Preventive Analysis about Network Targets for a Holistic Enforcement Response". Teoksessa The Stockholm Gang Model PANTHER. Stockholm Gang Intervention & Prevention Project, 2009-2012, toim. Fredrik Leinfelt & Amir Rostami. Elanders Sverige AB, 110-153.

Leinfelt, Fredrik, Amir Rostami, Johan Åkerlund & Johanna Sundh. 2012. "PANTHER Applications: Desistance and Working in Socially Deprived Areas". Teoksessa The Stockholm Gang Model PANTHER. Stockholm Gang Intervention & Prevention Project, 2009-2012, toim. Fredrik Leinfelt & Amir Rostami. Elanders Sverige AB, 166-181.

Mackenzie, Debbie. 2012. "Metropolitan Police Service, London". Teoksessa The Stockholm Gang Model PANTHER. Stockholm Gang Intervention & Prevention Project, 2009-2012, toim. Fredrik Leinfelt & Amir Rostami. Elanders Sverige AB, 240-265.

Maxson, Cheryl L. 2012. "The Paradox Revisited: Recent Research on Street Gangs in Europe",. Teoksessa The Stockholm Gang Model PANTHER. Stockholm Gang Intervention & Prevention Project, 2009-2012, toim. Fredrik Leinfelt & Amir Rostami. Elanders Sverige AB, 236-239.

Mclean, Robert, Ross Deuchar, Simon Harding & James Densley. 2019. "Putting the 'street' in gang: place and space in the organization of Scotland's drug-selling gangs". *British Journal of Criminology* 59, 396-415.

Moeller, Kim. 2017. "Cannabis sales and immigrant youth gangs in Denmark – An exploratory study of market structure and youth gang evolution". *Journal of Scandinavian studies in criminology and crime prevention* 18:1, 20-34.

Mooney, Linda A., David Knox & Caroline Schacht. 2017. *Understanding social problems*. Boston, MA: Cengage Learning.

Moran, Kevin. 2015. "Social structure and Bonhomie: Emotions in the youth street gang." *British Journal of Criminology* 55, 556-577.

Morton, Keith William. 2019. *Getting out: youth gangs, violence, and positive change*. Amherst: University of Massachusetts Press.

Muncie, John. 2015. *Youth & Crime*. London: SAGE.

Ngo, Hieu Van, Avery Calhoun, Catherine Worthington, Tim Pynch & David Este. 2017. "The Unravelling of Identities and Belonging: Criminal Gang Involvement of Youth from Immigrant Families." *Journal of International Migration & Integration* 18:1, 63-84.

Nuorisolaki 1285/2016

Nuorisotyölaki 235/1995

Nurmi, Jari-Erik, Timo Ahonen, Heikki Lyytinen, Paula Lyytinen, Lea Pulkkinen & Isto Ruopila. 2015. *Ihmisen psykologinen kehitys*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Oksanen, Hannu. 1990. *Steissi*. Helsinki: Hakapaino Oy.

Opetushallitus. 2016. *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*. Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014:96. Helsinki: Next Print Oy.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2021. *Toimenpideohjelma kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa*. Saatavilla osoitteessa: <https://minedu.fi/documents/1410845/57515679/Toimenpideohjelma+kiusaamisen+v%C3%A4kivallan+ja+h%C3%A4irinn%C3%A4n+ehk%C3%A4isemiseksi+muis-tio.pdf/9a686c7f-60f7-2677-c182-b5fd21433367/Toimenpideohjelma+kiusaamisen+v%C3%A4kivallan+ja+h%C3%A4irinn%C3%A4n+ehk%C3%A4isemiseksi+muis-tio.pdf?t=1611661280060> (luettu 05.08.2021).

Patton, Desmond U., Jeffrey Lane, Patrick Leonard, Jamie Macbeth & Jocelyn R. Smith Lee. 2017. "Gang violence on the digital street: Case study of a South Side Chicago gang member's Twitter communication." *New media & Society* 19:7, 1000–1018.

Paunio, Tiina & Johannes Lehtonen. 2016. "Aivojen kypsymisen merkitys nuoruudessa". Teoksessa *Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria*, toim. Kirsti Kumpulainen, Eeva Aronen, Hanna Ebeling, Eila Laukkanen, Mauri Marttunen, Kaija Puura, Andre Sourander. Helsinki: Doudecim, 42–50.

Pedersen, Maria Libak. 2014. "Gang joining in Denmark: prevalence and correlates of street gang membership." *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 15:1, 55-72.

Pekkarinen, Elina. 2010. *Stadilaispojat, rikokset ja lastensuojelu. Viisi tapaustutkimusta kuu-delta vuosikymmeneltä. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 102.* Helsinki: Nuorisotutkimus-seura ry.

Pekkarinen Elina, Lotta Haikkola, Noora Hästbacka, Hannu Karhunen & Anton Schalin. 2019. "Johdanto". Teoksessa *Kuka vastaa nuorten rikoksiin? Ammattilaisten, nuorten ja kustannusten näkökulmia palveluihin*, toim. Lotta Haikkola, Noora Hästbäcka ja Elina Pekkarinen. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:34, 13–23.

Perho, Sini. 2000. *Skineyden äärellä: tutkimus skinhead alakulttuurista kiinnostuneista jo-ensuulaisnuorista.* Joensuu: Joensuun yliopisto.

Piano, Ennio E. 2017. "Free riders: the economics and organization of outlaw motorcycle gangs." *Public Choice* 171:3–4, 283–301.

Pösö, Tarja. 1993. *Kolme koulukotia: tutkimus tyttöjen ja poikien poikkeavuuden määrittely-käytännöistä koulukotihoidossa.* Tampere: Tampereen yliopisto.

Rikoslaki 39/1889

Rodríguez, Juan Antonio, Pérez Santiago Neelie, Christopher H. Brikbeck, Freddy Crespo & Solbey Morillo. 2017. "Internationalizing the study of gang membership: validation issues from Latin America." *British Journal of Criminology* 57:5, 1165-1184.

Rostami, Amir. 2017. "Street-gang violence in Sweden is a growing concern". *Sociologisk Forskning* 54:4, 365-368.

Rostami, Amir, Chris Melde & Stefan Holgersson. 2015. "The myth of success: the emergence and maintenance of a specialized gang unit in Stockholm, Sweden". *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice* 39:3, 199-217.

Ruuskanen, Petri T. 2011. "Lukijalle". Teoksessa *Toivo sosiaalisessa. Toivoa luova toimintakulttuuri sosiaalityössä*, toim. Petri T. Ruuskanen, Katri Savolainen & Mari Suonio. EU: Unipress, 5-8.

Ruusuvuori, Johanna. 2010. "Litteroijan muistilista". Teoksessa *Haastattelun analyysi*, toim. Johanna Ruusuvuori, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen. Tampere: Vastapaino, 424–431.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Anna Puusniekka. 2009. *Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV. Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto, Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston julkaisuja 2009.

Saari, Juho. 2015. *Huono-osaiset: elämän edellytykset yhteiskunnan pohjalla*. Helsinki; Gaudeamus.

Salmi, Venla. 2004. *Varhaisnuorten normirikkomukset – ongelma vai osa nuoruutta? Hel-sinkiläisten 12-13-vuotiaiden kielletyn ja rikollisen toiminnan laajuus, piirteitä ja merkityksiä*. Helsinki: Hakapaino. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 40.

Savolainen, Katri & Mari Suonio. 2011. "Johdanto". Teoksessa *Toivo sosiaalisessa. Toivoa luova toimintakulttuuri sosiaalityössä*, toim. Petri T. Ruuskanen, Katri Savolainen & Mari Suonio. EU: Unipress, 9-14.

Sernhede, Ove. 2011. "School, youth culture and territorial stigmatization in Swedish metropolitan districts." *Young* 19:2, 159-180.

Sigfúsdóttir, Inga Dóra, Thorolfur Thorlindsson, Álfgeir Logi Kristjánsson, Kathleen M. Roe & John P. Allegrante. 2008. "Substance use prevention for adolescents: the Icelandic Model". *Health Promotion International* 24:1, 16-25.

Smith, Debbie & Kathryn F. Whitmore. 2006. *Literacy and advocacy in adolescent family, gang, school, and juvenile court communities : CRIP 4 life*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

Spergel, Irving A. & Susan F. Grossman. 1997. "The Little Village Project: A Community Approach to the Gang Problem". *Social Work* 42:5, 456-470.

Stodolska, Monika, Liza Berdychevskyn & Kimberly J. Shinewin. 2017. "Gangs and Deviant Leisure." *Leisure Sciences* 0:0, 1-16.

Stuart, Forrest. 2020. "Code of the Tweet: Urban Gang Violence in the Social Media Age". *Social Problems* 67, 191–207.

Sutinen, Risto. 2009. Nuorisokulttuuria – vai mitä se nyt oli? Maunulan nuorisotalon 40-vuotista historiaa. Helsinki: Art-Print Oy. Nuorisoasiainkeskus, julkaisu 01/2009.

Terveystieteiden tutkimuskeskus 1326/2010

Thornberry, Terence P. 2003. *Gangs and delinquency in developmental perspective*. Cambridge, UK & New York, USA: Cambridge University Press.

Tiittula, Liisa & Johanna Ruusuvuori. 2005. "Johdanto". Teoksessa *Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus, toim.* Johanna Ruusuvuori & Liisa Tiittula. Tampere: Vastapaino, 9–21.

Vigil, Diego. 2002. *Rainbow of gangs: Street Cultures in the Mega-City*. Austin: University of Texas Press.

Weerman, Frank M, Cheryl L. Maxson, Finn-Aage Esbensen, Judith Aldridge, Juanjo Medina & Frank van Gemert. 2009. Eurogang program manual. Background, development, and use of the Eurogang instruments in multi-site, multi-method comparative research. Saatavilla osoitteessa https://www.researchgate.net/publication/322465802_EURO-GANG_PROGRAM_MANUAL_Background_development_and_use_of_the_Euro-gang_instruments_in_multi-site_multi-method_comparative_research (Luettu 17.7.2021)

Liitteet

Liite 1.

<p>Tiivis jengi (engl. compressed gang)</p>	<p>Yleisin jengiytymisen muoto, jäsenet nuoria, noin 10–50 ryhmässä, ryhmä koossa kuukausia tai korkeintaan muutaman vuoden, rikokset vaihtelevat, ei välttämättä revii-riä hallussa.</p>
<p>Kollektiivinen jengi (engl. collective gang)</p>	<p>Samankaltainen, mutta ryhmäkooltaan suurempi ja ikähaarukka vaihtelevampi. Rikokset myös vaihtelevia, eikä välttämättä revii-riä hallussa.</p>
<p>Erikoistuneet jengit (engl. specialty gangs)</p>	<p>Ryhmän koko pienempi, jäsenet keski-ikä- tään vanhempia, rikollisuus kapea-alaista ja keskittyneempää tiettyyn rikostyyppiin.</p>
<p>Traditionaaliset jengit (enlg. traditional/neo-traditional gangs)</p>	<p>Ryhmäkooltaan isoja, jäseniä yli sukupol- vien, vahvasti alueellisia ja rikostyypeiltä monipuolisia, institutionalisoituneet naapu- rustoon.</p>

Taulukko 1. Klein & Maxsonin (2006) kuvauksia erilaisista jengimuodoista.

Liite 2.

Infokirje haastateltaville

Hei,

Teen sosiaalityön pro gradu -tutkielmaa nuorten jengiytymisestä ja haluaisin haastatella teitä tutkielmaani varten. Teen pro gradu -tutkielmani Itä-Suomen yliopiston yhteiskuntatieteiden laitokselle, Kuopion kampukselle. Tutkielman ohjaajina toimivat yliopistonlehtori Veli-Matti Poutanen sekä yliopisto-opettaja Mari Suonio.

Selvitän tutkielmassani, millaista nuorten jengiytyminen on Suomessa, minkälaista työtä heidän kanssaan tehdään ja millaisia kokemuksia työntekijöillä on rikoksia tekevien nuorten kanssa työskentelystä.

Haastattelut pyritään toteuttamaan viimeistään huhtikuun alkupuolella etänä, mahdollisuuksien mukaan Teamsillä. Haastattelujen arvioitu kesto on 1–1,5 h. Haastattelut äänitetään ja litteroidaan. Osia aineistosta voidaan käyttää lainattuna tulosten raportoinnissa. Litteroitu aineisto pysyy hallussani enkä luovuta sitä ulkopuolisille.

Haastattelut ovat luottamuksellisia eikä tunnistettavaa, henkilökohtaista tietoa haastateltavista käytetä tutkielmassa. Raportoinnissa keskityn haastateltavien asiantuntijuuteen koskien tutkielman aihepiiriä. Haastateltaville lähetetään linkki valmiiseen työhön, jotta he voivat halutessaan lukea sen. Haastatteluun osallistuvilla on oikeus saada lisätietoa tutkielmasta ja heillä on myös mahdollisuus keskeyttää haastattelu missä vaiheessa tahansa.

*Ystävällisin terveisin,
Eeva Teini
Sosiaalityön opiskelija
Itä-Suomen yliopisto*

eevatei@student.uef.fi

Liite 3.

Suostumuslomake haastatteluun osallistumisesta

Tämä on kirjallinen suostumus tutkimukseen osallistumisesta sekä haastattelujen äänittämisestä.

Suostun haastateltavaksi Eeva Teinin pro gradu -tutkielmaan. Minua on informoitu tutkielman tarkoituksesta, aineiston käsittelystä ja sen säilyttämisestä.

Yhteystiedot (sähköposti, puhelinnumero)

Osallistujan nimi ja päiväys

Allekirjoitus

Liite 4.

Teemahaastattelurunko

- Lupa äänittämiseen vielä
- Tutkielman aihe: Nuorten jengiytyminen nyky-yhteiskunnassa ja tällaisten mahdollisesti jengeiksi lukeutuvien ryhmien kanssa tehtävä työ
- haastattelun etenemisen kuvailu – teemat

Alkuun taustakysymys:

Mikä on ammattisi/koulutuksesi ja kauan olet työskennellyt nykyisessä työssäsi/ammattissasi/nuorten parissa?

1. Nuorten sosiaaliset ongelmat: (kohdennetusti asiakkaisiin, joista tietävät)

Miltä nuoruus ja nuorten tilanne nyky-yhteiskunnassa teille teidän työssä näyttää?

 - Mikä on näille nuorille vaikeaa?
 - Mitä nuoret kertovat teille paineistaan? → mistä paineet teidän mielestä tulee?
 - Mitä nuoret kertovat teille taustoistaan / miten nuorten taustat näyttävät teille?
 - Minkä tyyppisissä asioissa nuoret tulevat teidän asiakkaiksenne?

2. Nuorten porukat:

Millaisia nuorisoryhmiä/porukoita te tapaatte teidän työssänne?

 - Mitä nämä nuoret tekevät yhdessä?
 - Miten isoja ryhmiä?
 - Miten lähestytte nuoria? Otatte kontaktin heihin?
 - Miten kuvailisitte näitä nuoria? - minkä ikäisiä? sukupuoli?
 - Minkälaisina teille näyttäytyy ryhmän keskinäiset suhteet?
 - Entä miten he suhtautuvat ulkopuolisiin – toisiin nuoriin, teihin työntekijöihin?
 - Minkälaisena näiden nuorten/ryhmän suhde auktoriteetteihin näyttäytyy teille?
 - Miten käyttävät väkivaltaa?
 - Miten/mitä päihteitä käyttävät?
 - Minkä vuoksi teidän mielestänne nämä nuoret ryhmittyvät keskenään?
 - → mitä he saavat ryhmältä?
 - Millaiset tilanteet teidän kokemuksenne mukaan on ollut haastavimpia näiden nuorten/ryhmien kanssa? → Miten se ratkaistiin?
 - (miten nuorten jengiytyminen näkyy teidän työssänne?)

3. Nuorisotyö:

Kuvaillkaa minkälainen olisi "normaali" päivä töissä

 - Keiden eri tahojen kanssa teette yhteistyötä? (vanhemmat, poliisi, yhdistykset, työpajat?)
 - Mitkä ovat keskeisiä työtehtäviäsi?
 - Ammattilaiset työskentelevät kukin vähän eri tavoin ja käyttäen erilaisia työmenetelmiä – minkälaisia menetelmiä te mieluiten käytätte?
 - Miten luotte pohjan sille, että he kertovat ongelmista tai tulevat pyytämään apua?
 - Mitkä keinot olette omassa työssänne nähneet toimivan nuorten kanssa?
 - → miksi arvelet näin olevan?

Haastattelusta kiittäminen!

Liite 5.

Haastattelut Teemat	Jalkautuvat	Rikoksilla oireilevat	Entinen jalkautuva nuorisotyöntekijä	Kokemusasiantuntija
Sosiaaliset ongelmat	- haastavia tilanteita - tunne, että on voittamaton - mustavalkoinen maailma - jne...	- sosiaalinen media luo paineita, kaikki kuvataan ja jaetaan - nuorten varautuneisuus, mitähän täältä nyt tulee	- päihteet: huumeita ja alkoholia, mitä vaan, mitä käsiin saadaan	- valtaosalla perheessä massiivisia ongelmia
Nuorten porukat	- Pääsääntöisesti jalkautuvan nuorisotyön nuorilla joku porukka - väkivaltaan turvautuminen - jne...	- "kun on ensin syötetty sitä viestiä et sä et kelpaa, niin jostain löytyy se paikka missä on ihan omine taitoinen ja piirteinen porukka, tulee hyväksytyksi"	- hyvässä lykyssä nuori kuuluu johonkin ryhmään, joka kannattelee	- oireilevat nuoret kerääntyneet samaan porukkaan - perusnuoria
Nuorten kanssa tehtävä työ	- aikuiset on hankalampia luottamuksen kasvattaminen - jne...	- pienten hyvien juttujen sanoittaminen ja vahvistaminen, ylikorostetaan → saattavat suuttua, koska eivät ole tottuneet ottamaan kehuja vastaan	- katupartioissa havainnointia, miten ihmiset käyttäytyy, millaista kehonkieltä, miten se ryhmä toimii, missä muodoissa ne liikkuu jne	- parhaat jutut tulee kun nuorelta idea et mitä tehdään ja siitä lähdetään - haastaminen luottamuksen saamisen jälkeen
Ekstra nuorten jengiytymisestä	- tarvitaan termi porukan ja jengin väliin - tietynlaiset uhkakuvat jengiytymisestä → niiden piirteiden kanssa kadettomia	- hyvä erotus jengimaailmaan, että ei ole hirveen tarkkaa hierarkiaa, järjestystä, sääntöjä	- osittaista käyttäytymistä, saattaa näyttää jengiltä, mutta sitoutuneisuus ja tunnusmerkistö puuttuu	- jengi niin vahva sana - eristäminen muista jo pelkästään loi sen "meidän jengin, oman porukan"

Taulukko 2. Teemoittelua.